

Llibre blanc

de la Universitat de les Illes Balears

Document de síntesi

Universitat de les Illes Balears
Consell Social

LLIBRE BLANC
Document síntesi

Palma
Gener de 1990

LLIBRE BLANC

Document síntesi

© Consell Social de la Universitat de les Illes Balears

Edició: Universitat de les Illes Balears
Secretariat de Publicacions i
Intercanvi Científic
Campus de la UIB
Cra. de Valldemossa, km 7.5
07071 Palma (Balears)

Impressió: Impremta Politécnica. C/ Troncoso, 3. Palma

ISBN: 84-7632-104-X

DL: PM 561-1990

La voluntat de treball i la capacitat de realitzar-lo es veuen afavorides quan van acompanyades de la informació adequada i completa. Quan les persones, destacades totes elles en l'àmbit professional que les acull i les projecta, es designen per formar part d'un òrgan de nova creació dins una institució que, per la seva pròpia configuració, es pot considerar única i distinta, aquesta informació encara és més necessària i indispensable.

Aquesta és la filosofia que, quatre anys enrera, per aconseguir uns objectius, ens va empènyer als membres del Consell Social de la Universitat de les Illes Balears a encarregar un treball de les característiques d'aquest que ara publicam. Es tractava de comptar amb un document que recollís la situació passada i actual de la nostra Universitat, enriquit a més amb l'assenyalament d'unes línies mestres d'actuació per a un futur immediat. Un document, en definitiva, que marcàs les pautes i ens servís per dissenyar un programa. Ara ja el tenim, aleshores, és el moment del compromís, l'hora de posar-s'hi. Pens que aquest ha de ser l'objectiu del nou Consell Social després de la seva renovació. Ara, que ja sabem que volem i que, d'altra banda, això no és tan llunyà del que realment ja tenim, tots hem d'adquirir un compromís de treball i de col.laboració. Un compromís d'anar cap endavant i d'empènyer, de fer conèixer millor la nostra Universitat i, a la vegada, traslladar-hi les inquietuds, els canvis i desigs de la societat. Pretenent sempre sumar i no ser mai un obstacle dins una entitat esdevinguda en institució capdavantera de la societat illenca per tot el que significa quant a formació i a investigació. Amb un equip de govern amb idees clares, experimentat, treballador, original i, sobretot, amb un gran amor demostrat per la nostra terra. Entre tots hem de treballar per tenir la millor universitat de l'Estat espanyol. Una Universitat que protegeixi i promogui la nostra formació intel.lectual i aculli l'essència de la nostra cultura.

*Carles Blanes Nouvillas,
President del Consell Social
de la Universitat de les Illes Balears*

ÍNDIX

Presentació.....	11
0. Notes metodològiques	13
1. La UIB en el temps	19
1.1. La UIB, expressió d'un sentiment	21
1.2. Les etapes en l'evolució de la UIB	23
2. Situació de la UIB	31
2.1. Cap a un model organitzatiu propi i actual	33
2.2. Recursos físics de la UIB	38
2.3. Recursos humans. El personal de la UIB	44
2.4. Els alumnes de la UIB	52
2.5. Activitats de la UIB	61
3. Universitat i societat. La UIB a les Balears.....	77
3.1. Posicionament actual	79
3.2. Demandes d'estudis i de formació	89
3.3. Síntesi valorativa de la UIB	98
4. El futur de la UIB	103
4.1 Els pròxims quatre anys a la UIB: proposta d'una etapa de posicionament i consolidació	105
4.2. Orientacions estratègiques d'actuació	109
4.3. Vies estratègiques d'actuació proposades	113
Annexos	119
Annex 1. Organització de la UIB	121
Annex 2. Recursos físics de la UIB	127
Annex 3. Recursos humans de la UIB	129
Annex 4. Oferta acadèmica de la UIB	137
Addenda	141

PRESENTACIÓ

El Consell Social de la Universitat de les Illes Balears, en qualitat d'òrgan de participació i representació de la societat balear a la Universitat i com a òrgan col·legiat universitari encarregat del seu govern, ha promogut l'elaboració d'un Llibre Blanc de la Universitat de les Illes Balears. Aquesta iniciativa ha rebut el suport dels diferents sectors de la comunitat universitària balear i els seus objectius i processos metodològics han comptat també, des de l'origen, amb el consens dels responsables últims de la Universitat.

El Llibre Blanc parteix de la consideració de la UIB com una unitat estratègica de decisió en relació amb l'entorn amb el qual interactua. Amb aquest llibre el Consell Social pretén:

- Oferir una descripció valorada sobre l'origen, l'evolució i la situació de la UIB en relació amb el seu entorn.
- Extreure'n un diagnòstic de caràcter estratègic.
- Proposar unes orientacions estratègiques d'actuació futura.

Els treballs tècnics necessaris per elaborar aquest estudi han estat realitzats, amb una selecció prèvia per concurs, per l'empresa Inmark Estudios y Estrategias, SA, que ha actuat en estreta coordinació amb el Consell Social i els altres òrgans de govern de la Universitat, des de la definició dels objectius del Llibre Blanc fins a la culminació.

La metodologia seguida per elaborar-lo obeeix a un enfocament sistemàtic, globalitzador i integral, participatiu, formatiu i actiu. Sobre aquests supòsits i durant l'elaboració del Llibre Blanc es va demanar l'opinió dels diferents sectors socials vinculats directament i indirectament a la Universitat, com són les famílies dels joves balears, els mateixos alumnes universitaris tant actuals com titulats, l'empresariat balear, els mitjans de comunicació social, les instàncies socials, les administracions públiques i, per descomptat, la plantilla de la institució en els seus diferents nivells. Durant l'elaboració es varen utilitzar diverses tècniques d'investigació, tals com les entrevistes tècniques personals en profunditat de llarga duració, les enquestes, els grups de discussió i, per descomptat, l'anàlisi documental i l'observació directa de fets rellevants de la vida de la UIB.

Els treballs realitzats han donat com a resultat l'obtenció d'una important quantitat d'informació, que s'ha disposat en diferents volums i

formats. A partir del volum central o Llibre Blanc pròpiament dit s'ha elaborat aquest document de síntesi, en el qual es recullen els resultats més rellevants de la investigació.

El Consell Social agraeix profundament l'ajut de tothom, en especial dels integrants de la comunitat universitària balear, així com de les entitats i institucions que han prestat llur valuosa col·laboració, i confia que el fruit d'aquest treball respondrà a les expectatives generades i que, en tot cas, contribuirà a fer que la Universitat sigui una institució cada vegada més competitiva en l'escenari europeu, al servei de la societat balear en conjunt.

Palma, gener de 1989

0. NOTES METODOLÒGIQUES

0. NOTES METODOLÒGIQUES

A fi d'assolir els objectius del Llibre Blanc, la metodologia seguida per elaborar-lo ha respost a un enfocament sistemàtic, integral, participatiu, formatiu i actiu.

Sobre aquest supòsit, per elaborar els documents que constitueixen el Llibre Blanc s'han demanat dades i opinions als diferents sectors socials vinculats directament i indirecta a la Universitat, com ara: les famílies dels joves balears, els mateixos alumnes universitaris tant actuals com titulats, l'empresariat de les Illes, els mitjans de comunicació social, les instàncies socials, les administracions públiques i, per descomptat, la plantilla de la institució en els diferents nivells.

En aquest sentit, s'han utilitzat diferents tècniques d'investigació, com ara les entrevistes tècniques personals de llarga durada, les enquestes, els grups de discussió i, per descomptat, l'anàlisi documental i l'observació directa de fets rellevants de la vida de la UIB. Més en concret, les característiques principals de les tècniques utilitzades són les següents:

- Anàlisi documental, consistent en la recollida, la sistematització i l'anàlisi d'informació documental —nacional i internacional— vinculada a la temàtica objecte d'estudi. Entre les principals fonts emprades cal assenyalar: Fundació Santillana, Centre Nacional d'Informació i Documentació Educativa (CIDE), Comissió de les Comunitats Europees, UNESCO, Consell d'Universitats, Fundació Universitat Empresa, Institut Nacional d'Estadística i Govern Balear.

- Entrevistes personals de llarga durada, de tipus "documental", realitzades per tècnics superiors d'INMARK. Es varen fer més de vuitanta entrevistes d'aquest tipus entre els mesos de gener i juny de 1989. Entre els entrevistats s'inclogueren persones seleccionades pertanyents o vinculades a l'estructura orgànica de la UIB i de la plantilla en general, del Consell Social, el Govern Balear, representants d'alumnes, empresaris i gestors de l'activitat econòmica balear, consultors de selecció de personal i responsables de mitjans de comunicació de les Illes.

- Entrevistes personals de llarga durada, de tipus "en profunditat", realitzades per tècnics superiors d'INMARK. Es feren més de seixanta-cinc

entrevistes d'aquest tipus entre els mesos de gener i juny de 1989. S'entrevistaren bàsicament els mateixos càrrecs/nivells i fins i tot les mateixes persones que en les entrevistes documentals.

- Reunions de grup, integrades per persones seleccionades pertanyents a diferents col·lectius vinculats a la temàtica objecte d'estudi i coordinades per un tècnic superior d'INMARK. Es feren sis reunions de grup entre els dies 15 i 17 de febrer de 1989, que tingueren com a objectiu públic: personal d'administració i serveis de la UIB, docents de la UIB, alumnes de la UIB, empresaris i gestors de les Illes, titulats de la UIB, pares/mares de famílies balears, amb fills actuals/potencials alumnes de la UIB.

- Observació participant sobre processos i esdeveniments singulars. Casuística. Aquesta fase de la investigació es prolongà durant tres mesos i es donà per conclosa al mes de març de 1989. Entre les diferents activitats desenvolupades, pròpies d'aquesta tècnica d'investigació, cal destacar l'assistència d'integrants de l'equip tècnic a plens del Consell Social i a les jornades de presentació de la UIB a Porreres, organitzades pel Vice-rectorat d'Extensió Universitària.

- Sondeigs estadístics

- Sondeig a famílies. Realitzat entre el 15 i el 31 de maig de 1989 per la xarxa de camp d'INMARK* a una mostra representativa de l'univers, compost per totes les famílies amb residència a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears amb un fill almenys comprès entre els 16 i els 30 anys resident o no en el nucli familiar: els pares podien tenir entre 36 i 65 anys. La mostra enquestada fou de 400 famílies, cosa que en termes estadístics suposa admetre un marge màxim d'error de $\pm 5,0\%$ per a les distribucions generals, en la situació més desfavorable de $p=q=50$ i per a un nivell de confiança del 95,5%. El mètode de selecció de les llars que calia entrevistar fou el sistema de rutes amb punt d'inici preestablert. Les dades de l'enquesta, sobre qüestionaris estructurats, es processaren en els equips propis d'INMARK.

- Sondeig a alumnes antics i actuals. Realitzat entre el 18 i el 31 de maig de 1989 per la xarxa de camp d'INMARK* a una mostra representativa de l'univers, compost per tots els alumnes actuals i titulats de la UIB. La mostra enquestada fou de 400 alumnes, cosa que en termes estadístics suposa admetre un marge màxim d'error de $\pm 5,0\%$ per a les distribucions generals, en la situació més desfavorable de $p=q=50$ i per a un nivell de confiança del 95,5%. El mètode de selecció dels alumnes que calia entrevistar varià en funció del fet

* Completada amb la participació d'alumnes de la UIB.

* Completada amb la participació d'alumnes de la UIB.

que en el moment d'aplicar-se l'enquesta fossin o no titulats de la UIB. En el primer cas l'entrevista es féu als seus domicilis, a partir de llistes i contactes previs; en el segon, l'entrevista es féu directament a les instal·lacions universitàries. Les dades de l'enquesta, sobre qüestionaris estructurats, es processaren en els equips propis d'INMARK.

- Sondeig a empreses. L'univers operatiu d'aquest sondeig va estar format per 1.609 empreses amb més de deu empleats, localitzades en l'àmbit de l'estudi, pertanyents als sectors secundari i terciari (el total d'empreses d'aquestes característiques registrades a la base de dades CAMERDATA). La unitat mostral fou l'empresa i, dins aquesta, un responsable principal. Es féu entre els mesos de juny i juliol de 1989 mitjançant enquesta postal autoemplenable, amb el suport de seguiment telefònic i personal. Aquest procés permeté de disposar de 133 qüestionaris vàlids, cosa que implica un error mostral de $\pm 8,3\%$ per a les distribucions globals, en la situació més desfavorable de $p=q=50$ i per a un nivell de confiança del $95,5\%$. Les dades de l'enquesta, sobre qüestionaris semiestructurats, es processaren en els equips propis d'INMARK.

- Sondeig a la plantilla de la UIB. L'univers del sondeig estigué format pel conjunt de la plantilla de la UIB (471 persones, segons llistes de la UIB). L'enquesta, postal, anònima i autoemplenable, s'aplicà entre els mesos de juny i juliol de 1989, i s'establí el contacte amb tota la plantilla a través del servei intern de correspondència existent a la UIB. S'obtingueren 138 qüestionaris vàlids, cosa que representa un marge teòric d'error màxim de $\pm 7,2\%$ per a les distribucions globals, en la situació més desfavorable de $p=q=50$ i per a un nivell de confiança del $95,5\%$. Les dades de l'enquesta, sobre qüestionaris semiestructurats, es processaren en els equips propis d'INMARK.

A més de tot l'anterior, l'equip tècnic d'INMARK responsable del treball mantingué múltiples reunions especials de tipus "prospectiva", tant internes com amb la participació d'invitats especials, representants dels diferents grups interessats en la temàtica del Llibre Blanc.

Amb tota la informació obtinguda i convenientment analitzada, l'equip tècnic, en col·laboració amb el Consell Social i altres responsables de la UIB, ha arribat a elaborar aquest document síntesi que reuneix de manera selectiva els principals resultats assolits.

1. LA UIB EN EL TEMPS

1. LA UIB EN EL TEMPS

1.1. La UIB, expressió d'un sentiment

La Universitat de les Illes Balears (UIB) no neix espontàniament el 1978. La UIB és el resultat d'un llarg procés d'institucionalització d'inquietuds científico-culturals de la societat balear.

La UIB té darrere seu una successió de fets històrics i sociològics que evidencien l'interès constant per tenir a les Balears una institució científico-cultural del més alt nivell que satisfaci les necessitats sentides i les expectatives generades en la societat balear (veg. quadre).

SINOPSI CRONOLÒGICA D'EFEMÈRIDES RELACIONADES AMB LA VISIÓ HISTÒRICA DE LA UIB

segles	any	efemèride	denominació
XIII	1275	Ramon Llull crea el col·legi de Missioners (col·legi de Miramar)	Floriment dels estudis lul·lians
XIV			
XV	1425-49	Procés d'autorització perquè es creïn les primeres escoles lul·lianes (Randa, Montis-sion...)	escoles lul·lianes
	1477-84	Creació de càtedres lul·lianes a les escoles	
	1483	S'atorguen a l'Estudi General Lul·lià els privilegis per poder crear una universitat on s'imparteixin i estudiïn les arts i les ciències en un campus situat a Palma (la creació no es fa efectiva)	Estudi General Lul·lià
XVI		Període d'espera de l'aprovació papal de l'estatus d'universitat	
XVII	1673	Creació de les càtedres de Medicina, Lleis, Teologia i Arts Concessió del caràcter d' <i>autoritate apostolica</i> : Universitat Pontifícia	

segles	any	efemèride	denominació
XVIII	1691-97	Procés d'elaboració i aprovació dels Estatuts de la Universitas Maioricensis Lulliana	Universitat Lul.liana de Mallorca
	1772	El claustre d'aquesta Universitat decideix de suprimir la denominació de "lul.liana"	
XIX	1830	Supressió de la peculiaritat d'aquesta Universitat i adscripció al districte de Cervera	Institut Ramon Llull
	1842	Supressió definitiva Transferència dels béns i efectes a l'Institut Balear o Institut Ramon Llull, creat el 1835	
XX	1949	Creació del Patronat Econòmic d'Estudis Universitaris i Superiors, revitalitzador de la tradició lul.liana	Revitalització de l'Estudi General Lul.lià
	1951	Reinstauració de l'Estudi General Lul.lià	
	1957-68	Inactivitat de l'Estudi General Lul.lià	
	1959	Reinstauració de la Càtedra Ramon Llull	
	1972-78	Procés de creació, com a adscrites primer i independents més tard, de les facultats de Filosofia i Lletres, Ciències i Dret. Ja existien les escoles de Comerç i de Formació de Professorat	
	1978	Creació d'una universitat amb seu a Palma	

Avui, els qui dirigeixen la UIB i hi treballen sentint-se hereus d'aquesta aspiració secular la senten com la consecució i l'expressió resultant d'un llarg i difícil camí de reconeixement i institucionalització de les inquietuds científico-culturals de la societat balear.

Malgrat tot, no tothom pensa d'aquesta manera.

Fora d'aquestes instàncies representatives, la societat de les Illes i, especialment, els sectors menys vinculats i propers a la societat palmesana perceben en la gènesi de la UIB un desig recent comú per optar al dret a l'educació superior en un context d'igualtat d'oportunitats o, en sentit més ampli, com una possibilitat de disposar d'una institució que satisfaci les seves necessitats culturals, científiques i fins i tot professionals i econòmiques.

Però aquesta dicotomia entre les opinions sobre el passat i la tradició no és un tret únic de la Universitat, ja que també es pot observar en altres universitats de nova creació. De tota manera, la correcció resulta convenient i suposa una labor de llarg termini que inclou la realització d'accions com ara:

- La divulgació del passat de la Universitat, en el sentit de continuar insistint sistemàticament després del que es va fer amb motiu de la commemoració del desè aniversari de la constitució de la UIB.

- L'aprofundiment en la democratització de l'accés a la Universitat, fent-la cada vegada més accessible a tots els sectors socials balears i, de manera especial, als qui resideixen fora de Palma (potenciació dels plans informatius i d'ajuts a l'estudi).

- la permeabilització de la societat balear en el quefer universitari. Tasca que, amb l'ajuda del temps, els responsables de la Universitat i la comunitat universitària en conjunt haurien de tenir present en llurs actuacions quotidianes.

En definitiva, el passat històric de la UIB permet d'afirmar que la Universitat es constitueix com a expressió d'un sentiment d'afirmació cultural i científica a i des de les illes Balears, però que aquest és un sentiment més viu i present en els cercles més propers a la institució que a la societat balear en conjunt.

1.2. Les etapes en l'evolució de la UIB

Des del 1978 es poden distingir a la UIB dues etapes complertes...

- Etapa de posada en marxa, entre els cursos acadèmics 1978-79 i 1982-83.

- Etapa de creixement i desenvolupament, entre 1983-84 i 1988-89.

Aquestes etapes no es corresponen amb cap pla temporal explícit i formalitzat, sinó que es revelen com dos períodes singulars conformats en funció de les possibilitats d'actuació i les iniciatives adoptades en cada moment pels responsables de la Universitat.

...I l'inici d'una tercera etapa, que suposa un repte.

La situació que es deriva de les dues etapes esmentades, així com les previsions d'evolució de l'entorn amb el qual interactua la UIB, molt vinculades a factors geo-estratègics en el cas de les Balears, mou a perfilar un escenari de futur en funció del qual seria desitjable que s'orientàs la Universitat, vinculat amb la nova dimensió europea. Per això, es proposa la planificació estratègica d'una tercera etapa:

- Etapa de posicionament i consolidació, entre 1989-90 i 1992-93.

1.2.1. L'etapa de posada en marxa (de 1978-79 a 1982-83)

Els trets fonamentals que caracteritzen aquesta primera etapa en els seus diferents vessants són els següents:

- La Universitat està estructurada i organitzada en facultats i escoles, és a dir, en centres, estructura tradicional de la Universitat espanyola.
- La incipient organització s'adapta a l'estructura i els mitjans preexistents; el funcionament administratiu i de gestió encara és rudimentari.
- El pressupost és molt reduït, i la capacitat d'autofinançament, molt escassa.
- Es registra una alta mobilitat interuniversitària del personal docent, que dificulta la consecució d'una acció docent de qualitat competitiva.
- El creixement de l'alumnat és baix, per tal com es tracta d'una universitat de creació recent i en un entorn immediat com el de les illes Balears.
- L'oferta acadèmica té com a característica que és limitada i poc innovadora. De fet, aquests anys només s'hi incorpora la diplomatura d'Infermeria i s'obre la possibilitat de fer el primer curs de Farmàcia.
- Existeix dispersió espacial, sempre dins la ciutat de Palma, dels centres en què s'imparteixen les diferents disciplines. En si mateix, és característic que, a causa de la seva història, la Universitat hagi estat escampada pel teixit urbà en comptes de trobar-se entorn d'un campus, com ha passat en altres països.

Ara s'inclou un quadre que resumeix els aspectes més destacats d'aquesta primera etapa, així com dóna referències sobre l'entorn i les dimensions de la Universitat durant aquest període.

ETAPA DE POSADA EN MARXA
(1978-79 a 1982-83)

ENTORN	DIMENSIONS DE LA UIB	CARACTERÍSTIQUES	FITES PRINCIPALS
• De la transició democràtica al reconeixement constitucional de l'autonomia política i universitària • De la crisi i inflació a l'atur i la racionalització	• Alumnes 1978-79: 3.704/3.917 • Variació etapa: +8,1%/+10,6% • Docents 1978-79: 209* • variació etapa: =21,0% • PAS 1978-79: 41* • Variació etapa: +100,0%	• Estructura per centres • Pressupost reduït • Elevada mobilitat del personal docent • Poc creixement de l'alumnat	• Creació d'una Universitat a Palma (març de 1978) • Constitució Espanyola (desembre de 1978)

ENTORN	DIMENSIONS DE LA UIB	CARACTE- RÍSTIQUES	FITES PRINCIPALS
• Balears segona CA en renda <i>per capita</i> (1981) • 95.847 joves de 17 a 24 anys a les Balears (1981) • Proporció d'aturats sobre el total de població de 15 a 24 anys entorn al 20% (1981) • Elevat saldo immigratori (14,066 entre 1976 i 1981) • El total d'alumnes de la UIB (1980-81) representa el 5,9% de la població balear de 18 a 24 anys (1981)	• Relació docents/alumnes: d'1 cada 18 a 1 cada 16* • Relació PAS/docents: d'1 cada 5 a 1 cada 3* • Centres (total): de 6 a 7 • Diplomatures (total): de 8 a 9 • Llicenciatures (1r. cicle): 3 • Llicenciatures (1r. i 2n. cicle): 8 • Llicenciatures (1r. curs): de 0 a 1 • Pressupost inicial: 199,3 milions de pessetes	• Oferta limitada i poc innovadora (Farmàcia, Infermeria) • Localització dispersa • Organització incipient. Disfuncions i inadequacions	 • Estatut d'Autonomia CAIB (febrer de 1983)

* No s'inclouen escoles adscrites.

1.2.2. L'etapa de creixement i desenvolupament (de 1983-84 a 1988-89)

La Llei de reforma universitària (LRU), d'agost de 1983, influeix d'una manera determinant en l'evolució de la Universitat i constitueix la fita més important d'aquesta segona etapa.

Els aspectes que, perquè són nous, en contrast amb la situació anterior a la Llei, mereixen ser més destacats de la LRU són els següents:

- La LRU introdueix un repartiment de competències en matèria universitària entre el Govern central, els governs autònoms i les universitats, tot i que les competències en mans del Govern central de moment són prou determinants per limitar en bona mesura la capacitat d'acció de les universitats (en especial si, com és el cas de les Balears, encara no es tenen transferides les competències en educació).

- Un factor clau de la LRU és l'autonomia legal que es confereix a les universitats. Amb diferents graus de llibertat, aquestes poden determinar i gestionar llurs pressuposts; seleccionar i distribuir el professorat; proposar i establir els ensenyaments que desitgin impartir i elaborar els corresponents plans d'estudis; organitzar cursos de postgrau; establir les vies de cooperació que considerin oportunes i dedicar els esforços que desitgin a la investigació.

- Cal destacar també la nova estructuració de les universitats en departaments en lloc de centres, tendència organitzativa encaminada a adaptar les universitats als nous temps que corren, tant funcionalment com acadèmicament.

- La LRU pretén conferir potestat a les universitats en matèria d'investigació, de manera que aquesta activitat hi tingui presència i vigor, i encaminar gran part dels esforços a l'àrea tècnico-científica, tan present en la societat actual. Aquesta activitat es perfila, a més, com una possible via complementària de finançament.

- La creació de la figura del Consell Social, òrgan mitjancer entre societat i Universitat, és un altre dels elements nous importants de la LRU.

- Cal destacar, per fi, que la LRU legitima i estableix diferents vies internes de representació de la comunitat universitària (plantilla i estudiants), i que se sotmet en allò que no regula a altres normes controladores del sistema de relacions laborals.

26

En definitiva, la LRU pretén fer de la Universitat un "instrument de transformació social", amb tot el que això implica. Una tasca gens senzilla. Tot un repte.

En aquest context, els aspectes més destacables en aquesta segona etapa d'existència de la Universitat són els següents:

- La Universitat s'estructura orgànicament en departaments, i amb l'esperit d'aquest nou model organitzatiu impregna totes les seves estructures.

- S'experimenta un notable desenvolupament pressupostari. No obstant això, el nivell d'aprofitament de les potencialitats de finançament derivades de les relacions Universitat-entorn encara resulta escàs.

- Es produeix una major estabilitat i continuïtat del personal docent, cosa que afavoreix un major nivell de vinculació a la institució i la plaça i una millora del nivell de qualitat d'ensenyament.

- Creix el suport administratiu de la Universitat, amb tendència a l'anivellament del nombre de personal docent i no docent.

- Es racionalitza l'organització, tot i que sembla que persisteixen certs desequilibris i disfuncions. Es produeix el desplegament d'una gestió de caràcter administratiu.

- L'alumnat creix amb força, i assoleix ritmes i nivells certament alts. Es

produeix la massificació parcial d'alguns centres o titulacions (més de tres-cents alumnes per aula en els primers cursos de Dret, per exemple).

- L'oferta acadèmica s'incrementa en nombre de títols i es diversifica quant a àrees de coneixement cobertes i la forma en què poden cursar-se els estudis. La departamentalització també influeix en la forma i el contingut dels estudis, ateses les competències que s'assigna als departaments en aquestes matèries.

- Es projecta el Campus i se n'inicia la construcció. És el començament del procés cap a la centralització física de la Universitat. Sorgeixen problemes en l'execució de les obres, que provoquen retards en els terminis prevists.

- Es procedeix a desenvolupar, aplicar i controlar les mesures emanades de la LRU i dels Estatus de la UIB. En particular, cal destacar la institucionalització del Consell Social com a òrgan de representació de la societat en la Universitat.

Tot seguit s'adjunta un quadre resum amb les característiques rellevants d'aquesta segona etapa.

ETAPA DE CREIXEMENT I DESENVOLUPAMENT
(1983-84 a 1988-89)

ENTORN	DIMENSIONS DE LA UIB	CARACTERÍSTIQUES	FITES PRINCIPALS
• Consolidació de la democràcia. - Desenvolupament de l'autonomia balear. Reforma universitària • Ingress d'Espanya a la CEE. - Programes europeus universitaris • Inflexió de la crisi. Inici de la recuperació econòmica, encara que persisteix l'atur • Balears segueix sent la segona CA en renda <i>per capita</i>	• Alumnes 1982-84: 4.301/4.683. - Variació etapa: +75,0%/+80,7% • Docents 1983-84: 264* - Variació etapa: +15,2% • PAS 1983-84: 104* - Variació etapa: =60,6% • Relació docents/alumnes: d'1 cada 16 a 1 cada 25* • Relació PAS/docents: d'1 cada 3 a 1 cada 2*	• Estructura per departaments • Desenvolupament pressupostari de les vies de finançament • Major estabilitat i continuïtat del personal docent • Fort creixement de l'alumnat • Major suport administratiu juntament amb una tendència parcial a la massificació • Increment i diversificació de l'oferta acadèmica.	• Llei de reforma universitària (agost de 1983) ↓ • Llei del Consell Social d'Universitats (març de 1985) ↓ • Estatus de la UIB (maig de 1985) (De la Universitat de Palma a la Universitat de les Illes Balears)

ENTORN	DIMENSIONS DE LA UIB	CARACTERÍSTIQUES	FITES PRINCIPALS
• 107.015 joves de 15 a 24 anys a les Balears (1986). • Creixement de l'11,6% respecte del 1981 • Proporció d'aturats sobre el total de població de 15 a 24 anys al voltant del 14% • Creix el saldo migratori (entre 1981 i 1986 el saldo és de 24,873). • El 1986, el 28,7% dels residents són nascuts fora de Balears • Creix la població de la 3a. edat • El total d'alumnes de la UIB (1984-84) representa el 8,2% de la població balears de 18 a 24 anys (1986)	• Centres (total): de 7 a 10 • Diplomatures (total): de 9 a 11 • Llicenciatures (1r. cicle): 2n. cicle • Llicenciatures 1r, i 2n, cicle): d'11 a 12 • Llicenciatures 2n. cicle: de 0 a 2 • Llicenciatures 1r. curs: de 6 a 7 • Pressupost 89: 2,434,4 milions de pessetes (287.754 ptes./alumne) • Autofinançament; 13,6%	• Impulsos innovadors amb orientació a la demanda • Posada en marxa de la centralització física al Campus • Desenvolupament i aplicació estatutària • Racionalització de l'organització encara que sembla que persisteixen desequilibris. • Gestió administrativa	 • Reglament d'organització i funcionament del Consell Social de la UIB (febrer de 1987) • Nous Estatuts de la UIB (octubre de 1989) (Cap a l'aprofundiment de l'autonomia i la projecció exterior per via de la cooperació)

* No s'inclouen escoles adscrites.

1.2.3. La tercera etapa proposada (de 1988-89 a 1992-93)

El desenvolupament i l'evolució de la UIB no s'han realitzat al marge de les transformacions socials, ans al contrari: amb totes les limitacions, es pot afirmar que la UIB és un producte de la societat del seu temps i, tot i que encara no és mestressa del seu destí, almenys hi ha posades les bases perquè finalment ho pugui ser.

Cada moment les universitats han d'afrontar nous reptes, cada dia se n'exigeix nous esforços d'adequació a les necessitats de l'entorn. Per això, resulta de vital importància realitzar un exercici de prospectiva que permeti, d'alguna manera, d'anticipar-se als nous requeriments socials, que faci de la Universitat una institució permanentment vigent, de manera que es reforci el seu paper innovador i com a factor de canvi per a la societat.

En aquest sentit s'ha dissenyat un escenari futur a partir del qual s'ha conceptualitzat una possible tercera etapa evolutiva a la UIB. En l'entorn previsible que caracteritzarà l'esmentada etapa s'aprecien diferents aspectes d'interès, tant interns balears com externs, a nivell estatal i suprastatal, que exerciran relacions d'influència a la UIB, entre els quals cal esmentar:

- A nivell de la Comunitat Autònoma:

- L'evolució econòmica balear ha registrat un increment favorable certament notable les darreres dècades. Malgrat tot, aquest progrés ha vingut en gran mesura d'una única font, el turisme, que s'ha constituït en l'activitat més dinàmica i important de l'arxipèlag, mentre que els altres sectors han experimentat una sort desigual. La fortalesa de l'activitat turística té la contrapartida en l'excessiva dependència de la Comunitat Balear d'aquest subsector, risc massa gran.

El replantejament i reestructuració del sistema productiu balear és un imperatiu del moment de cara a reforçar-ne l'actual debilitat estructural. La Universitat, en conjunció amb altres agents socio-econòmics públics i privats, té un paper fonamental per complir en el disseny i l'execució de la renovació del sistema productiu balear.

En aquest context, la Universitat ha d'actuar com a garant de la seva pròpia estabilitat futura, alhora que assumeix la funció de liderat pròpia de la seva condició secular d'avançada científica i cultural.

- En tot cas, resulta necessari d'institucionalitzar el cabal de relacions externes dels components de la Universitat en benefici de la institució.

- A nivell estatal:

- La Universitat veu condicionada la seva capacitat d'acció per la seva dependència del Ministeri d'Educació. Les decisions ministerials poden modificar substancialment els continguts i el format dels estudis universitaris. Tot i que es tracta de relacions que es qualifiquen des de la Universitat com a profitoses, el cert és que es desitja assolir com més aviat millor el major grau d'autonomia de què se sigui capaç.

- El Ministeri d'Educació els darrers anys segueix una política d'estudis encaminada fonamentalment cap a àrees de coneixement tècnico-científiques,

com a estratègia davant la incorporació a les comunitats europees. Atès que el MEC té com a objectiu la cooperació en un entorn europeu comú (homologació de títols, circulació d'alumnes, docents i investigadors, etc.), la UIB pot mirar-se directament al mirall europeu, sobre la base de l'eix direccional bàsic emanat de l'Estat.

- En el context internacional:

- Les transformacions futures més importants des de l'òptica balear es produiran justament en el context europeu. Dit de manera sintètica, el futur europeu es veurà emmarcat pel desenvolupament de l'Acta Única, la qual cosa suposarà l'eliminació de les fronteres físiques, tècniques i fiscals en l'horitzó del 93, i la creació d'un escenari europeu obert en el qual resulta bàsic un adequat posicionament relatiu, amb el fi de fer cara a la competència de les institucions en el nou sistema de ciutats i regions.

Aquest futur serà més o menys cert en funció de la voluntat política de les parts per dur-lo a terme. Però, en qualsevol cas, la qüestió educativa és bàsica en el plantejament d'una Europa desenvolupada.

- Per mitjà de la seva participació en els òrgans de representació estatal i per mitjà de la seva pròpia planificació, la Universitat ha de ser capaç de definir què li exigirà aquesta Europa sense fronteres. En aquest context, la Universitat es configura com una institució que ofereix fonamentalment serveis educatius (formació) i serveis d'investigació i que ha d'elaborar un producte en forma de professionals altament qualificats, amb una clara projecció innovadora i una alta qualitat.

Davant aquest escenari, quins són els reptes que esperen la UIB? I, quines són les seves possibilitats? Amb el fi de poder respondre adequadament a aquests interrogants, a continuació s'exposa quina és la situació actual de la UIB, tant a nivell organitzatiu com de recursos humans i materials, així com les valoracions que es fan sobre ella tant des de dins com des de fora de la Universitat. Després d'aquest diagnòstic, es traça un horitzó universitari possible, s'exposen quins haurien de ser els objectius i les mesures que caldria que adoptàs la UIB per adequar-s'hi i es proposa quin pot ser el seu posicionament per afrontar amb èxit els reptes de l'entorn futur.

2. SITUACIÓ DE LA UIB

2. SITUACIÓ DE LA UIB

La Universitat de les Illes Balears demostra haver seguit una política el·li implícit de la qual ha consistit en la ràpida consecució d'un estadi de desenvolupament que li permetés de situar-se al nivell d'altres universitats públiques de l'Estat i poder projectar aquesta imatge dins i fora de les illes Balears, complint les tasques que li encomana la LRU i aquelles altres que en particular considerava que li demanava la societat balear.

En aquest sentit, la Universitat ha desplegat des del començament de la seva existència una activitat d'intensitat creixent basada en uns mitjans físics, tècnics i humans la descripció i valoració dels quals resulta ineludible si es vol disposar d'elements de judici suficients en els quals es pugui basar un diagnòstic de la situació actual.

2.1. Cap a un model organitzatiu propi i actual

La Universitat de les Illes Balears, utilitzant l'autonomia organitzativa que li reconeix la LRU, s'ha anat orientant amb el temps cap a un model organitzatiu i de gestió relativament avançat i modern; ha aprofundit en les propostes de la LRU i ha configurat un model que potencia el protagonisme dels seus gestors màxims, en línia amb un estil de direcció de tall personalista, manera de fer institucionalitzada fins i tot per mitjà dels Estatuts.

- L'autonomia universitària, un aspecte d'interès rellevant

L'autonomia universitària constitueix un factor condicionant prioritari per a la modernització de la institució universitària. Una autonomia que ha d'arribar a les relacions amb les altres institucions socials (com a element de posicionament davant l'entorn) i a les relacions intrauniversitàries.

És evident que l'autonomia no és un objectiu final en si mateix, sinó més aviat un objectiu instrumental. En la idea d'"autonomia universitària" s'hi entremesclen i interrelacionen idees de llibertat col·lectiva i individual amb idees d'autogestió i autofinançament. Assolir un nivell adequat d'autonomia suposa coincidir en una visió d'autonomia institucional, orgànica i personal; llibertat sense desatendre la llibertat dels altres i exercida amb assumpció plena de responsabilitats.

Per tant, resulta necessari entendre aquest principi inserit en una visió estratègica, que comporta la necessitat d'una adequada planificació d'objectius, estratègies, accions i mitjans instrumentals. Així, per exemple, el fet d'aplicar mesures aparentment oposades al concepte d'autonomia, com la centralització, ha suposat en alguns casos (Servei de Publicacions) i suposarà en el futur (Servei de Biblioteques) dotar globalment els serveis d'una major autonomia (amb objectius, personal i altres mitjans propis i suficients).

Tant els màxims responsables de la UIB com el seu personal consideren important que aquesta institució aconsegueixi el major nivell d'autonomia possible tant del MEC com del Govern Balear, i que aprofundeixi en les peculiaritats que la diferencien de la resta d'universitats espanyoles en general i catalanes en particular.

L'autonomia universitària, de moment, és un objectiu no totalment aconseguit a la UIB. Per tant, és una meta estratègica que requereix el desenvolupament d'un procés de canvi cultural.

- La flexibilitat de la UIB, un punt fort

Tot fa pensar que la UIB és una de les universitats espanyoles que ha avançat més en les propostes reformadores de la LRU. Tot i que això en si mateix no diu si s'ha avançat molt o poc, revela la voluntat clara i sostinguda de la UIB d'adaptar-se als postulats d'aquesta llei.

Els primers Estatuts de la UIB (1985) nasqueren ja a l'empara de la LRU. A la Universitat l'adaptació al que prescriu la LRU es va realitzar sense grans sobresalts, gràcies a la flexibilitat que en aquells moments tenien la seva estructura i organització i a l'esforç de tots els estaments de la UIB.

De tot això se'n desprèn la necessitat que la UIB no perdi la flexibilitat que li ha permès de fer cara amb èxit a aquest repte, per poder seguir en el futur una dinàmica de canvi i innovació sense necessitat d'haver de superar situacions crítiques traumàtiques.

- La departamentalització, eix fonamental del model

La plantilla de la UIB valora positivament els canvis introduïts per la LRU, en particular la departamentalització.

La plantilla de la UIB considera que la departamentalització és preferible a l'estructura per centres, en especial per l'adequació i eficàcia que proposa, però també perquè la considera una forma d'organització més "democràtica". Aquestes opinions les manté en major grau el personal docent, precisament el col·lectiu professional més afectat pel canvi de model organitzatiu.

Malgrat tot, no convé obviar els possibles riscos que pot generar aquesta

modalitat organitzativa. Així, per exemple, hi ha qui pensa que la departamentalització pot “duplicar” l’estructura burocràtica de la UIB, produir dispersió i pèrdua de control administratiu i acadèmic i menar a un domini poc democràtic dels departaments. Totes aquestes coses imposen la necessitat d’un control sistemàtic del procés per evitar aquests riscos o, almenys, minimitzar-ne els possibles efectes negatius.

Si s’ha de concloure que la departamentalització és positiva per a la Universitat, tal com apunten les opinions exposades, cal preguntar-se on està l’èxit o l’encert d’aquests canvis. És una cosa consubstancial a aquest mode d’organització o és deguda a les condicions especials que concorren en la UIB?

El més probable és que, si la LRU ha tingut efectes beneficiosos sobre la UIB i la Universitat espanyola en general, això es degui a una conjunció d’ambdós factors:

- Per una banda, a la necessitat inajornable de formular una normativa que reconduís la Universitat espanyola per camins de progrés social i de proposar i articular un esquema de funcionament (gens nou, per cert, en el context internacional) que fes possible el dit objectiu.

- Per l’altra, a la flexibilitat de la UIB davant el canvi, fonamentalment motivada per la seva mida reduïda, perquè s’ha organitzat recentment i per la joventut dels seus membres. També, deguda a la comunió de la majoria dels components de la UIB amb els postulats bàsics de la LRU.

35

- Els nous Estatuts, institucionalització del model i l’estil de direcció

Efectivament, en la redacció dels nous Estatuts de la UIB (1989) s’observa un reforçament de la figura del Rector com a màxim responsable i gestor de la institució, amb el suport d’una sèrie d’òrgans assessors i consultius propis, així com una voluntat decidida d’instaurar i optimitzar com més aviat millor l’estructura departamental.

Així, a la UIB, la presa de decisions a l’interior de l’organització es concentra en bona mesura en la figura del Rector, i en la canalització d’accions cap a l’exterior, en el President del Consell Social.

En definitiva, ambdues figures—Rector i President del Consell Social—es caracteritzen estatutàriament per una gran responsabilitat i llibertat d’acció, cosa que configura un estil de direcció amb un fort component de liderat.

Aquest estil de direcció no ha d’entrar en conflicte amb les necessitats legítimes i les expectatives de participació dels altres membres responsables de la comunitat universitària, en la mesura que s’exerceixi dins certs límits bàsics com:

- Que el poder i la responsabilitat que s’atorgui als qui ocupin cada vegada

aquests llocs de màxima jerarquia estiguin en íntima relació amb la confiança que generin llur capacitat i probitat.

- Que es mantinguin vius tots els canals de representació existents dins i fora de la UIB, així com els mecanismes de control, i que es faci l'eventual correcció de possibles situacions anòmales.

- Que no s'interfereixi, sinó al contrari, que s'estimuli, en el desenvolupament sostingut d'una cultura autogestionària entre els diferents responsables de l'organització, en particular segons l'estructura departamental, en el marc de les polítiques i estratègies pactades per consens per l'alta direcció de la UIB.

- Que hi hagi una adequada coordinació, de manera que se sumin esforços en benefici d'una actuació més eficaç.

Per la resta, s'ha detectat que aquest estil de direcció pot resumir la via de participació que prefereix la majoria del personal de la UIB, en el sentit que "els tinguin en compte per adoptar les decisions més importants", en lloc de la denominada "via assembleària" (de consultes contínues) o la de "delegació extrema".

•El Consell Social, una figura poc coneguda

El Consell Social, òrgan de representació de la societat balear a la UIB, és una figura poc i mal coneguda pel conjunt de la societat balear, ja es tracti de persones pròximes o llunyanes a la Universitat.

En concret, el nom de Consell Social de la Universitat de les Illes Balears només resulta familiar al 14,5% dels alumnes de la UIB, al 5,2% de les famílies de les Balears amb fills en edat universitària i al 26,3% de les empreses balears consultades durant aquest estudi. Les seves funcions i la seva tasca encara són menys conegudes, fins i tot entre els qui manifestaren que n'havien sentit parlar.

Per la plantilla de la UIB, el Consell Social hauria de tenir com a funcions preferents obtenir recursos econòmics i ajudes de la societat per a la UIB (23,6%) i establir i fomentar relacions de col.laboració amb la societat balear, a fi de coordinar esforços (21,1%).

Insistint en aquestes dades, cal assenyalar que dins la UIB els membres del Consell Social sembla que es vegin obligats permanentment a franquejar una revàlida: la revàlida de llur utilitat. Al si de la UIB no són infreqüents opinions del tipus "si aportassin més diners (el Consell Social), tindrien dret a exercir més control".

I realment sembla que el Consell Social, alliberat a poc a poc (qüestió de temps) de la imatge de mer fiscalitzador i aconseguidor de recursos econòmics,

EL CONSELL SOCIAL DE LA UIB

• NOTORIETAT MOLT BAIXA

Han sentit parlar del Consell Social de la UIB

- El 5,2% de les famílies de les Balears amb fills en edat universitària
- El 14,5% dels alumnes de la UIB (1988-89)
- El 26,3% de les empreses Balears de 10 i més empleats

• CONEIXEMENT I VALORACIÓ (entre els que han sentit parlar del Consell Social de la UIB)

- Baix coneixement real, però relativament precís entre els més informats
- Identificació preferent sobre la seva composició:
 - Administració - Empreses
 - Estudiants - Docents
- Identificació preferent sobre les seves funcions:
 - Relacionar UIB i societat balear
 - controlar el funcionament de la UIB per millorar-lo
 - Atendre i defensar els interessos de la societat balear
- Poques valoracions concretes, generalment positives, entre els pocs que el coneixen

• ORIENTACIÓ PREFERENT SEGONS PLANTILLA UIB

- Obtenir recursos econòmics i ajudes de la societat per a la UIB
- Establir i fomentar relacions de col·laboració amb la societat balear; coordinar esforços (UIB-societat; dins la direcció de la UIB)

• PUNTS FORTS

- Millor notorietat relativa entre l'empresari balear (via de finançament)
- Imatge d'òrgan de representació social (salvaguarda d'interessos)
- Valoració positiva dels que el coneixen
- Visions parcials complementàries, no contraposades

• PUNTS DÈBILS

- Baix nivell de notorietat i de coneixement
- Imatge de motor de la relació UIB-societat, amb resposta passiva
- Expectatives sobrevalorades sobre les seves capacitats, generen frustracions
- Imatge interna d'òrgan "fiscalitzador", sense d'altres aportacions

és un òrgan al qual els mateixos universitaris confereixen un paper cada vegada més important en el si de la institució. Per fer-se mereixedor d'aquesta confiança, el Consell Social haurà de fer fins i tot més de l'estrictament necessari. Aquest és el repte particular al qual s'enfronta aquest òrgan.

D'altra banda, el pes del funcionament del Consell sembla que recau, com sol passar en òrgans col·legiats, sobre alguns dels seus components en major grau que sobre els altres. Resulta necessari un adequat repartiment de funcions (potenciació del treball en comissions, per exemple) i un alt nivell de compromís amb l'exercici de la funció de representació social (que cal optimitzar segons les persones que el formen).

La posició social de les persones que integren el Consell Social i la posició relativa d'aquest òrgan els situa en disposició d'escometre activament accions de promoció social de la Universitat, com fomentar acords Universitat-empresa, Universitat-Administració o Universitat-sindicats. Així mateix, d'avançar en la col·laboració, amb fins estratègics, amb altres consells socials, ja que si s'aconseguís una comunitat d'interessos a nivell estatal es facilitaria el trànsit de la Universitat cap a la nova situació que s'obre amb l'any 93 (veg. quadre resum de la pàgina anterior).

38 2.2. Recursos físics de la UIB

L'intens creixement qualitatiu i quantitatiu que ha experimentat la Universitat de les Illes Balears ha anat transformant substancialment la "morfologia universitària balear". No només ha estat necessari incrementar l'espai universitari per donar cabuda a la cada vegada més nombrosa comunitat universitària, sinó que també ha calgut crear nous àmbits per adequar la UIB a les exigències tècniques i de serveis que demana l'actual funció universitària.

L'"Inventari i avaluació del patrimoni universitari de la UIB", elaborat el 1985, classifica l'espai disponible segons els usos de la manera següent: Deganat i Administració, espais docents comuns (aules) i departaments, espais d'investigació, serveis comuns, Serveis Generals i espais no universitaris. Els Serveis Generals, juntament amb els espais docents, sumen més del 80% del l'espai universitari, el qual es distribueix de manera semblant entre ambdós usos. A continuació, i per aquest ordre, se situa l'espai destinat als serveis comuns, els espais d'investigació i els espais de Deganat i Administració. No s'han produït variacions significatives en aquest sentit del 1985 ençà.

La millora de les condicions de l'espai universitari de la UIB constituï una qüestió prioritària durant l'"etapa de creixement i desenvolupament", i encara és un tema no resolt totalment.

A tall d'exemple, es pot remarcar que a l'edifici Sa Riera, a la ciutat de

Palma, on s'imparteixen classes de Dret i Empresariales, hi concorren diàriament uns quatre mil alumnes: les aules són petites; hi ha escassetat de mobiliari; no hi ha ascensor (són tres plantes); i es comenta que hi ha perill perquè l'estructura no és adequada a l'ús que se'n fa (com el pes dels llibres de la biblioteca, cosa que ha obligat a arxivar part dels volums). Els despatxos d'alguns professors de Dret són en un edifici separat al qual s'arriba després de travessar una avinguda, i en una segona planta a la qual no es pot accedir amb ascensor.

Aquestes dades, encara que extretes d'un cas extrem, evidencien que en alguns centres és necessari de realitzar un esforç de planificació acadèmica summament imaginatiu amb el fi d'adequar els mitjans a la demanda immediata i futura i a la qualitat d'ensenyament exigida.

La UIB manté una política de lliure admissió d'alumnes, política que el personal docent jutja majoritàriament com a adequada, la qual cosa s'ha de fer compatible amb un nivell competitiu de qualitat d'ensenyament. Per respondre a ambdós criteris, qualitat i accés lliure, cal que s'aconsegueixi una major adequació alumnat/espai mitjançant l'augment d'aquest darrer.

Però no solament l'espai és un problema per resoldre: també els mitjans materials demanen atenció. Representants d'alguns departaments es mostren bastant satisfets amb els mitjans amb què compten actualment, sobretot si miren enrere, com és el cas del Departament de Química amb el Laboratori d'Anàlisi i Assaigs. Malgrat tot, en altres casos, es detecten disfuncions per diversos motius, com ara:

- Falta d'una adequada qualificació del personal. La implantació d'una potent xarxa informàtica (la UIB ha volgut avançar en aquesta línia) ha sobrepassat la qualificació de molts dels treballadors, que s'han vist a si mateixos incapaços de treballar amb aquests nous mitjans en condicions òptimes. L'existència d'aquest "alt nivell de dotació" de mitjans es percep fins i tot com un "nivell excessiu de dotació". Comptar amb mètodes i mitjans de treball moderns i innovadors implica comptar amb un personal altament qualificat. La inversió en personal, per tant, s'haurà de compassar a la inversió en mitjans.

- Altres vegades els desequilibris són funcionals. Passa, per exemple, que alguns departaments estan dotats de mitjans d'investigació i treball sofisticats i/o poc freqüents (com el minisubmarí autònom Tànit, del Departament de Ciències de la Terra, secció Geologia), però ineficaços per falta de mitjans de suport (en aquest cas, per inexistència d'una embarcació d'abastament).

Tots aquests "petits" problemes (perquè són segmentats, però importants sens dubte particularment), contribueixen a crear el sentiment generalitzat en la plantilla de la Universitat que existeix una mancança de mitjans i recursos

i una certa inadequació amb el personal, qüestions que s'han de resoldre de forma prioritària per mantenir un nivell òptim de qualitat en els respectius llocs de treball.

Utilitzant dades dels sondeigs realitzats als membres de la comunitat universitària, es pot puntualitzar que:

- La plantilla de la UIB concedeix la màxima importància a les condicions en què es treballa (ho fa en especial el personal docent), i valora aquest aspecte relacionat amb la seva feina per sobre de qualsevol altre (temes retributius al marge). En general, la plantilla es mostra satisfeta amb aquestes condicions preses globalment, però no ho fan d'una forma clarament majoritària: estan satisfets amb les condicions en què treballen un 55,9% del personal de la UIB. Fins a tal punt és important per a ells aquest aspecte, que consideren que les instal·lacions i condicions d'espai i els mitjans a disposició del treballador han de tenir la màxima prioritat de millora a la Universitat, per davant d'altres aspectes com ara horaris i torns o transport i accessibilitat al lloc de treball.

- En el cas dels alumnes, el 53,6% opina que les instal·lacions de la Universitat estan malament o molt malament. Com a aspecte especialment negatiu del problema es percep el tema de la massificació en Dret, conjuntural si es vol, però present en les expectatives dels estudiants balears. O mancances relacionades amb altres activitats acadèmiques, com biblioteques (malament o molt malament, segons el 31,5% dels alumnes) o les sales d'estudi (malament o molt malament, segons el 59,4% dels alumnes).

2.2.1. La culminació i optimització del Campus, un projecte prioritari

Avui en dia, el projecte Campus, sens dubte complex i costós, continua sent encara només un projecte per a bona part de la comunitat universitària balear. Previst originalment per al 1991, diferents tipus de problemes n'han retardat notablement la finalització en totes les fases. Actualment hi ha construït i en funcionament prop del 15% de l'espai total del futur Campus de la UIB.

La lògica provisionalitat d'aquesta situació, determinada pel caràcter i l'envergadura del projecte, perd la virtualitat quan es comença a percebre com a permanent i no com a conjuntural: és una cosa que comença a passar i el seu procés generatiu arrela en la frustració de les expectatives prèvies sobre la finalització i la possibilitat de gaudir-ne. Sembla que s'hauria d'insistir que el projecte Campus és una solució i no un problema. Si diferents segments de la comunitat universitària l'entenen d'aquesta darrera manera, es deu justament al fet que la culminació del projecte es va diferint en el temps. Que s'estengui aquesta percepció de malestar aconsella d'adoptar mesures que retornin la confiança en el projecte.

En una situació d'escassetat de recursos resulta convenient insistir en una gestió planificada i coordinada d'aquests, encara que cal reconèixer que és difícil de realitzar una gestió eficaç en aquestes condicions perquè, per definició, es tracta d'una situació fràgil.

Es poden concretar de forma sinòptica algunes raons que justifiquen la necessitat del trasllat al Campus en un termini de temps al més breu possible:

- Utilització conjunta d'instal·lacions per part de diferents unitats (departaments, serveis, etc.).

- Massificació de locals dedicats a la docència, però també d'alguns sectors administratius.

- Utilització de locals no adequats.

- Escassetat d'equipaments i serveis.

Les percepcions valoratives que s'han recollit sobre el Campus, assentada com a premissa bàsica la seva necessitat, sintonitzen amb els següents conceptes (per potenciar o minimitzar, segons el cas):

- Es perceben com a avantatges:

- . La millora de les relacions. El major contacte entre els integrants de la UIB permetrà d'aprofundir els llaços relacionals que els uneixen i establir-ne de nous.

- . La millora del rendiment. La promoció d'un ambient o espai específicament universitari facilitarà la concentració en les activitats pròpies de la UIB, i allunyarà possibles interferències.

- . La promoció de la racionalització. Permetrà de concebre i practicar una economia d'escala, amb el consegüent aprofitament dels recursos.

- . Les facilitats per a la connexió i coordinació administrativa. Així, per exemple, si tota la institució està centralitzada, es facilitarà la connexió informàtica de la Universitat.

- . La millora de l'accessibilitat, per concentració planificada. Els serveis i activitats en general de la UIB seran potencialment més accessibles, gràcies a llur localització.

- . La potenciació de la identitat de la comunitat universitària i de la UIB en general. En aquest sentit, tindrà gran importància el paper que tinguin les residències que s'instal·lin en el Campus, les quals no només seran útils per als universitaris o professors residents sinó també per als visitants.

- . La possibilitat d'una major adequació al sistema departamental.

- Es perceben com a inconvenients:

- . La localització del Campus. En l'escala espacial (heretada i vivenciada) per la societat palmesana, el trasllat de la UIB a la carretera de Valldemossa

s'aprecia més com un allunyament del nucli urbà que com un desplaçament zonal de la Universitat. El temps i l'experiència registrada amb la primera fase del Campus estan desmuntant aquesta percepció.

. La pèrdua d'accessibilitat i mobilitat. Poder tenir a prop "tot l'urbà" (disposar de tot el disponible) fa pensar en el Campus, una mica enfora, com en la pèrdua d'aquesta facultat. Segons l'opinió de molts, accedir al Campus implica fins i tot afrontar un perill potencial al llarg d'una carretera estreta i sense vorals, que no té capacitat per a l'intens flux circulatori a què està (estarà) sotmesa. Una pèrdua de mobilitat que també té una lectura temporal, ja que s'incrementa el temps diari per desplaçament, per la qual cosa la capacitat de mobilitat es veu reduïda en el temps. Les deficiències detectades en el transport públic actual que connecta el Campus amb altres zones contribueixen a reforçar aquestes imatges.

. L'increment o aparició de costos per desplaçament. Això es pot entendre tant des de la perspectiva de qui té un vehicle propi, que ha de desplaçar al Campus, com de qui agafa els mitjans col·lectius de transport per acudir al lloc d'estudi o treball.

. L'aparició de reticències en aquells que han de fer compatible l'exercici professional o acadèmic diari del Campus amb el de Palma o una altra localitat mallorquina. Aquestes actituds, si es radicalitzen, menen a típics comportaments absentistes.

. El sentiment d'aïllament respecte a la societat balear. Es convé que algunes activitats concretes de la UIB han de desenvolupar-se a l'entorn urbà, o almenys tenir-hi canals de comunicació habituals i fluids (l'Oficina d'Informació de la UIB és l'exemple que s'esmenta més sovint). Traslladar al Campus aquests serveis s'entén com un aïllament, una "extirpació" de la societat en què s'assenten. Aquesta "absència" de l'entorn relacional pròxim, tal com era percebuda abans del trasllat, es pot modificar, igual que ha passat amb altres percepcions sobre el Campus, una vegada que tots els serveis s'hi hagin instal·lat.

• Els espais residencials del Campus, variable estratègica

En les valoracions prèvies del projecte es tingueren en compte diferents possibilitats relacionades tant amb l'emplaçament (l'alternativa era Palma o el Campus) com amb el seu caràcter (residència o col·legi major). Com a elements de suport a aquesta decisió es realitzaren diferents prospeccions entre la comunitat universitària. Finalment, es decidí d'instal·lar al Campus una residència d'estudiants i una altra de personal docent.

En aquest moment hi ha unanimitat respecte a aquesta conveniència. Tant els alumnes (el 93,5%) com les famílies de joves balears entre 16 i 30 anys (el 90,1%) i la comunitat universitària en general consideren positiu que hi hagi

residència i tendeixen majoritàriament a emplaçar-la en el Campus (58,3% d'alumnes i 63,9% de famílies de joves balears, respectivament), més que a la localitat de Palma.

El canvi d'escala espacial (noció de les distàncies: "les distàncies s'escurcen") i el sentiment naixent d'unitat universitària en un espai específic i propi són factors que avalen actualment la decisió adoptada en el seu moment de situar les residències al Campus.

L'existència de residències implica, d'altra banda, la planificació i dotació amb caràcter permanent o semipermanent d'una sèrie de serveis complementaris. Entre aquests, i encara que el Campus sense la faceta residencial ho requeriria per si sol, cal recordar i posar en relleu la importància dels serveis mèdico-assistencials.

Les residències contribueixen, com s'ha apuntat, a promoure i incentivar la identitat universitària, per mitjà de la comunitat en el pla quotidià i de la promoció d'activitats formatives, participatives o lúdiques universitàries i extrauniversitàries.

Fer del Campus, territori universitari per excel·lència, un espai viu i ferne partícips les persones que acudeixin a la Universitat des de qualsevol punt ha de ser un important objectiu instrumental de la UIB una vegada que el Campus estigui acabat. En això hi han de tenir un paper important no només les funcions i activitats que desenvolupin les residències sinó també el seu dimensionament i les seves característiques, ja que han d'atendre en un futur pròxim als fins d'internacionalització i de presència i projecció europea de la UIB que es preveuen com a institució rellevant en el seu entorn.

Les residències universitàries es configuren així per a la UIB, tant en les seves característiques funcionals com en les físiques, com una variable estratègica important.

•L'accessibilitat al Campus

El servei d'autobusos entre Palma i el Campus, dependent de l'Ajuntament de Palma, es considera escàs, ja que, encara que es concentri en les hores que presumiblement és més requerit, no cobreix tot el dia.

L'alt índex de motorització dels alumnes —la majoria disposen de vehicles— ha estat apuntat com un factor explicatiu de la baixa freqüència de l'autobús. En aquest moment, en més del 35,0% de les famílies dels alumnes de la Universitat hi ha dos o més cotxes, i només en el 10% dels casos no hi ha cap vehicle (en aquesta estadística no es preveuen les motocicletes). Però, ahora, passa que s'utilitza més el cotxe perquè hi ha pocs autobusos, i, com que l'autobús s'usa poc, no se n'incrementa la freqüència horària.

És indubtable que amb la successiva incorporació de més estudis i alumnes al Campus el servei de transport s'ha de reforçar, ja que, encara que la distància des de Palma no és gaire gran (7,5 km), implica un desplaçament considerable pel que són les distàncies relatives a les Balears.

En aquests moments les opinions existents sobre el transport a la UIB són les següents:

- Pel 46,9% dels alumnes actuals el servei està malament o molt malament, mentre que està bé o molt bé només per un 14,0%. Cal destacar que, dins l'opinió majoritària desfavorable respecte a l'actual prestació del servei de transport, els alumnes que estudien al Campus no tenen una visió més desfavorable de l'assumpte que els qui estudien a Palma. L'índex esmentat de motorització de l'alumnat de les Balears, previsiblement més alt entre els estudiants del Campus, pot ser la resposta a aquesta paradoxa aparent.

- No és possible fer comparacions lineals entre les opinions dels alumnes i de la plantilla en relació amb els transports a la Universitat. Malgrat tot, es pot dir que en una llista hipotètica de prioritats la plantilla de la Universitat conceptua el transport molt per darrere d'altres aspectes, com ara l'estat de les instal·lacions i les condicions d'espai, els mitjans de treball a la seva disposició, el tipus de supervisió i control sobre la seva feina o les condicions ambientals i de seguretat en el treball (il·luminació, renous, atmosfera, higiene...).

A la pàgina següent s'adjunta un quadre resum sobre el Campus.

2.3. Recursos humans. El personal de la UIB

La plantilla de la UIB s'ha anat conformant durant els anys d'existència de la Universitat d'acord amb els criteris de qualitat i idoneïtat, en els quals ha pesat d'una manera informal però significativa la vinculació d'aquest personal amb les illes Balears.

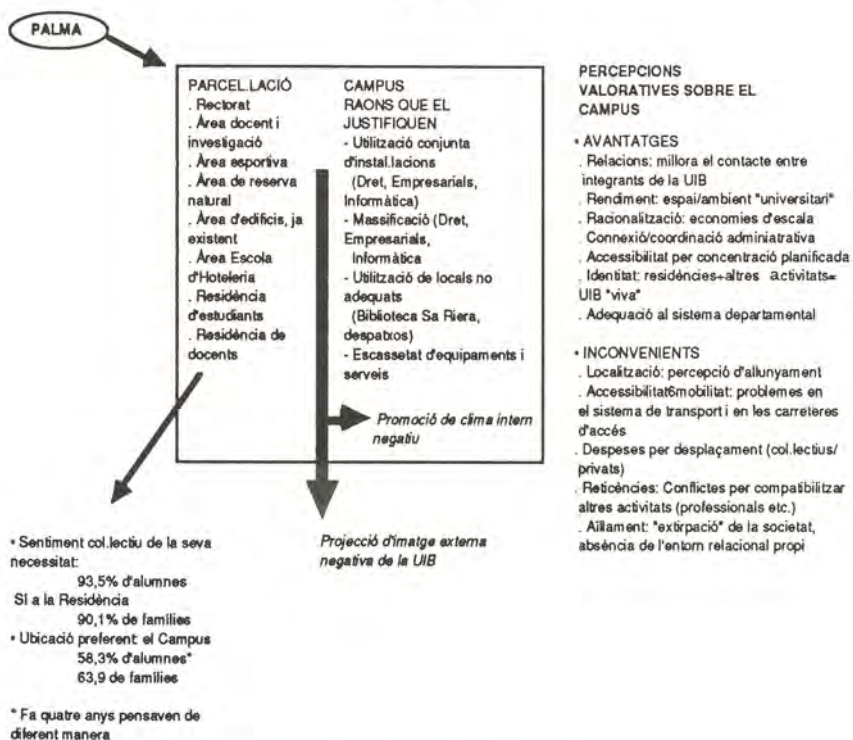
En aquests moments, els responsables de la UIB qualifiquen la distribució actual de professors per categoria com a bastant propera a la desitjada. Segons aquest criteri, una distribució equilibrada és una relació de tres titulars d'universitat o titulars d'escola universitària per cada catedràtic universitari.

- **A la recerca d'un equilibri a la plantilla**

L'augment registrat en la dotació de la plantilla de la UIB respon a les necessitats de personal suscitades pel creixement de la Universitat.

La política de la Universitat respecte a la situació de numeraris, interins i contractats és d'intentar augmentar els primers, disminuir els segons i mantenir el percentatge dels darrers. D'altra banda, si bé inicialment molts professors prenen la Universitat com a universitat de pas (una universitat

EL CAMPUS

LA CULMINACIÓ I OPTIMITZACIÓ DEL CAMPUS, UN OBJECTIU PRIORITARI

LA DIMENSIÓ I LES CARACTERÍSTIQUES DE LES RESIDÈNCIES/COL·LEGI MAJOR ES PODEN CONSIDERAR VARIABLES ESTRATÈGIQUES

“portaavions”, segons la seva pròpia expressió), els docents entrevistats han coincidit a assenyalar que aquesta situació s’ha anat modificant, de manera que s’ha aconseguit un professorat més estable i arrelat. Això ha permès, per exemple, de fer cara a treballs d’investigació amb una perspectiva temporal més prolongada.

No obstant això, el “desequilibri” a la plantilla de la Universitat és una percepció constatable en les opinions del conjunt de les persones consultades. Més en concret, les dades del sondeig efectuat mostren que el 52,8% del personal de la UIB considera que la plantilla de la Universitat no està equilibrada ni en la dotació (que es jutja insuficient) ni en la distribució interna (que es jutja inadequada), com a aspectes especialment rellevants. Però, a més,

tot i que en una mesura menor, pensen que el desequilibri prové de desajustaments entre el lloc o categoria i el tipus de feina que es fa realment (per excés de feina, per inexistència de determinats serveis especials i de suport o, senzillament, per mal funcionament dels existents). La percepció sensibilitzada d'aquesta situació de desequilibri fa que en algunes ocasions es pensi que els responsables de la Universitat actuen amb discrecionalitat en l'assignació i dotació de personal.

L'opinió que la plantilla de la Universitat no es troba equilibrada és especialment freqüent entre els catedràtics (el 68,4% d'aquests) i els professors titulars (57,5%), així com entre els treballadors del centre d'Informàtica (el 78,0%) i del centre de Ciències (61,3%).

Així doncs, malgrat els progressos realitzats, la UIB no ha aconseguit encara, en opinió del seu personal, optimitzar la plantilla, en especial quant a volum i distribució.

• La dedicació, una qüestió d'edat?

La inquietud per comptar amb un professorat jove respon estratègicament a la necessitat certa d'enfrontar-se al futur en les millors condicions relatives possibles, en un horitzó en el qual la competència es preveu molt dura. Es tracta, per una banda, d'evitar l'estancament professional i de status al qual probablement es veurien abocats els docents si continuassin les pautes de renovació tradicionals, i, per altra banda, de dotar la Universitat de personal flexible i obert als canvis i capaç de reaccionar amb promptitud i eficàcia davant seu.

La plantilla i els responsables de la institució desitgen mantenir la situació actual, marcada per la il·lusió (és a dir, una situació de bona disposició), i arribar a una situació futura en la qual sigui possible mantenir un professorat jove (factor possibilitador d'aquest estat); es vol afavorir en la mesura possible la incorporació de professors joves, en funció del creixement esperat i dels nous estudis, i intentar d'apinyar-los al voltant d'altres de més edat que puguin aportar llur experiència.

Els actuals alts càrrecs de la Universitat escassament superen, com a mitjana, els quaranta anys. Això els permet, segons la línia de pensament exposada, d'imprimir a llur activitat un gran dinamisme. Aquests alts càrrecs pensen que compleixen una etapa de representació que s'emmarca en una trajectòria professional més àmplia, a l'horitzó de la qual sempre hi ha presents les tasques docents i d'investigació, a les quals retornaran, si poden. D'altra banda, la Universitat aspira a assolir una situació de dedicació completa que afecti la totalitat o la major part del professorat.

- Els processos de treball i llur impacte en la plantilla

En aquests moments, el balanç que cal fer sobre la situació laboral interna de la UIB es pot resumir per mitjà de dos conceptes: dedicació i vinculació. Òbviament, aquesta conclusió exigeix matisacions.

Entre el personal de la UIB la impressió més generalitzada sobre els canvis realitzats per la Universitat d'ençà que es constituí el 1978 és que, una vegada presa la resolució de dur-los endavant (decisió política dels responsables de la UIB), la plantilla els acceptà més aviat implícitament, féu seu part de l'"ideari" de la institució i, per tant, assumí els esforços que exigia complir-lo.

La vinculació amb el lloc de treball, moltes vegades purament personal ("vocació docent", per posar un exemple), s'ha anat imbricant amb la vinculació amb una institució, la UIB, un projecte en el naixement o primers passos del qual han assistit molts dels integrants actuals ("posant claus" o "amb els aparells i llibres sota el braç"). La vinculació entre el personal de la UIB i la seva feina es pot entendre com un valor propi de la institució, el qual es revela a partir de les situacions *de facto* i de les opinions de la plantilla de la UIB en relació amb el ritme i el volum de treball i el nombre d'hores de feina.

Però, lògicament, la dedicació exigeix contrapartides. La predisposició favorable i la dedicació de la plantilla de la UIB no volen dir que qui hi treballa se senti completament compensat pel simple fet de treballar en aquesta institució. Aquesta idea seria senzillament falsa.

Així, les principals insatisfaccions detectades entre la plantilla de la UIB se centren en el següent:

- Les seves expectatives de reconeixement per la feina feta, que no estan satisfetes.

- Les seves condicions de treball, que es perceben, en molts casos, com a manifestament millorables.

- El seu nivell de participació i influència en el procés de presa de decisions i el seu nivell d'informació sobre els plans futurs de la institució, que es consideren baixos.

Dins aquest marc general, s'aprecien matisacions i diferents problemes, segons el segment de treballadors que es consideri. Així, per exemple:

- Entre els docents

- Les condicions en què es treballa no són un problema aclaparador per a la major part dels catedràtics consultats.

- La velocitat dels canvis que han tingut lloc a la UIB constitueix un problema per a la majoria dels catedràtics (i per a una proporció significativa del PAS laboral).

- Preocupen les possibles incompatibilitats i desigualtats d'horaris, així com les limitacions de la promoció professional.

- Entre el personal d'administració i serveis

- La velocitat dels canvis incideix especialment en determinats sectors del PAS i ocasiona disfuncions a causa de:

- . La introducció de la informàtica i el consegüent desfasament en el procés contractació-reciclatge personal.

- El fet que s'hagin fet més complexes les normes, que ha donat lloc a una multiplicació de la burocràcia supèrflua ("els papers viatgen").

- . L'alt (excessiu) nombre d'hores que treballen (cosa que posa a prova permanentment la professionalitat i responsabilitat dels treballadors, així com la validesa de les programacions).

- La manca de prestacions socials en la mateixa mesura que en pugui disposar un altre treballador públic.

- Certes interferències del "poder" docent sobre funcions administratives o de serveis.

- El PAS funcionari, igual que els docents, pensa que no hi ha gaires oportunitats de promoció a la UIB. Únicament el creixement de la institució alimenta en certa mesura les seves expectatives de millora professional.

Amb tot, els mateixos funcionaris que la critiquen moltes vegades justifiquen la "responsabilitat" o "culpabilitat" assignada a la UIB. Aquesta situació es pot exemplificar mitjançant el següent esquema justificatiu:

Justificacions

"La UIB és molt jove">

"Els canvis han estat molt ràpids">

"Això no depèn de la UIB">

Translació de la responsabilitat

"No li han donat l'oportunitat"

"La LRU ho exigia"

"Això depèn del MEC, del Govern, de la societat"

Tot el que hem exposat fins ara forma un conjunt d'arguments que contribueixen a fer que els treballadors, a més de sentir-se d'alguna manera lligats a la feina que fan, sentin reforçada aquesta motivació pel fet de considerar-se part de la institució universitària. Una universitat que molts d'ells han contribuït a crear, d'una forma molt estreta algunes vegades.

Així doncs, encara que la relació treballador-Universitat no es veu afectada negativament pels defectes de funcionament i les condicions de treball, la persistència continuada del sentiment d'absència de reconeixement

pot arribar a alterar substancialment aquesta situació a través de dues vies fonamentals: la qualitat i el rendiment professionals i les relacions internes a la Universitat.

En resum, les possibles solucions que s'adverteixen passen per la millora possible de les condicions en què treballa el personal de la UIB, tant pel que fa a instal·lacions físiques i condicions d'espai com pel que fa als mitjans a la seva disposició. També, el tipus de supervisió i control del treball realitzat compta en les expectatives de la plantilla com un tema de possible millora, després dels objectius prioritaris ja esmentats. Tot això deixant ben establert que el sistema retributiu de la plantilla de la UIB és evidentment una de les seves reivindicacions bàsiques.

2.3.1. El personal docent

El personal docent i investigador és el factor crític pel qual passa l'èxit o el fracàs de l'activitat dels departaments i de la UIB en conjunt. De la seva capacitat i de la seva labor depèn la qualitat del producte elaborat per la institució, sigui en forma de titulats o de projectes d'investigació o serveis.

La seva importància la posen en relleu tots els sectors consultats en la present investigació ("la qualitat de l'ensenyament està condicionada per la del seu personal docent").

En concret, els alumnes de la UIB consideren que la seva influència és superior a la que poden tenir factors com ara el programa d'estudis, els mitjans materials de què es disposi, la possibilitat d'investigar o la durada dels estudis, i només semblant a la possibilitat d'accedir a classes pràctiques.

Encara més: en demanar als alumnes que esmentassin l'aspecte més negatiu de la UIB, la resposta obtinguda més sovint era "el professorat". I quan els demanaven un suggeriment per millorar en la mesura possible la UIB, la resposta més freqüent apuntava en la mateixa direcció: "millorar el professorat".

Aquestes opinions poden respondre a estereotips arrelats i transmesos entre l'alumnat, així com al fet que els estudiants tinguin assumit per sistema un rol crític davant l'actuació del professorat, en el qual veuen el referent immediat de la institució universitària i davant el qual prenen posicions en temes universitaris. Encara que també es pot tractar de la constatació d'una evidència.

En tot cas, la persistència d'aquest estereotip es pot considerar com una servitud tant per al professor com per a la mateixa institució. Hi ha d'haver prou capacitat crítica per determinar el grau de realitat que hi ha darrere les demandes dels estudiants.

- El problema de la qualificació del professorat, una qüestió pendent

La decisió de procedir a avaluar el personal docent actualment es debat intensament a nivell estatal, fins i tot algunes universitats ja han pres iniciatives en aquest sentit. La implicació de l'avaluació amb conceptes retributius encara dificulta més el debat.

A la UIB, malgrat que existeix un mecanisme destinat a controlar la tasca realitzada pel personal docent, que és la Comissió Acadèmica, els diferents responsables consultats han manifestat llur preocupació per la manera com es pot dur realment a bon port aquesta feina.

El problema de la qualitat del professorat es pot abordar en dos moments concrets: en el moment de la selecció, quan han de prevaler criteris objectius; o en el moment d'exercir la funció docent, quan és més difícil controlar els factors que se sumen al possible deteriorament de la qualitat de l'ensenyament (manca de mitjans, deficiències en les instal·lacions, massificació, relacions amb els alumnes, etc.).

En aquesta línia, cal afegir que actualment les universitats espanyoles basen els seus criteris selectius de professorat en criteris eminentment acadèmics, assumit que, a més qualificació acadèmica, més capacitat docent. El nou Decret sobre creació de noves universitats dictamina que una universitat de nova creació ha de tenir el 50% de doctors entre la seva plantilla docent;* doncs bé, a la UIB durant el curs 1987-88 la proporció era del 17,8%. Al marge de la validesa d'aquesta regla teòrica lineal (qualificació igual a qualitat docent), queda clar que la UIB encara és molt lluny d'assolir aquest nou coeficient.

En aquest sentit, analitzant aquest problema des de l'òptica del prestigi, i en correspondència amb el pressupòsit "millor imatge = millor prestigi", es pot afegir que el 70% del personal de la UIB considera que s'ha de procedir a contractar catedràtics de prestigi (encara que es tracti de persones escassament vinculades a la CAIB). Possibilitat que pel gran component de desig social que porta implícit registra poques opinions contràries.

- La proporció alumne/professor, un indicador de la qualitat

Adoptant novament com a model comparatiu els coeficients derivats del recent Decret de creació de noves universitats i centres, es pot dir que la UIB presenta un coeficient professor/alumnes per sota del que preveu aquesta norma (1/25 en el cas de la UIB enfront de l'1/22 de la norma). Encara que cal insistir que els coeficients s'han de considerar tant des del punt de vista de la

* El 30% en ensenyaments de primer cicle i el 70% en ensenyaments de segon cicle. El 100% en ensenyaments de tercer cicle.

qualitat d'ensenyament o l'eficàcia de la investigació com des del punt de vista de la capacitat de poder realitzar aquestes activitats amb els recursos disponibles i les possibilitats pròpies, de manera que això no resulti oneros per a la institució.

- El vessant empresarial de la tasca investigadora

L'article 11 de la LRU (i la consegüent normativa de desenvolupament) faculta per fer contractes sobre treballs d'investigació, tècnics o artístics, amb entitats externes (públiques o privades) i prescriu que una part dels ingressos derivats d'aquesta pràctica han de revertir sobre el professorat que fa els contractes o que intervé en els treballs. En opinió del personal docent de la UIB, els termes prevists actualment sobre contractació poden originar disparitats entre els membres del personal docent, atès que consideren que hi ha àrees de coneixement que es presten més que altres a fer contractes sobre treballs d'investigació aplicada, cosa que requerirà accions de promoció i solucions imaginatives en el futur.

El que és realment important és que el vessant de prestadora de serveis que té la Universitat, fins al moment al començ de les seves potencialitats a Espanya, es configura com una faceta molt important en el conjunt de les seves activitats futures.

2.3.2. El personal no docent

Des de la perspectiva d'aquest Llibre Blanc es considera oportú de destacar i valorar la importància creixent del personal d'administració i serveis per al futur de la institució.

Això no només implica un alt nivell de reconeixement, implica també un alt nivell d'exigència. El PAS, igual que els docents, són vertaders professionals i han de ser tractats com a tals. En un escenari de creixement i posicionament com en el que està immersa la UIB, una "ciutat universitària" (si es vol anomenar així la funció del Campus de la UIB) requereix comptar amb un col·lectiu de PAS altament qualificat.

La seqüència "responsabilitat-compensació" adquireix més sentit, encara, en l'àmbit del PAS, en un marc en el qual "creixement" pot ser igual a "promoció". Els mecanismes de compensació poden ser molts i variats. Alguns ja s'han assajat a la UIB, no sempre amb els resultats desitjats (cas del complement per productivitat), tot i que almenys suposen un intent de solució encoratjador.

- Les relacions entre el PAS i la resta de la comunitat universitària, indicador de la seva posició relativa a la UIB

A la UIB flota en l'ambient la idea que el PAS rep una atenció diferencial respecte a la que rep la resta del personal per part de les instàncies de poder de la UIB i de la comunitat universitària en general.

El tracte diferencial es percep en un doble vessant: el personal escassament qualificat que compleix activitats de manteniment tendeix a percebre'l en major mesura com a oblit o ignorància; el personal més qualificat tendeix a percebre'l com a menyspreu envers la seva feina.

Aquest estat de coses fa que entre el PAS la necessitat de reconeixement de la seva labor de vegades sigui superior a la que manifesten els docents, per tal com la labor d'aquests es projecta fora de les aules, mentre que la del PAS està mancada d'aquest tipus de compensacions.

- Nivell educatiu, capital humà

A causa de les particularitats que té la UIB com a centre d'ocupació, s'hi dona un alt índex de PAS amb carreres universitàries acabades o en curs. Així, la major part del PAS funcionari de les escales A, B, C i D tenen estudis universitaris, igual que la pràctica totalitat dels treballadors PAS laborals dels grups I, II i III (un 13% del conjunt del personal d'administració i serveis realitza, a més, algun tipus d'estudis universitaris en el moment d'efectuar-se aquest estudi).

El funcionament de les universitats cada vegada és més complex. Els nous mètodes de treball i les exigències socials fan del professional universitari un element imprescindible i insubstituïble en l'esquema organitzatiu de la institució. Es necessiten, en suma, persones qualificades, una cosa que la UIB, vist el nivell de titulació de la plantilla, té de sobres. La UIB disposa amb això d'un potencial altament aprofitable. La canalització adequada de les aspiracions professionals i humanes d'aquests treballadors possibilitarà que aquest valor diferencial jugui a favor de la institució.

2.4. Els alumnes de la UIB

L'estudiant universitari, l'alumnat, s'ha d'entendre des de dues perspectives diferents, però no excloents:

- L'alumne com a actor (subjecte) del sistema de relacions universitari.
- L'alumne com a portador (objecte) dels coneixements rebuts a la Universitat.

Aquesta doble visió sobre la consideració de l'alumne permet d'entendre'l seqüencialment com a "primera matèria", com a "producte en elaboració" i com a "producte final" (l'alumne posa en aquest procés una bona part de la dosi d'energia necessària per a la seva pròpia realització).

- L'evolució de la matrícula a la UIB

En conjunt, l'alumnat de la UIB s'ha més que duplicat (un 116,0%) des del començ de les seves activitats el 1978 i, versemblantment, continuarà creixent en un futur pròxim, fins assolir un volum mitjà estabilitzat que es posa (així es recull en el projecte original del Campus) entorn dels 10.000 alumnes, encara que per plantejaments propis de la UIB aquesta en podria albergar un màxim de 12.000.

Com és natural, l'increment de la demanda no respon exclusivament a la major pressió social sobre l'aparell universitari, sinó també a la mateixa oferta d'aquest. Així, la incorporació de noves disciplines a la UIB i l'arribada a l'edat universitària de poblades cohorts de joves amb possibilitats d'estudiar han causat un increment tan fort.

La política de la Universitat en relació amb la qüestió del seu dimensionament ha consistit a tractar d'evitar la imposició del *numerus clausus*, que, de moment, no existeix en els ensenyaments que imparteix directament la UIB, encara que sí que existeix a les escoles adscrites i a Turisme (malgrat el problema que planteja l'altíssima matrícula en alguns ensenyaments, especialment Dret i Empresarials, en relació amb l'espai de què es disposa).

Observant aquestes xifres, es revela amb tota la seva importància la capacitat (i el paper) de prescriptor que té la Universitat com a reguladora dels interessos acadèmics i de les possibilitats professionals de la societat balear. Per una banda, responent a la demanda de titulats provinent de les empreses i l'Administració, i, per l'altra, estimulants i orientants les demandes dels joves en funció d'aquestes expectatives. A aquestes tasques que la Universitat realitza de forma espontània se n'hi hauria d'afegir una altra: intentar detectar amb garanties suficients el moment de saturació del mercat laboral de les diferents disciplines que imparteix i l'abast d'aquesta saturació (volum i àmbit), a fi d'evitar que l'efecte d'halo produït per les carreres més sol·licitades continuï duent a la Universitat un nombre excessiu de joves que no tindran possibilitats clares d'inserció en el mercat laboral, i de poder-los orientar, a més, sobre les millors condicions i forma d'accedir a la vida professional.

L'adopció d'aquest tipus d'activitat reguladora redundarà doblement en benefici de la mateixa Universitat. Ja que no només oferirà la possibilitat d'elegir en cada moment les carreres més convenients d'acord amb la vocació

i les aspiracions dels joves i amb les demandes socials, sinó que, alhora, la institucionalització d'aquesta iniciativa prospectiva beneficiarà directament i internament la mateixa Universitat, que podrà anar adequant la seva estructura funcional a les noves necessitats, sense perdre per això de vista la seva capacitat com a orientadora científico-cultural, independent del mercat.

- Discrimina l'oferta acadèmica de la UIB les oportunitats de promoció social dels joves balears per raó del sexe?

En el curs acadèmic 1987-88 entre l'alumnat de la UIB hi havia un percentatge més alt de dones (54,6%) que d'homes, encara que hi havia una distribució fortament diferenciada segons la carrera estudiada. Només en sis de vint titulacions es pot parlar d'una relativa igualtat quantitativa per sexes: Químiques (50,4% homes i 49,6% dones), Biològiques (48,9%/51,1%), Dret (51,0%/49,0), Turisme (47,2%/52,8%) i Història (46,2%/53,8%) i les comunes d'Història-Geografia-Art (45,3%-54,7%).

El percentatge de dones s'elevava fins a superar el 90% a l'escola adscrita de Formació de Professorat d'EGB (92,6%) i a valors que superen el 80% en els següents ensenyaments: Infermeria (87,3%), Formació de Professorat d'EGB de la UIB (83,0%), Treball Social (81,7%) i Pedagogia (81,0%). En canvi, els ensenyaments que comptaven amb més percentatge d'alumnat masculí eren: Informàtica (80%) i Ciències Físiques (77,7%).

En termes globals, una mica més de la meitat (55,2%) de les dones que cursen estudis a la UIB es reparteixen entre tres carreres: Dret (20,9%), Empresarials (16,9%) i Formació de Professorat d'EGB (el 16,9% a la UIB i el 3,9% a l'adscrita). Una proporció similar d'homes acudeixen a dues carreres de la UIB: Dret (26,2%) i Empresarials (29,7%). Així doncs, les carreres més sol·licitades ho són precisament perquè hi accedeixen tant homes com dones, mentre que entre algunes de les menys demanades s'hi aprecien fortes diferències per sexes.

El cert és que, preses en conjunt, aquestes dades sembla que donen la raó als qui creuen que, efectivament, hi ha "carreres d'al.lotes i carreres d'al.lots". Evidentment, el problema és tan complex que no es pot abordar aquí amb més deteniment. Podem apuntar, amb tot, que l'oferta de llocs de treball i el tipus de treball que calgui realitzar (factors ambdós lligats a la tradició social) condicionen l'orientació dels joves i llurs famílies en matèria universitària.

La presència predominant femenina que s'adverteix en l'alumnat de la UIB es pot atribuir, d'altra banda, al tipus de carreres que s'hi imparteixen i, en alguna mesura, al retraïment de les famílies balears a enviar les filles fora de les Illes a estudiar un altre tipus de disciplines.

Les famílies balears amb fills en edat universitària enquestades en aquest estudi opinen majoritàriament que no hi ha carreres més pròpies d'homes que de dones. No obstant això, una quarta part de la mostra (el 25,6%) sí que creu que hi ha carreres que són més pròpies d'homes que de dones, proporció prou important per si mateixa per obviar-la. A la societat actual la tria davant opcions d'aquest tipus es troba mediatitzada per factors de disseny social, que poden induir algunes persones a "mostrar-se d'acord amb la majoria" en el terreny purament d'opinió, però a exercir llur capacitat de prescripció i influència sobre els fills en el moment de decidir-se a fer una carrera determinada.

La composició de l'alumnat per sexes depèn òbviament del tipus de carreres que s'imparteixen en el districte universitari al qual es pertany (universitat "natural" o "pròxima"). Si s'observen les estadístiques universitàries oficials es comprova que, en general, les carreres d'Humanitats, Ciències Socials o Lletres, tenen una relació per sexes decididament favorable a les dones, mentre que passa el contrari a les carreres de l'àrea de Tecnologia. Així doncs, el tipus de carreres existent en una universitat és un factor condicionant de la composició de l'alumnat que hi acudeix. L'orientació recent de la UIB cap a carreres més "tècniques" pot modificar la relació per sexes que existeix actualment.

• La motivació en l'elecció d'estudis

S'ha pogut comprovar que existeixen alguns factors que incideixen clarament en la decisió d'acudir a una universitat:

- La disponibilitat de recursos econòmics és el més obvi, cosa que impulsa a avançar més en la política d'ajuts a l'estudi, única via que possibilita la igualtat d'oportunitats d'accés a la universitat en un sistema no gratuït.

- En conjunció amb l'anterior, també és important l'existència d'una universitat propera i el tipus d'estudis que ofereix.

- D'altra banda, les expectatives professionals o vitals poden reconduir els passos cap a la universitat o cap a altres camins.

Tots aquests factors, al seu torn, poden rebre la influència, en el cas de les persones més joves, del nucli familiar i, més en general, de la pressió social. A la pràctica, i segons dades del sondeig a alumnes, una vegada decidits a seguir estudis universitaris, el 40,0% dels alumnes reconegué no estudiar la carrera que sempre havia desitjat fer; però, d'aquests, només el 2% va manifestar que havia rebut influència per optar per aquesta carrera. La raó principal de no fer la carrera desitjada se centra aleshores, segons els mateixos alumnes, en canvis d'opinió o en la impossibilitat de cursar-la. D'altra banda,

l'1,5% dels que sí que fan la carrera desitjada diuen que hi varen optar influïts per la tradició familiar.

- Els titulats: el “producte” dels primers anys de la UIB

Els alumnes titulats d'una universitat es converteixen en clars prescriptors en temes universitaris. A més, són portadors de l'empremta universitària de cada institució, des de l'òptica de la societat.

Aquest caràcter de producte i símbol universitari no sembla que operi encara a favor de la UIB, per tal com les opinions que manifesten els seus titulats encara no són del tot favorables a la institució.

Llur experiència a la Universitat els fa mostrar més crítics amb ella, però valoren globalment la institució d'una forma similar a la manera com ho fan els actuals alumnes, és a dir, de forma negativa o “neutra” (“regular”). Així, segons dades obtingudes a partir del seguiment d'una petita mostra testimoni de titulats de la UIB (cinquanta persones), presa a la ciutat de Palma, només el 10% dels consultats es mostraren satisfets amb el funcionament de la Universitat durant el temps que hi estudiaren.

Si haguessin pogut, el 64,0% haurien canviat d'universitat, però pocs haurien canviat de carrera. Pel 76,0%, la Universitat és ineficaç, i pel 84,0%, no competitiva. I, en suma, encara que el 50,0% manifestaren que estaven satisfets dels seus resultats acadèmics personals, un 46,0% varen dir que estaven insatisfets amb el funcionament de la UIB i un 44,0% el valoraren com a “regular” (només un 10,0%, com hem anotat abans, digueren que n'estaven satisfets).

És evident que l'avaluació de l'experiència universitària no es pot deslligar de la personal fora de la UIB en el terreny laboral, és a dir, de la confirmació o frustració de llurs expectatives laborals i socials, ni del moment de desenvolupament de la institució que els tocà de viure.

En el terreny laboral, el 92,0% dels titulats consultats desenvolupen una activitat laboral remunerada. D'aquests, una mica menys de la meitat, un 43,8%, tenen contractes de caràcter temporal; el 62,5% dels qui treballen en empreses ocupen llocs de treball per als quals no és necessari estar en possessió d'un títol universitari; el 56,3% dels qui treballen en empreses ocupen llocs de treball no relacionats amb la carrera estudiada. Llur nivell sòcio-econòmic és lleugerament superior al del conjunt de les famílies balears, encara que fins a la data no han aconseguit elevar la seva condició sòcio-econòmica per sobre de l'estatus familiar d'origen.

La divulgació i propagació d'opinions com les recollides, exponents d'una situació corresponent a un passat proper i no a un present (aquests

mateixos alumnes creuen que el funcionament de la UIB avui és més bo que en el passat), contribueix a formar un estat general d'opinió crític respecte a la UIB. Perquè, encara que no se'n tinguin més informacions, basta que aquestes provenguin de persones que han passat per la UIB per considerar-les com a opinions d'experts.

- Una universitat viva necessita tenir vida universitària

Tots els sectors consultats, inclosos els mateixos alumnes, opinen que existeix una certa apatia en l'actitud dels universitaris respecte a temes que excedeixen els estrictaments lectius i acadèmics.

Com a símptomes específics d'aquesta situació s'apunten:

- Escassa participació estudiantil.

El nivell de participació estudiantil en activitats comunes dins o fora de l'àmbit universitari se situa, segons el sondeig realitzat, entorn del 15%, percentatge que no es veu gaire afectat pel curs estudiat, encara que sí pel centre en el qual s'estudia (la participació arriba al 30% dels alumnes de Ciències i al 24% dels de Filosofia i Lletres), així com pel sexe (el 21% dels homes) i pels qui estudien en el Campus (el 21%, circumstància que obre una possible via d'accés que faciliti la integració universitària en el terreny de la participació).

La majoria (57%) dels alumnes que realitzen algun tipus d'activitat participen en activitats esportives, el 52,3% realitzen activitats culturals, el 26,2%, activitats lúdiques o recreatives, el 9,2%, sindicals, i el 7,7%, activitats polítiques.

- Escàs interès i preocupació de l'alumnat pels òrgans de representació.

Pel que fa a la representació interna dels estudiants universitaris (legitimada pel que disposa la LRU, articles 4 i 27, i relgamentada pel que disposen els Estatuts de la UIB, en els quals es preveu l'existència d'instàncies representatives específiques d'alumnes: associacions d'estudis, juntes de representants de centres i consells d'estudiants), es pot observar un panorama similar respecte a les activitats universitàries.

En aquest sentit, un dels efectes de l'esmentada percepció sobre l'apatia del col·lectiu estudiantil de la UIB consisteix en el desànim, la consternació i el desgast prematur que això provoca en els seus representants (que es consideren a si mateixos més implicats i actius en la Universitat que la resta d'estudiants). Segons aquests mateixos representants, no tenen cap reconeixement de la seva labor, però tampoc ningú no vol rellevar-los i comprometre's amb aquesta activitat. Aleshores, l'argument més freqüent és el de "però algú ho ha de fer...", de manera que al final resulta que el caràcter

de representació s'exerceix en nom d'un col·lectiu que, segons sembla, no està gaire interessat en el fet que el representi algú o, almenys, en la manera com s'exerceix aquesta representació.

A l'altre extrem, també hi ha qui opina que no hi ha participació perquè la UIB, com a institució, no ofereix les garanties suficients perquè l'exercici de la representació dels interessos estudiantils es dugui a terme adequadament. I que, per això, l'alumnat s'ha d'abstenir de participar en unes instàncies de representació viciades i que no responen sinó als interessos dels qui regeixen la Universitat.

- Escàs coneixement del funcionament institucional de la Universitat.

Atès que és desitjable que els alumnes de la UIB assolixin un nivell suficient de vinculació amb la institució, caldrà trobar solució als problemes exposats. Les bases perquè això sigui factible existeixen: els estudiants es mostren majoritàriament d'acord amb la idea que "els alumnes han de participar activament en la planificació i gestió dels assumptes universitaris" (91,7%).

Però, què entenen els alumnes per participació activa? Gairebé tots ells (el 92%) es mostren disposats a votar en unes eleccions de representants estudiantils, a acudir a assemblees informatives convocades pels seus representants (el 85%), cosa que contradiu l'experiència dels mateixos representants, i a acudir a una manifestació d'estudiants (73%).

Davant aquesta aparent bona disposició de l'alumnat resulta, d'una banda, que més del 60% desconeix en quins òrgans universitaris pot o ha de participar de forma delegada; i, de l'altra, que el 65% considera que la labor realitzada pels seus representants és ineficaç, malgrat la qual cosa el 75% declaren que no estan disposats a presentar-se a unes eleccions com a delegats o representants d'alumnes.

Aquestes dades permeten de concloure que l'alumnat de la UIB no es mostra especialment preocupat pel tema de la representativitat.

En definitiva, els universitaris balears, que tenen en l'actual societat balear i palmesana més estímuls que en el passat, no han manifestat fins ara, tret d'actes molt singulars, una consciència col·lectiva de pertinença a la Universitat que es plasmí en la realització generalitzada i freqüent d'"activitats universitàries". La societat els facilita una sèrie d'instàncies representatives i unes seguretats formals que els allunyen dels moviments sindicals i polítics, en la confiança d'un funcionament fluid del sistema de relacions universitàries.

Potenciar aquestes possibilitats latents d'implicació en el quefer universitari pròpies de la condició dels universitaris és una tasca útil que redundaria en benefici d'una universitat més viva i, en conseqüència, més present en la societat en què s'inscriu.

- Imatge del títol i del titulat

La visió instrumental del títol declina des del moment en què objectivament un títol universitari deixa de representar i simbolitzar socialment un estatut de privilegi. Aquesta tendència, observable en la major part dels països avançats, no implica que el títol estigui mancat ja de prestigi social, sinó més aviat que aquesta faceta del títol universitari ja no té el relleu que tenia en el passat.

Els factors d'actitud que incideixen més en la pèrdua de valor del títol universitari són els següents:

- Des del punt de vista tècnic, els nivells de qualificació que es faciliten a la majoria de les universitats no responen a les demandes i exigències educatives actuals.

- Des del punt de vista sociològic, l'accés més gran a les universitats fa que aquestes perdin llurs connotacions elitistes, i això reforçat per l'evidència d'una situació econòmica els efectes de la qual també s'han deixat sentir entre les possibilitats dels titulats universitaris.

En general, els estudiants de la UIB tendeixen a considerar el títol com un instrument útil i prestigiós, però en valoren molt més la utilitat que el prestigi, el qual, malgrat tot, és bastant valorat per les famílies.

Alguns sectors de la població estudiantil manifesten que el seu interès per aconseguir un títol universitari està en la possibilitat de tenir més facilitats de promoció a la feina, i no en l'interès per la formació que significa el pas per la Universitat. El 45,8% dels alumnes de la UIB considera que el títol universitari és necessari per ascendir socialment, el 63,6% opina que continua sent una garantia per trobar feina i el 48,8% creuen que per trobar feina és millor tenir un títol universitari que coneixements extraacadèmics o la Formació Professional.

En aquest sentit, l'interès dels alumnes de la UIB en relació amb els seus estudis es va orientant progressivament cap a estudis més curts i pràctics, o que facilitin la sortida laboral (el 76,5% considera que la Universitat hauria d'oferir més carreres curtes i especialitzades que en l'actualitat, opinió amb la qual coincideixen majoritàriament tots els sectors consultats), tot i que encara són nombrosos els casos en què s'ha triat la carrera en funció dels gusts i inclinacions personals, amb independència de les possibilitats que tinguin en acabar els estudis (el 53,5% dels alumnes de la UIB diuen que han triat la carrera que cursen per vocació).

- La Universitat ha d'estar preparada per acollir els propers anys persones de més edat, més preparades i més exigents que en l'actualitat.

Actualment, les dades reflecteixen que les edats de les persones que

estudien a les universitats es concentren fortament entorn dels 20 anys. Pel que fa a la UIB, el mode (edat més freqüent) també se situa en els 20 anys, encara que en comparació amb la resta de les universitats públiques del país s'aprecia que hi ha una proporció una mica superior de joves amb edats menors als 20 anys i d'adults amb edats superiors als 29 anys que a la resta d'universitats.

La Universitat i el sistema educatiu en general es veuran sotmesos a una forta pressió de demanda de formació. La societat, esperonada per les noves necessitats de qualificació a les empreses i a l'Administració, demana una formació cada vegada més completa. Segons alguns experts, a final de segle la majoria de les noves ocupacions als països desenvolupats requeriran una educació a nivell de *college*, i a principis del següent, la majoria de noves feines requeriran certs nivells d'educació superior.

En aquest context, la Universitat, com a instància formativa de més nivell de les Balears, es veurà pressionada "cap amunt", i serà requerida per oferir una formació cada vegada de més qualitat, cada vegada més polivalent i en la qual la formació de persones adultes serà una mica més una activitat subsidiària, com ho ha estat fins ara.

- La presència d'alumnes estrangers en cursos acadèmics complets de la UIB, molt escassa de moment, indicador (en el doble sentit del terme: mesurador i exponent) del seu prestigi a nivell internacional

L'anàlisi per nacionalitats entre l'alumnat de la UIB mostra que la presència de l'alumnat estranger a la UIB durant el curs 1987-88 era pràcticament irrellevant (el 99,7% dels estudiants matriculats a la UIB són espanyols, és a dir, només hi havia 22 estudiants estrangers).

La captació d'un nombre important d'estudiants estrangers perquè cursin cicles acadèmics complets, sempre sobre la base d'una qualitat d'ensenyament i de mitjans garantida, és sens dubte un atractiu addicional que hauria de considerar la UIB a l'hora de subscriure acords amb entitats o institucions internacionals. La presència d'aquests alumnes seria un mirall que la UIB podria mostrar al món, a més de convertir-se ells mateixos en ambaixadors ocasionals de la institució.

És evident que aquest tipus d'iniciatives només es pot adoptar quan està degudament garantida la qualitat del servei que es presta. Ara per ara, aquesta iniciativa només seria factible en centres, departaments o assignatures molt concrets. D'altra banda, la seva prioritat, a la llum d'altres problemes existents, no hauria de ser en cap cas apressant, tot i que l'horitzó del mercat únic ja és molt a la vora.

2.5. Activitats de la UIB

2.5.1. Els estudis de la UIB

No hi ha dubte que l'activitat docent es valora com a peça fonamental del quefer universitari.

La demanda de formació universitària per part d'un nombre creixent d'alumnes no ha d'anar en detriment de la qualitat; el "creixement quantitatiu" no té sentit per si mateix en el terreny educatiu si no va acompanyat d'un "creixement qualitatiu".

En el cas de la UIB, l'evolució registrada en l'oferta acadèmica durant aquests quasi dotze anys d'existència ha estat tant qualitativa com quantitativa. No obstant això, la successiva incorporació d'estudis fins assolir l'oferta actual no ha seguit una planificació rigorosa, sinó que més aviat s'ha degut a la confluència de factors externs i interns de diversos tipus.

- **El marc de referència**

En els darrers mesos, el MEC ha promogut un ambiciós projecte de reforma dels ensenyaments universitaris els primers resultats del qual ja estan a la vista i hauran de ser assumits per les universitats en el termini de tres anys.

D'aquesta reforma val la pena de destacar-ne el terme "troncalitat", amb el qual s'identifica l'homogeneïtzació de les disciplines universitàries d'acord amb un "corpus" teòric mínim comú —un tronc comú— que ha d'afectar, com a mínim, un 30% de les matèries de cada disciplina, i a partir del qual cada universitat pot edificar autònomament l'ensenyament científic d'aquestes disciplines, en cerca de l'especialització que consideri oportuna. Aquest darrer aspecte es pot utilitzar per a la diferenciació de cada universitat. Són objectius de la reforma, a més, potenciar l'autonomia universitària i reduir el temps en què es pot cursar una carrera amb la possibilitat d'utilitzar el sistema de crèdits, si ho permeten els requisits de la carrera o de la normativa sobre homologació internacional de titulacions.

- **L'evolució dels estudis**

L'actual oferta acadèmica educativa de la UIB ha sofert fortes transformacions d'ençà que existeix la Universitat (veg. el quadre de la pàgina següent).

Durant el curs 1988-89 es presentà una proposta de creació de nous ensenyaments, com a resultat d'un debat general promogut entre els diversos departaments i el Consell Executiu, la finalitat de la qual era de satisfer la necessitat d'articular els estudis de cicle intermedi amb els de cicle superior i

atendre les necessitats del mercat de treball, per contribuir a l'operativitat dels estudis de la UIB en particular i als de la Universitat espanyola en general.

Els estudis proposats són:

Englobats
a l'Escola
Universitària
Politécnica

- Diplomatura en Tecnologies de la Informació
- Enginyeria Tècnica en Electrònica
- Enginyeria Tècnica en Telecomunicacions
- Enginyeria Tècnica en Telemàtica
- Enginyeria T. en Explotacions Agro-pecuàries
- Diplomatura en Ceràmica Artística
- Diplomatura en Dietètica i Nutrició

S'afegirien als
ja existents

- Llicenciatura en Bioquímica
- Llicenciatura en Psicopedagogia
- Diplomatura en Educació Social

L'aprovació definitiva de la incorporació de nous estudis o la modificació dels ja existents depèn, en darrera instància, del Ministeri d'Educació i Ciència, per mitjà del Consell d'Universitats. Tot i que les mesures d'aquest tipus pretenen de garantir l'adequada coordinació i adequació de l'oferta universitària a nivell estatal, coarten en cert grau el marge d'actuació de les universitats i, per consegüent, les possibilitats de programació i planificació a mitjà i llarg terminis.

- Els continguts acadèmics en relació amb l'oferta i la demanda

L'avaluació sobre l'oferta educativa actual de la UIB suggereix la necessitat d'una planificació a mitjà i llarg terminis de l'oferta acadèmica de la Universitat. Una planificació que ha de plantejar necessàriament l'oportunitat i conveniència de la continuïtat de les carreres actuals tal com ara s'imparteixen i la possible incorporació d'altres de noves. Malgrat tot, els dirigents de la UIB assenyalen una dificultat fonamental: no és possible partir de zero en aquesta planificació; cal intentar reconduir o reorientar, si es considera necessari, l'oferta de la UIB tenint en compte la que ja existeix.

Juntament amb els estudis que tradicionalment s'identifiquen amb la UIB (Dret, Filosofia i Lletres i Empresariales, antic Comerç), se n'han incorporat alguns altres poc lligats a la demanda social, però molt vinculats a l'origen històric de la UIB i concretament a la personalitat d'alguns dels seus peoners. En canvi, com a fruit de les necessitats de l'entorn socio-econòmic, han sorgit altres estudis com ara el segon cicle d'Empresariales, Informàtica i l'Escola de Turisme.

En efecte, qualsevol canvi en l'oferta d'ensenyaments s'ha de fer respectant l'obligatorietat de mantenir un professorat actual, funcionari públic per oposició i, per tant, no susceptible de modificacions substancials que n'alterin el lloc de treball. A més, el plantejament d'una possible reconversió dels docents universitaris comporta moltes dificultats.

Per altra part, l'avaluació d'una modificació de l'oferta ha de considerar que hi ha matèries que "si no es donen a la universitat, un organisme públic, no les tindrà en compte ningú". Aquests factors suposen un inconvenient per a la institució universitària, mancada de la flexibilitat necessària per adaptar-se als imperatius de l'entorn amb una certa rapidesa.

Malgrat aquestes dificultats, cada dia es fa més evident que la supervivència

de les universitats passa, d'ara endavant, pel fet que la incorporació de nous estudis i l'actualització dels que ja existeixen tinguin com a criteri la demanda social, idea compartida per amplis sectors de la Universitat i de la societat en conjunt.

En suma, es pot afegir que tots els sectors consultats estan d'acord que cal millorar i garantir la qualitat de l'ensenyament, adoptar un enfocament eminentment pràctic en el terreny docent i programar i planificar ensenyaments adaptats a l'entorn: en la mesura possible, més curts que no ho són actualment.

En aquest sentit, s'ha observat que l'alumnat de la UIB considera que els continguts dels programes d'estudis i, en menor mesura, llur durada, tenen una forta influència sobre la seva formació. Lamentablement, la majoria pensa que, tal com estan plantejats en aquest moment els programes d'estudis, segons el seu contingut, són ineficaços. La durada dels estudis, d'altra banda, actualment es valora de forma més aviat neutra, és a dir, ni positiva ni negativa.

- Rellevància i notorietat dels ensenyaments impartits a la UIB

Les carreres més conegudes, Empresarials i Dret, són en cert grau les més valorades i amb més demanda, encara que ho són de forma diferent segons el sector social considerat.

Entre els empresaris balears les disciplines de la UIB més conegudes i amb més demanda són Empresarials (esmentada per un 69,1%) i Dret (68,4%), ambdues existents des de la constitució de la Universitat com a tal. Filosofia i Lletres, en les seves diferents expressions, la coneixen espontàniament el 30,0% dels empresaris consultats, mentre que Biològiques l'esmenten el 20,3% i Professorat d'EGB el 17,3%. Totes aquestes carreres, que són les que presenten índexs de notorietat més alts, existeixen a la UIB des del 1978.

El temps que fa que s'imparteixen a la UIB (com a tals centres o com a embrió de les escoles actuals) i el seu relleu en el sistema econòmic és el que fa d'Empresarials i Dret carreres no només conegudes sinó demanades socialment. Malgrat tot, l'etiqueta de "titulat per la UIB" no representa encara un atractiu especial, encara que tampoc un obstacle.

En una anàlisi comparativa sobre les preferències dels empresaris balears en el moment de contractar titulats de diferents universitats es pogué constatar que, si bé els estudis impartits a la UIB no desmereixen respecte als cursats a altres universitats, el cert és que això es deu més a una indiferència manifesta sobre l'origen de la titulació que a virtuts pròpies de la UIB. Fins i tot, els mateixos antics alumnes de la UIB no només no es destaquen perquè prefereixin llicenciats o diplomats d'aquesta Universitat, sinó que encara es manifesten més indiferents en aquest aspecte que la mitjana.

Malgrat tot, hi ha algunes carreres que conciten més interès si es cursen en una universitat determinada. Això passa en el cas d'Econòmiques i Empresarials, els titulats de les quals tenen més possibilitats de ser contractats si ho són per universitats privades (ICADE, ESADE, etc.).

Si s'hagués de destacar quines carreres podrien ser més valorades per la societat o l'empresariat balear de les que duen el "marxamo" de la UIB, aquestes serien sens dubte Dret i Filosofia i Lletres. L'explicació rau en la seva major notorietat actual. És per això que s'ha de tenir cura d'aquestes carreres per poder respondre a les expectatives que desperta la seva notorietat, mentre que s'ha de promocionar l'existència de les carreres que en relació amb les assenyalades resulten menys presents en l'ànim de la societat balear.

• Hi ha equilibri entre Ciències i Lletres?

De la imatge i valoració global sobre els diferents tipus d'estudis existents a la UIB sorgeix una qüestió de fons: el desequilibri Humanitats *versus* Ciències. Aquesta percepció es basa generalment en arguments del tipus:

- Els qui prioritzen les Ciències tenen un concepte elevat d'aquestes matèries en funció de la seva connexió amb el desenvolupament de noves solucions empresarials i socials en general, i de la seva gran dedicació a tasques d'investigació. En aquest escenari, les opcions Lletres/Humanitats lluiten per no perdre atractiu i qualitat en llur oferta, i per no perdre l'enfocament global i integral de l'estudi.

- D'altra banda, i en general, es tendeix a opinar que les carreres "socials" formen sobretot "docents" i/o funcionaris, persones, en general, amb menys orientació investigadora que les de carreres de Ciències; i que es diferencien a més de les carreres de Ciències per un enfocament educatiu menys pragmàtic.

- Les diferències entre uns i altres ensenyaments es perceben moltes vegades com un efecte de l'atenció desigual de l'aparell universitari.

Aquest tipus d'arguments i oposicions Ciències/Lletres no dona lloc formalment a diferències profundes entre els docents d'ambdues àrees, atès que la rivalitat no implica enfrontament (l'esperit de solidaritat corporativa entre docents preval normalment quan es planteja la possible desaparició de determinades disciplines), però sí que forma part sovint del repertori particular d'arguments de cada un d'ells.

De fet, en les relacions entre representants d'ambdues àrees (i així es posà de manifest en les reunions de grup de docents i en les d'estudiants) s'aprecia un "enfrontament latent". El manteniment a la UIB de determinats ensenyaments ha generat un estat d'opinió que facilita l'aparició espontània de discussions internes sobre les diferències Ciències-Lletres basades en aspectes com ara el

cost per alumne, la dedicació d'hores de laboratori, la implicació personal en les classes de professors i alumnes o el nivell d'inquietud per temes extra-acadèmics.

2.5.2. La investigació a la UIB

La investigació és part fonamental de les activitats docents i es reconeix com a dret i deure de tots els professors. Orgànicament, a la UIB existeix la figura d'un vice-rector d'Investigació que presideix i coordina les activitats de la Comissió d'Investigació. Aquesta comissió és composta a més pels directors dels departaments, i per un estudiant per centre.

El marc idoni en què s'enquadra la investigació són els departaments (l'estructura departamental afavoreix la funció investigadora per la seva integració temàtica), encara que també hi ha serveis de la Universitat que fan investigació: Càlcul i Informatització, Laboratori d'Anàlisis i Assaigs, Microscòpia Electrònica. Així mateix, l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) és una unitat específica d'investigació.

En general, la investigació s'enfronta a alguns problemes: limitacions pressupostàries, limitacions geogràfiques o de comunicació... En concret, el fet geogràfic, associat a problemes de transport i comunicació, pot arribar a repercutir de manera negativa en l'activitat investigadora de la UIB. La connexió amb bancs de dades ha pal·liat en certa mesura un possible aïllament, però s'han detectat problemes en el subministrament de material i en el manteniment d'instal·lacions, moltes vegades en mans d'entitats forànies, que han de desplaçar-se a Palma davant qualsevol contingència.

En virtut de la normativa vigent, els departaments i els instituts universitaris poden contractar amb entitats públiques i privades, o amb persones físiques, la realització de treballs de caràcter científic, tècnic o artístic. La pròpia Universitat, desenvolupant l'esmentada normativa, faculta el professorat dels departaments i instituts universitaris dependents, en nom seu, a contractar la realització de treballs de caràcter científic, tècnic o artístic, així com el desenvolupament de cursos d'especialització.

Els ingressos derivats de la realització d'aquests contractes es distribueixen seguint el següent criteri: la Universitat percep com a mínim el 20% del total; de la resta se'n dedueixen les despeses ocasionades a la Universitat i el romanent pot destinar-se a la retribució dels professors que han dut a terme el contracte.

La planificació de la investigació es realitza bàsicament a partir de la

formació de grups d'investigació que presenten projectes, en la mesura del possible, en les línies a les quals el Pla nacional d'investigació científica i desenvolupament tecnològic dóna prioritat.

La planificació de la investigació aplicada és difícil de preveure, i la seva realització pràctica implica recarregaments de treball que en alguns casos afecten el treball docent.

La investigació aplicada, concertada amb empreses i associacions, aporta fons a la Universitat, però d'una forma irregular, ja que no es pot preveure amb temps el seu volum.

- Coneixement i valoració de la societat balear sobre la investigació que es realitza a la UIB.

Fora de l'àmbit universitari, però també entre els propis alumnes de la UIB, hi ha un nivell molt escàs de coneixement sobre la investigació que es realitza a la UIB. De fet, segons l'opinió dels membres de la UIB, el context balear no és molt favorable a valorar adequadament aquest tipus d'activitats.

Resulta evident que cal que la activitat investigadora de la UIB sigui més coneguda i que es valori més positivament, puix que, des de l'òptica externa, una activitat mal dotada i sense rellevància és una activitat ineficaç.

Segons les dades recollides, el 80% de les empreses balears de més de deu treballadors desconeixen l'activitat de la UIB en matèria d'investigació. Tot i que, més concretament, les empreses de major volum, i encara més si són a prop de Palma, presenten uns nivells de coneixement i valoració pel que fa a aquest tema superiors i més favorables als de la mitjana d'empresaris.

Encara que la necessitat d'investigar se sent en major grau més per la pròpia comunitat universitària (la plantilla la situa com un dels tres objectius fonamentals de la Universitat) que per altres sectors socials, el cas cert és que hi ha una clara consciència general que, sense aquest vessant en les seves activitats, la Universitat no podria desenvolupar el paper formatiu i consultor que hom li assigna la societat.

A la UIB el personal docent està fortament motivat per realitzar investigació. Com a factors de l'esmentada motivació se'n solen destacar els següents:

-La joventesa de la plantilla i la il·lusió per desenvolupar programes d'investigació, no necessàriament lligats a l'aspecte consultiu de la Universitat.

-L'autoimatge del docent-investigador és molt gratificant. No obstant això, s'observen algunes diferències en l'autoimatge dels docents en relació amb llur activitat investigadora. L'àrea de Ciències és millor valorada que la de Lletres.

• Investigació bàsica i investigació aplicada, activitats alternatives o complementàries?

Allò que diferencia fonamentalment la investigació aplicada de la bàsica és la potencialitat de l'aplicada com a via de finançament de la Universitat.

Segons l'opinió de l'empresari balear, la investigació aplicada, amb fins empresarials, és més adequada a les seves necessitats que la investigació de tipus bàsic (preferida per només el 3,8% de les empreses). En el terreny de la pràctica, el 30,1% de les empreses balears es mostren interessades per poder tenir l'oportunitat d'encarregar projectes d'investigació a la Universitat, mentre que només el 9,8% d'aquestes empreses s'interessen per la possibilitat de subvencionar en alguna mesura la investigació de base que realitza la Universitat. La característica rellevant d'aquestes dades no rau en la proporció d'empreses que es declaren disposades a donar suport a la labor investigadora de la Universitat (ja que es tracta d'una simple declaració de bones intencions), sinó, més aviat, en la notable diferència que hi ha entre els que donarien suport econòmic a ambdós tipus d'investigació universitària.

Els principals avantatges percebuts sobre la investigació aplicada són els següents:

• És un instrument eficaç per aconseguir connectar amb l'entorn i per aconseguir una projecció social, notorietat i un prestigi millors.

• La contractació de projectes amb empreses i entitats externes a la Universitat implica que la UIB sigui considerada com una institució prestadora de serveis útils a la societat balear. El nivell de competitivitat de la pròpia UIB, en relació amb altres entitats ofertores de serveis, dependrà dels projectes i de llur adequació a la demanda concreta de l'entorn.

• Un darrer avantatge assenyalat en relació amb l'execució de projectes consisteix en el seu paper de reforç per a la permanència del personal investigador a la Universitat, evitant la seva partida a l'empresa privada. Té, per tant, una funció preventiva davant una possible "fugida de cervells", a la vegada que consolida una plantilla de qualitat i ofereix la possibilitat de reconeixement econòmic i professional més enllà de la limitació que suposa l'estatut funcional.

Però, malgrat que la contractació de projectes és un objectiu plantejat per la majoria dels departaments i serveis, també origina, segons l'opinió de les parts consultades, alguns inconvenients:

• La investigació avançada és un requeriment de la societat actual. Això exigeix de la Universitat un notable esforç d'adaptació a les demandes socials en la matèria.

• Pot ser conflictiva en un doble vessant: externament, si entra en litigi

amb interessos dominants d'aquest mateix entorn; i internament, si la demanda imposa línies investigadores poc relacionades amb els interessos dels propis investigadors.

. La demanda és selectiva i no es dirigeix uniformement a totes les àrees de coneixement, per la qual cosa el resultat és que alguns departaments tenen més possibilitats que altres per realitzar projectes i obtenir ingressos addicionals. D'aquesta manera, es creen diferències entre àrees amb demanda i àrees sense demanda.

. En definitiva, l'existència d'uns departaments molt més proclius que altres a connectar amb les demandes d'investigació aplicada a l'entorn podria donar lloc a situacions de perjudici comparatiu que a llarg terme podrien, al seu torn, repercutir en el clima laboral de la institució. Sentiment que pot traslladar-se en cert grau al personal d'administració i serveis en constatar la seva impossibilitat d'accedir a nous sistemes retributius semblants.

. Alguns sectors pensen que la investigació pot interferir negativament en la labor docent del professorat. De vegades s'ha d'alternar la tasca docent i la investigadora, la qual cosa obliga a un gran esforç per part de qui les realitza, amb la consegüent sobrecàrrega del seu horari.

. En un altre sentit, s'ha comentat que l'aspecte aplicat de la investigació mai no ha de convertir la institució universitària en una espècie de consulting o gabinet d'estudis, ja que això aniria frontalment en contra, segons el parer de les persones que participen d'aquesta opinió, dels objectius bàsics de la investigació general. Alguns empresaris consideren que el marc de la Universitat és la docència i que, fora d'ell, la seva presència no té cap sentit; tot i això, aquesta no és la opinió de la majoria dels empresaris.

En tot cas, és una idea comuna que la investigació que es realitza a la UIB, malgrat els seus resultats, en general ben considerats, és mancada dels mitjans i personal suficients i idonis, per la qual cosa a la situació de disgust que pot provocar la norma d'accés a la investigació s'hi afegeix la dels propis investigadors, descontents amb els seus mitjans de treball.

La investigació universitària no constitueix només un instrument de coneixement i progrés, també ha de ser entesa, en el context balear i des de l'òptica de la Universitat, com un instrument poderós d'apropament a la comunitat balear i d'estrenyiment dels llaços de cooperació encaminats a establir més sòlidament la figura i la imatge de la Universitat a les Balears.

És evident, no obstant això, que la voluntat de la UIB en matèria d'investigació és limitada per múltiples problemes, entre els quals destaca la dotació econòmica que requereix el seu desenvolupament. La societat balear té la paraula en aquest afer. La clau d'aquesta col·laboració rau en la capacitat

de la UIB per generar confiança en la seva tasca investigadora i coneixement en les seves activitats.

En definitiva, la funció investigadora pot constituir un tret diferencial de la UIB per millorar la seva competitivitat.

2.5.3. Els serveis de la UIB

En primer lloc, pot afirmar-se, pel que fa als serveis formalitzats com a tals, que a llur entorn hi ha confusió i desconeixement.

Prop del 40% dels alumnes consultats foren incapaços d'esmentar un sol servei dels existents a la Universitat. Entre els serveis més freqüentment esmentats, i per tant amb major notorietat, cal destacar el Servei de Biblioteca i Documentació (esmentat per un 49,0% dels alumnes consultats, encara que hom pot suposar que en moltes ocasions el servei no és identificat com a tal, sinó que es produeix una possible confusió, per tal com s'identifica amb les biblioteques departamentals, més properes a ells), el Servei d'Informació i Documentació Acadèmica (CIDA), esmentat per 28,5%, i el Servei de Normalització Lingüística (27,3%).

Per la seva banda, només un 9,0% de les firmes balears consultades (12 de les 133 empreses) declararen conèixer quin tipus de serveis presta la Universitat a les empreses; entre els serveis més esmentats cal destacar el Servei de Normalització Lingüística i el Servei de Càlcul i Informàtica.

Per altra banda, si s'atén la classificació dels serveis de la Universitat en funció del públic a qui van dirigits, interns i oberts (vegeu quadre a la plana adjunta), pot fer-se el següent resum valoratiu sobre algun d'aquests serveis:

- Secretaria de Serveis Socials

La creació d'una Secretaria de Serveis Socials és contemplada en els Estatuts de la UIB. Tot i que encara no existeix com a tal, algunes de les seves funcions són desenvolupades per altres organismes.

Una atribució d'aquesta Secretaria seria la responsabilitat sobre les residències projectades per construir al Campus. La idea té, a més a més, uns beneficis secundaris molt grossos per llurs possibilitats de fertilització cultural i de creació d'una mentalitat i una forma de ser universitàries.

Dins la Secretaria de Serveis Socials també hi ha contemplada estatutàriament la creació d'una Borsa de Treball per a universitaris. Actualment aquesta funció no està coberta, tot i que s'ha manifestat el desig que pugui oferir-se dins el Servei d'Assessorament Psicopedagògic.

Quelcom semblant s'esdevé a altres universitats espanyoles. D'aquesta manera, des de fa més d'una dècada, a totes les universitats madrilenyes hi funcionen els centres d'Orientació i Informació d'Ocupació (COIE), sorgits

de la col.laboració entre les universitats i el sector privat a través de la Fundació Universitat-Empresa, i que funcionen actualment com a centres delegats de l'INEM per a afers universitaris. Malgrat llur indubtable utilitat, de vegades aquests centres no són ben coneguts pels estudiants.

La instal.lació a les Balears de centres semblants seria absolutament convenient, no només pel vessant laboral, sinó també per formalitzar les relacions i col.laboració entre la UIB i les institucions extrauniversitàries de les illes.

- Esports

L'activitat esportiva a la UIB és escassa. Les mancances en matèria d'instal.lacions esportives condiciona determinantment aquest fet. El concert amb l'Ajuntament sobre la utilització d'un polisportiu, encara que es valora de forma positiva, s'avalua com a insuficient i no totalment satisfactori. Sobretot perquè, des de la perspectiva dels estudiants, els horaris de possible utilització coincideixen amb períodes lectius i això, afegit a la llunyania, suposa un fre clar per a l'alumnat que no es troba molt motivat per desplaçar-s'hi.

A més, en aquest moment hi ha un cert desconeixement dels llocs on és possible realitzar alguna activitat esportiva, la qual cosa, afegida a una crítica general sobre la manca d'infraestructura d'instal.lacions físiques, provoca una valoració bastant negativa d'aquest Servei d'Esports quan és considerat en termes genèrics. Segons l'enquesta realitzada, el 67,5% dels alumnes actuals de la Universitat consideren que les activitats esportives a la UIB mereixen el qualificatiu de dolent o molt dolent.

SERVEIS DESTINATS A LA COMUNITAT UNIVERSITÀRIA	SERVEIS DESTINATS A LA COMUNITAT UNIVERSITÀRIA I TAMBÉ A L'EXTERIOR
a) Serveis interns, formats com a tals — Secretariat d'Informació i Relacions — Servei d'Aules de Cultura — Oficina d'Informació — Secretaria Tècnica d'Accés a la Universitat — Servei d'Assessorament Jurídic	— Servei de Normalització Lingüística — Servei de Càlcul i Informatització — Secretaria de Publicacions — Servei de Recursos Àudio-visuals — Servei de Biblioteca i Documentació — Institut de Ciències de l'Educació — Institut d'Estudis Avançats — Centre d'Informació i Documentació — British Institute — Secretaria d'Encontres — Laboratori d'Anàlisis i Assaigs — Servei de Microscòpia Electrònica — Servei d'Assessorament Psicopedagògic
b) Altres possibles serveis — Allotjament — Transport — Laboratoris — Tutories — (Personal tècnic d'ajuda a la docència i la investigació)	

Amb el final de les obres i l'obertura d'instal·lacions esportives al Campus (el cost de les quals s'avaluà el 1988 en devers 600 milions de pessetes) és previsible que es produeixi una modificació dels costums esportius dels estudiants i de la plantilla de la UIB, el resultat més evident de la qual ha de ser una notable intensificació de la pràctica esportiva.

- Tutories

Sembla que la tutoria és encara un sistema no massa estès, tot i que es tracta d'una via amb la qual els alumnes ja estan familiaritzats després del seu pas pels ensenyaments mitjans i que, en teoria, suposa un ajut en la relació alumne-professor i en la inserció del jove en el sistema educatiu.

Alguns dels alumnes consultats han expressat llur insatisfacció per no poder disposar d'aquest servei i, per contra, alguns professors han comentat la manca d'interès dels alumnes per acudir-hi.

- Normalització lingüística

El mandat estatutari de vetllar per la llengua catalana i resoldre qualsevol consulta relativa sobre el tema és seguit per aquest servei amb un gran entusiasme i una gran dedicació, comptant amb el suport tècnic-logístic del Departament de Filologia Catalana de la pròpia UIB.

Malgrat això, la revisió de tots els documents interns, tant administratius com docents, ocupa gran part del temps disponible d'aquest servei, la qual cosa, segons l'opinió dels seus integrants, deixa altres camps sense el cobriment adequat. El personal encarregat d'aquest servei és valorat de forma positiva, ja que el seu treball es realitza amb agilitat i eficàcia, malgrat una certa escassetat de recursos que obliga a concentrar més els esforços en l'execució directa de tasques de revisió i correcció que en una planificació a mitjà i llarg terme. En aquest punt cal recordar que per a un 67,3% de les famílies residents a les illes Balears amb fills en edat universitària, la UIB no ha de tenir com a objectiu fer del català la llengua a utilitzar en l'ensenyament i en les relacions normals internes. Mentre que, per contra, la major part de la plantilla de la UIB, un 58,3%, sí que es mostra d'acord amb l'esmentat objectiu.

- Càlcul i Informatització

És un servei d'una gran importància, amb una forta càrrega de treball intern, però també amb un clar vessant extern. En ser l'àrea informàtica prioritària a la UIB, l'equipament d'aquest servei es planteja com una inversió que ha de ser capitalitzada mitjançant la realització de distints projectes.

No obstant això, dins la pròpia UIB no s'aprofiten els recursos informàtics en llur totalitat, perquè, per ventura, encara no s'ha interioritzat del tot llur necessitat i valor.

El caràcter laboral majoritari dels components d'aquest servei planteja la necessitat de cercar un mètode de vinculació més estret de tals empleats amb la UIB, amb la finalitat de garantir llur continuïtat.

El software s'ha valorat com una possibilitat interessant de producte vendible, susceptible de ser investigat i desenvolupat.

- Publicacions i Intercanvi Científic

És la segona editorial de caràcter universitari del país en termes relatius, sent la seva política oferir un servei abans que editar unes publicacions concretes.

El seu paper és clau en la publicació de textos en català, els quals pot editar amb la garantia que han estat revisats pel Servei de Normalització Lingüística i que, per tant, gaudeixen d'una absoluta correcció des del punt de vista lingüístic.

La seva notorietat és escassa, es redueix a l'àmbit universitari, encara que s'hi aprecien intents de divulgació a través de presentacions de llibres i rodes de premsa al CIDA (Centre d'Informació i Documentació Acadèmica).

La seva imatge dins la UIB sembla bona, tot i que arriba més el producte final, el llibre, que el servei en si mateix, almenys entre els alumnes.

Globalment és avaluat com un servei dinàmic, emprenedor i preocupat per incorporar tecnologia avançada al tractament de textos que suposi major qualitat i aprofitament de recursos.

- Recursos Àudio-visuals

La imatge del servei dins la UIB es pot considerar com a bona, i es valoren els esforços encaminats a aconseguir unes prestacions satisfactòries en la producció de vídeos, en el lloguer d'equips i en l'assessorament en temes de comunicació.

Sembla estar en l'ànim de tothom que aquest servei té unes possibilitats enormes, atès l'apogeu de les aplicacions àudio-visuals a la comunicació institucional, formació pedagògica, formació del personal, etc.

- Institut de Ciències de l'Educació (ICE)

És un ens universitari que desenvolupa una gran activitat de cursos i seminaris, de vegades fins a la saturació.

També hi ha una preocupació grossa per oferir activitats de formació pel que fa a temes nous i especialitzats, encara que la proposta dels temes ve a través dels distints departaments de la Universitat, per la qual cosa, en definitiva, d'ells depèn en gran part el contingut concret dels cursos i llur adaptació a les necessitats tant acadèmiques com de l'entorn. Cal esmentar que els cursos de perfeccionament del català tenen una gran demanda i, a més a més, resulten d'una gran rendibilitat econòmica.

- Centre d'Informació i Documentació Acadèmica (CIDA)

Dins l'esquema de funcions assignat a aquest servei, la seva aportació fonamental és la compra dels llibres necessaris per a la Universitat; la qual cosa suposa un estalvi important, ja que el CIDA, en ser assimilat a una llibreria, aconsegueix millors preus que la pròpia Universitat com a institució.

Pel que fa a la faceta de recerca bibliogràfica i informació, la seva eficàcia seria major per als universitaris si estigués situat al Campus o a una altra instal·lació de la UIB, tot i que la seva natura d'organisme patrocinat també per Sa Nostra i el CSIC condiona la seva implantació a Palma.

- Biblioteques

Les biblioteques són avaluades en llur doble faceta de servei intern i extern. Actualment hi ha biblioteques als centres, però llurs prestacions són considerades insuficients. El cas que més crítiques ha rebut és el de Dret, dins el problema general d'espai que té aquesta Facultat a Sa Riera. La biblioteca és usada fonamentalment per l'alumne, tant per consultar-hi llibres com per estudiar-hi en un ambient de silenci i concentració. Quan aquest servei estigui centralitzat i tingui un edifici propi i únic al Campus, desapareixeran moltes de les incomoditats i disfuncions.

La valoració dels alumnes sobre el Servei de Biblioteques, o millor, llur percepció sobre el funcionament i estat del tema és el següent: molt bé o bé el 37,0%, regular el 29,8% i dolent o molt dolent el 31,5%. Els estudiants de Dret, efectivament, són més crítics que la mitjana (dolent o molt dolent, el 45,1%), al costat dels de Ciències (dolent o molt dolent, el 39,4%) i Empresarials (dolent o molt dolent, el 37,0%).

- Acció cultural i extensió universitària, una activitat especialment important

Dins el conjunt de serveis i activitats desenvolupats per la UIB la labor del Servei d'Extensió Universitària és summament important, atesa la encara escassa receptivitat de l'entorn balear cap als temes universitaris.

Programa activitats complementàries a les purament docents i dona a conèixer la Universitat cap a l'exterior, dins i fora d'Espanya. Moltes vegades actua en col.laboració amb altres institucions i organismes.

Actuacions que impliquen clarament una extensió universitària han estat les dutes a terme a Porreres, en les quals es divulgava l'oferta d'estudis i serveis de la UIB davant un públic divers i potencialment relacionat amb ella: futurs alumnes, pares de futurs alumnes, empresaris i industrials de la zona. Hi ha la intenció que, a més a més de les trobades celebrades fins al moment, se'n realitzin d'altres a localitats diferents de la CAIB; trabades fonamentals per augmentar la notorietat de la UIB en un entorn amb el qual no hi ha hagut fins al moment una relació molt fluïda.

No obstant això, la rellevància d'aquest servei no sempre va acompanyada d'una valoració parella. Per exemple, els estudiants actuals de la Universitat opinen que les activitats culturals a la Universitat estan malament o molt malament (el 46,7%) i regular el 28,0%. Tal vegada la manca d'especificitat de les activitats repercuteix en la creació d'una percepció poc favorable, per tal com tals activitats són vistes més com a actes generals que com a actes particulars de la comunitat universitària.

L'Oficina d'Informació també depèn del Vice-rectorat d'Extensió Universitària, el qual ha marcat les directrius bàsiques del seu funcionament. Encara no és font de consulta obligada, però sí freqüent. El personal del Gabinet, tot i que és escàs, desenvolupa una labor densa i àmplia.

L'atenció que els diferents mitjans de comunicació presten a la UIB varia notablement en funció dels mitjans de què es tracti, del tipus de notícia i del format que se li ha de donar. Alguns opinen, a més a més, que la UIB, ni com a institució ni pels seus continguts, és notícia per si mateixa. Només si es converteix en succés és noticable des del punt de vista periodístic. L'alternativa a aquest tipus d'informació són els programes regulars dedicats a informar sobre el que s'esdevé a la UIB, en els quals es poden difondre informacions més elaborades.

Actualment el Gabinet de Premsa de la Universitat és valorat favorablement, en termes generals, pels mitjans de comunicació de les Balears. Ha de ser tasca prioritària de la UIB tenir cura d'aquesta relació, però al mateix temps institucionalitzar-la per enfortir la seva continuïtat.

**3. UNIVERSITAT I SOCIETAT. LA UIB
A LES BALEARS**

3. UNIVERSITAT I SOCIETAT. LA UIB A LES BALEARS

3.1. Posicionament actual

A les illes Balears la UIB s'entén avui com una institució amb objectius múltiples, destinada a satisfer una sèrie de necessitats i expectatives de la societat en el seu conjunt i de diversos segments d'aquesta.

Efectivament, la societat assigna a la Universitat els papers de:

- Institució on s'imparteixen coneixements i s'investiga.
- Institució on es formen integralment les persones per satisfer les necessitats de la societat.
- Institució destinada a satisfer les necessitats del mercat i l'empresa.

Aquests papers encarnen una visió globalitzadora de la Universitat, que es pot veure també a la més recent legislació espanyola sobre la Universitat, la Llei de reforma universitària; a la qual es pot identificar el desig de fer de la Universitat una institució central en el procés de desenvolupament i promoció de la societat espanyola. De l'assumpció dels esmentats papers per part de la Universitat, se'n deriven una sèrie d'objectius generals o missions, com són:

- La docència i la investigació.
- La formació de ciutadans.
- La regulació del mercat de treball, col.laborant en la innovació i el canvi de les institucions socials.

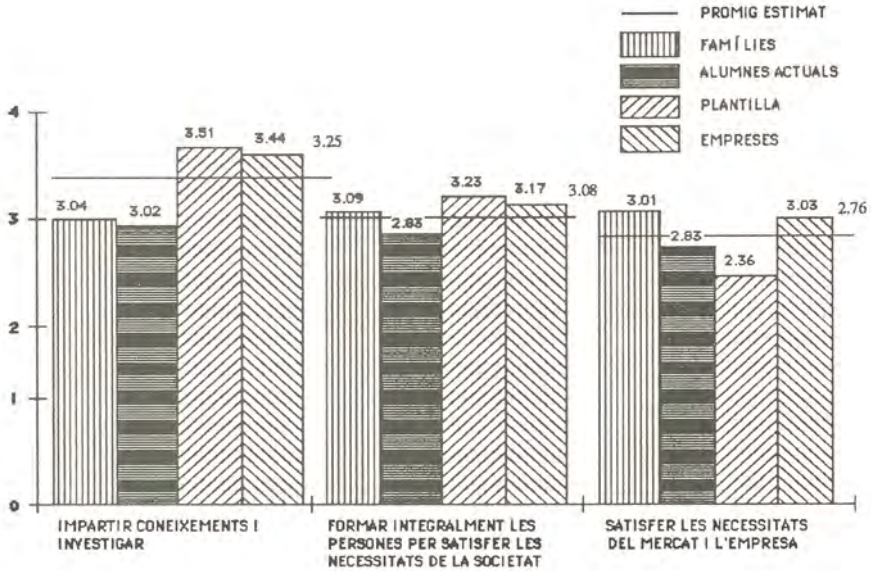
Això és el que la societat exigeix a la Universitat, el que considera que li ha d'oferir. Per assolir aquests objectius, la societat opina que la Universitat s'ha d'orientar en funció d'objectius instrumentals concrets, tals com:

- Formar bons professionals.
- Assessorar i ajudar la societat balear.
- Formar integralment les persones que hi acudeixen.
- Formar professionals versàtils.
- Investigar, formar investigadors i participar en I+D.
- Estimular i concentrar activitats científico-culturals a les Balears.

En definitiva, aquests arguments situen el sentit actual de la Universitat en la seva vinculació amb la societat. La societat balear en el seu conjunt sembla tenir idees semblants, encara que fora de l'àmbit universitari es destaquí sobretot el paper docent de la Universitat, ja que es tracta de la seva expressió tradicional més visible (veg. el gràfic de la pàgina següent).

ORIENTACIÓ FONAMENTAL DE LA UIB
(Puntuació mitjana de cada fase, sense ns/nc)

LA UNIVERSITAT S'HA D'ORIENTAR FONAMENTALMENT CAP A... (Màxim acord = 4; mínim acord = 1)

Per la seva banda, les empreses balears cerquen preferentment en la Universitat la satisfacció de les seves necessitats més immediates de personal altament qualificat i ben format professionalment i relacionalment, alhora que els agradaria veure cobertes les seves necessitats futures per mitjà de la investigació i la consultoria, ja sigui per mitjà de la Universitat o d'altres vies. En aquest sentit, cal recordar que avui en dia hi ha una sèrie de projectes europeus en matèria universitària que són, fonamentalment, projectes de col·laboració Universitat-empresa.*

La plantilla de la Universitat destaca també, per damunt qualsevol altre, el paper formatiu de la UIB a les vessants professional i social (relacional), a fi d'atendre les demandes de la societat, però sense descuidar la faceta investigadora.

* Dels projectes COMMET han sorgit 127 AUEF (Associacions Universitat-Empresa per a la Formació), de les quals 15 s'han creat a Espanya, la qual cosa la situa al quart lloc, rere el Regne Unit, França i Itàlia.

• **Relacions de participació**

Tant els estudiants com les seves famílies i les forces econòmiques consultades mostren un interès per participar en la conducció de la UIB, la qual cosa implica l'existència de les bases actitudinals per assolir una relació més estreta i profitosa entre la UIB i la societat balear.

Aquests tipus d'aspiracions socials enllacen amb les idees, cada cop més presents a les societats occidentals, de la participació en la gestió de les institucions i les empreses, en la cogestió. El Consell Social és per el moment la via institucional que possibilita l'accés social a un major coneixement i vinculació amb la Universitat.

Concretament, els diferents sectors consultats opinen el següent:

- "Les famílies han de participar activament en la gestió i planificació dels temes universitaris" (així opina el 62,8% de les famílies consultades).

- "Els alumnes han de participar activament en la gestió i la planificació dels temes universitaris" (així ho creu el 91,7% dels alumnes de la UIB).

- "La Universitat i les empreses han de cooperar per formar professionals competents" (opinió sostinguda pel 94,7% de les empreses balears consultades).

- També la plantilla, encara que des d'una altra perspectiva, pensa majoritàriament que ha d'assolir un nivell de control major sobre la institució, ja que considera que "té escassa influència a la UIB".

• **Enfocament educatiu preferit**

Si s'entengués que els distints sectors socials consultats mantenen idees semblants sobre la labor que ha de desenvolupar la Universitat dins un marc general més ampli, aleshores no seria necessari plantejar el perquè d'una Universitat, sinó més bé s'hauria de plantejar el com d'aquesta Universitat: com satisfer les demandes socials per mitjà de la seva funció formativa i com vehicular la seva projecció envers aquesta societat, per exemple, a través d'actuacions d'extensió.

Les opinions recollides sobre aquest "com fer" a la UIB es poden sintetitzar de la següent manera:

- Les empreses prefereixen un enfocament educatiu encaminat a "produir" persones capacitades professionalment i coneixedores de la realitat social balear.

- Els docents de la UIB, estan bàsicament en la mateixa línia, encara que en funció de les disciplines acadèmiques que imparteixen es poden decantar, en major o menor grau, cap a una formació de tipus més bé integral, interdisciplinar i connectada amb la realitat social balear, o bé estrictament cap a una formació de capacitació professional.

La conclusió que hem d'extreure d'aquestes dades és que, en general, tant el sector productiu balear com el docent universitari tenen una idea semblant sobre la manera com s'ha d'orientar l'educació universitària, tal com la tenien en general sobre la seva raó de ser.

No obstant això, els mitjans i les condicions en què es realitza la formació universitària (mitjans i condicions de treball, des del punt de vista dels docents), l'actitud dels alumnes, l'eficàcia dels canals de col.laboració entre la Universitat i la societat i de les vies d'accés als mercats de treball, les relacions i exigències internes de les mateixes empreses, etc., són factors que incideixen en les consideracions i valoracions finals sobre els llicenciats de la UIB, sobre els titulats i els títols. Sobre aquest punt sí que és possible detectar un major nombre de discrepàncies.

Es mesura, així, l'èxit de la Universitat per mitjà de la "qualitat dels seus llicenciats"; és a dir, es mesura a través del seu "producte" més visible, l'element de judici més proper a la societat.

En definitiva, hi ha (encara) un alt grau de desitjabilitat social quant a la Universitat. Es considera important connectar amb ella, ja sigui per mitjà de la docència, per mitjà de la investigació o per mitjà del gaudi d'algun servei. Tot això indica clarament que el paper que s'assigna a la Universitat i, consegüentment, a les seves activitats (o a les seves concreccions: els títols), és un paper socialment rellevant.

- Notorietat i rellevància de la UIB a les Balears

La UIB ha vist afectades les possibilitats d'instaurar i consolidar la seva presència a les Balears degut, entre d'altres factors, a la tardança del seu reconeixement oficial com a tal Universitat. La Universitat ha fet i ha de continuar fent un notable esforç d'actuació per posar-se al dia i afrontar els canvis que s'acosten i projectar aquesta imatge a l'exterior.

La UIB s'ha vist afectada també, tant de cara a la península com en el si de la pròpia Comunitat Autònoma, per les limitacions espacials pròpies de la seva situació i de les condicions geogràfiques. Les dades disponibles evidencien que les famílies són les que corren amb la major part de les despeses que genera l'estada a la Universitat. El nombre de fills i les possibilitats econòmiques de la família limiten, en conseqüència, la presència real dels seus fills a la Universitat.

Per a la societat balear en el seu conjunt, la condició geogràfica es tradueix, des del punt de vista de la mobilitat, en un escull econòmic de vegades insalvable. Però quan les condicions geogràfiques no suposen cap problema i les famílies poden dedicar recursos econòmics suficients per tal que els seus

fills accedeixin al centre públic que desitgin, és freqüent d'observar com els centres de destinació no són només els de la UIB sinó també els de Barcelona i València, i fins i tot Madrid.

Tot el que hem dit fins ara fa sorgir el dubte de si la UIB, malgrat la seva denominació, és (o segueix sent) la "Universitat de Palma" en lloc de la Universitat de les Illes Balears.

Entre la Universitat i la societat de les illes Balears no hi ha encara la vinculació suficient. La manca de ressò que sovint té l'activitat de la UIB indueix a la comunitat universitària a sostenir l'opinió que la societat balear no té, generalment, un excessiu interès per la UIB. S'ha d'acceptar, no obstant això, que si la societat no se sent suficientment motivada és tasca de la UIB oferir els estímuls suficients per augmentar el seu interès per ella, procurant anul·lar o minimitzar la importància de les barreres geogràfiques existents a l'àmbit de la seva comunitat, en un primer esforç, i fora d'ella (perspectiva europea) més endavant.

A aquesta manca de desenvolupament de la imatge de la UIB a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'afegeix el fet que les valoracions sobre el seu funcionament tampoc no són encara suficientment positives, encara que sí que s'observa una tendència evolutiva favorable:

VALORACIÓ COMPARADA SOBRE EL FUNCIONAMENT DE LA UNIVERSITAT EN EL TEMPS. MITJANES VALORATIVES*

	famílies balears amb fills en edat universitària**	alumnes UIB 1988-89	plantilla UIB	empreses balears
Funcionament de la UIB a l'inici de la seva activitat	***	2.4	2.3	2.2
Funcionament de la UIB fa cinc anys	***	2.6	2.8	2.5
Funcionament de la UIB en aquests moments	3.1	2.7	3.2	3.0

* Valoracions mitjanes en una escala que oscil·la entre 1 i 5.

** Dades estimades dels resultats obtinguts en una pregunta similar a la plantejada als altres tres col·lectius.

*** Aquesta pregunta no es va fer.

L'existència de la UIB és globalment positiva per a la comunitat balear, però la UIB dista encara de ser una institució vigent a les illes, i d'estar pròxima a les necessitats de la societat balear. Així, les persones que no coneixen o que gairebé no coneixen la Universitat pensen que el seu desconeixement és degut als defectes de la UIB per poder i saber transmetre el seu missatge. És un problema de l'emissor, no del receptor.

Larellevància de la Universitat en el context balear és donada, en definitiva, per la seva funció genèrica com a institució universitària indiferenciada, més que per les qualitats particulars que la puguin distingir o identificar com a Universitat de les Illes Balears.

- Vista des de fora, la UIB es valora positivament perquè "ha d'existir", bé pel principi d'igualtat social respecte a altres comunitats, bé per una aspiració secular de cultura i investigació. No obstant això, la figura social de la UIB que es desprèn d'aquests supòsits és ambigua:

. Per una banda, en cercles lligats a la Universitat se la considera com a la consecució i expressió d'un anhel cultural desitjat molt de temps. Des d'aquest punt de vista, la UIB és una consecució social i això és el que li dona rellevància social.

. Per una altra banda, i en general, es considera que la UIB és avui una institució sense notorietat, influència ni rellevància especialment importants a la societat balear. La idea que es coneix poc la UIB o que es coneix pitjor del que s'hauria de conèixer apareix d'una manera constant. En aquest sentit, semblaria que amb la seva creació s'haguessin esmorteït els ànims de la societat balear respecte a ella.

- La consecució d'una millor comunicació amb la societat i la millora de la seva imatge i el seu prestigi a les illes i a l'exterior són tasques que competeixen a la UIB més que a altres sectors o instàncies socials. La UIB necessita arribar a tenir aquesta imatge per subsistir i, progressar, tant com a institució, com a comunitat d'interessos professionals dels seus membres.

- Per la seva banda, la societat balear no pot jugar un paper de pur observador respecte a la UIB. Si aspira a tenir una bona Universitat ha de posar els mitjans.

• El prestigi de les universitats

Des del punt de vista comparatiu es pot dir que la UIB és mancada d'un prestigi particular; és a dir, d'unes característiques identificatives pròpies que la situin avantatjosament als ulls de la societat balear de forma diferenciada respecte a altres universitats o institucions. No obstant això, en general la

qualitat i el prestigi de la UIB s'assimilen a les de la resta d'universitats públiques de l'Estat, per la qual cosa la seva situació quant a elles no és necessàriament desfavorable.

	Canviaria de lloc d'estudis		Canviaria de lloc de feina
	famílies balears amb fills en edat universitària	alumnes de la UIB	plantilla de la UIB
Les universitats privades són millors, en general, que les universitats públiques			
Molt d'acord/d'acord	23,0	43,3	26,4
Molt en desacord/en desacord	29,0	35,5	49,5
NS/NC	48,0	21,2	24,1
	(400)	(400)	(139)

Opcions universitàries	famílies balears amb fills en edat universitària	alumnes de la UIB	docents de la UIB
Si poguessin triar canviarien d'universitat	17,7	51,5	18,9
Encara que poguessin triar no canviarien d'universitat	77,0	46,5	49,5
NS/NC	5,4	2,0	5,9
	(400)	(400)	(89)
Lloc de destinació dels que canviarien			
U. públiques espanyoles	*	74,8	↓ (23,5) ↑
Barcelona		(36,4)	
Madrid		(21,4)	
València		(2,4)	
Altres universitats públiques espanyoles		(14,6)	
U. privades espanyoles		8,7	17,6
Universitats estrangeres		13,1	52,9
Altres i NS/NC		3,4	5,8
		(206)	(17)

* Aquesta pregunta no es va realitzar

Seria difícil que les persones enquestades aportassin dades concretes objectives sobre els avantatges i els desavantatges dels sistemes educatius públic i privat. El diferencial que en aquests moments poden conservar les universitats

UNIVERSITATS I CARRERES DE DESTINACIÓ DELS TRASLLATS D'EXPEDIENT A ALTRES UNIVERSITATS DES DE LA UIB

Universitats de destinació	Carreres (segons el cicle)
Barcelona 56,4%	Facultats i Escoles Tècniques Superiors 81,9%
Barcelona 22,1	Medicina 13,9
Barcelona, Autònoma 11,6	Ciències Econòmiques 13,7
Barcelona, Politècnica 22,7	Arquitectura 6,9
Madrid 10,0%	Dret 6,7
Madrid, Alcalà 0,6	Filologia Hispànica 3,8
Madrid, Autònoma 0,2	Psicologia 3,2
Madrid, Complutense 6,3	Farmàcia 2,9
Madrid, Politècnica 2,9	C. de la Informació 2,9
València 9,5%	Resta 27,9
València 5,9	Escoles Universitàries 18,1%
València, Politècnica 3,6	Arquitectura tècnica 6,5
Saragossa 6,9%	Òptica 2,1
UNED 6,3%	Enginyeria Tèc. Industrial 1,9
Altres universitats públ. 7,5%	Resta 7,6
Universitats privades 3,4%	

Carreres (segons les branques)	
Humanitats i Ciències Socials 42,8%	
C. Econòmiques i Empresarials, E. Empresarials, Publicitat 15,1	
Dret 6,7	
Filologies, Traductors i Intèrprets 6,5	
Psicologia 3,2	
C. de la Informació 2,9	
C. Polítiques i Sociologia 2,5	
Filosofia, C. de l'Educació i Formació del professorat d'EGB 2,3	
Història i Geografia 2,1	
Belles Arts 1,5	
Tecnologia 28,5%	
Arquitectura (Superior i Tècnica) 13,4	
E., E. Tèc. Industrial 4,2	
E., E. Tèc. Telecomunicacions 4,0	
Resta d'enginyeries (E., E.Tèc) 4,8	
Informàtica (Sup. i Tèc.) 2,1	
Medicina 25,0%	
Medicina 13,9	
Farmàcia 2,9	
Òptica 2,1	
Veterinària 1,9	
Resta: INEF, Odontologia, Fisioteràpia, Infermeria 4,2	
Ciències Naturals 3,6%	

privades respecte a les universitats públiques descansa en el seu prestigi, el qual s'identifica habitualment amb el poder i la capacitat adquisitiva de les persones que les freqüenten. A aquesta imatge bàsica s'afageixen altres factors en forma de plus formatius i d'oportunitats de treball que completen l'opinió popular sobre les universitats privades.

Les opinions emeses referent a això es poden contrastar amb les següents tendències de comportament

El curs 1987-1988 hi va haver 476 trasllats d'expedient de la UIB a altres universitats (un 23,9% sobre el total d'alumnes de les Proves d'Accés a la UIB que resultaren aptes a la convocatòria, és a dir, al voltant de 1.993 persones). La major part d'aquests estudiants sol·licitaren el trasllat del seu expedient (veg. el quadre de la pàgina següent) a alguna de les universitats barcelonines (el 56,4%). Concretament, les carreres més demandades foren Medicina i Ciències Econòmiques (per sobre del 13% cadascuna d'elles), seguides d'Arquitectura (Superior el 6,9% i Tècnica el 6,5%) i Dret (6,7%). En el cas de la UNED (el 6,3% dels trasllats), les preferències es dirigeixen cap a Dret, Ciències Econòmiques i Ciències Empresarials.

Si aquests ritme i orientació dels trasllats es mantenen els propers anys, la futura creació de l'Escola Politècnica tot just satisfarà el 10% d'aquests estudiants, encara que la seva mera existència serviria com a pol d'atracció de nous estudiants.

Des del punt de vista de les empreses balears consultades, la procedència de la titulació és indiferent per a moltes d'elles. El prestigi de les titulacions que s'imparteixen a la UIB resisteix, en general, la comparació amb altres universitats.

	Univ. privada	UIB	Altres U. Públiques	UNED	És indiferent	NS/NC	
Ciències	14,3	15,8	15,0	-	40,6	14,3	(133)
Filosofia i Lletres	8,3	21,8	9,0	0,8	44,4	15,8	(133)
Dret	15,8	23,3	15,0	0,8	34,6	10,5	(133)
Econòmiques/ Empresarials	33,8	16,5	9,0	0,8	33,1	6,8	(133)
Enginyeries	21,1	9,8	24,1	-	34,6	10,5	(133)

No obstant això, la UIB rep una sèrie de crítiques que menyscaben en cert grau el seu possible prestigi. Però de la mà de les crítiques vénen els suggeriments de millora. En concret, els suggeriments que expressen alumnes i plantilla per a la millora de la Universitat són els següents:

SUGGERIMENTS PER MILLORAR LA UIB

Segons els alumnes de la UIB	Segons la plantilla de la UIB
- Millorar la qualitat de l'ensenyament (36,0%)	- Millorar la infraestructura i dotació (11,2%)
- Millorar les instal·lacions (19,2%)	- Potenciar i protegir la investigació (10,8%)
- Augmentar el nombre de classes pràctiques (15,3)	- Potenciar contactes i intercanvis amb altres universitats (8,6%)
- Augmentar les inversions en la UIB (12,5%)	- Fer una gestió més oberta i participativa (6,5%)
- Millorar la organització (9,8%)	- Més qualificació del personal (6,4%)
- Modificar els plans d'estudis (8,0%)	- Potenciar l'apropament a la societat (5,4%)
- Ampliar l'oferta de carreres (7,0%)	- Més reconeixement del treball realitzat (4,1%)
- Obtenir una major participació (6,8%)	- Que hi hagi més agilitat administrativa, menys burocràcia (3,5%)
- Desmassificar la UIB (6,5%) (2,3%)	- Més transparència i control en la gestió i distribució dels recursos (3,2%)
- Altres respostes i NS/NC (44,0%)	- Altres respostes i NS/NC (61,3%)

La qualitat de l'ensenyament, des del punt de vista dels alumnes, i les condicions de treball, des del punt de vista de la plantilla, són els aspectes que conciten un major acord sobre la seva necessitat de millora en opinió de cadascun dels col·lectius esmentats.

3.2. Demandes d'estudis i de formació

• Alumnes

La demanda d'estudis universitaris per part dels joves i les seves famílies es basa en una coincidència col·lectiva caracteritzada per la idea que per a la vida és preferible en general tenir un títol universitari que no tenir-lo (opinió compartida pel 75,1% de les famílies de les balears amb fills en edat universitària). Ara bé, aquesta idea de la Universitat com a "instrument de promoció social" té la seva contrapartida negativa en la seva imatge d'inadequació al sistema econòmic en què s'insereix, la qual cosa produeix moltes frustracions. Això no obstant, la forta demanda de formació qualificada per part del sistema productiu i el deteriorament d'altres instàncies i nivells educativo-formatius ha reorientat novament les expectatives de l'aparell productiu cap a la Universitat.

Des del punt de vista demogràfic, les Balears afrontaran durant els pròxims anys l'arribada als 18 anys de les cohorts dels *baby-boomers*. Entre els anys 1990 i 1995, el perfil gràfic de les cohorts de 18 anys a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (mercat primari potencial de la UIB) descriurà una forta inflexió a l'alça. Amb això, es preveu un notable augment de la demanda potencial que s'estendrà durant alguns anys, els primers efectes de la qual s'han començat a sentir.

Per una altra banda, a les Balears es presenta un creixent nombre de joves a les Proves d'accés a la Universitat per a menors de 25 anys, i és cada vegada major la proporció dels que aproven (el 55,1% el 1978 i el 90% el 1989). Paral·lelament, també és major el nombre de persones que es presenten a les Proves d'accés per a majors de 25 anys, 746 persones, 54% de dones, l'any 1988 de les quals resultaren aptes el 55,5%.

D'acord amb tot l'anterior la Universitat té unes potencialitats de creixement bastant importants al quinquenni 1990-95, exclusivament a partir dels mateixos efectius de les Balears. A partir d'aquesta data el nombre, i sobretot la proporció, de joves balears de 18 anys segurament anirà baixant dràsticament i continuada en relació amb el total de la població en els pròxims vuit o deu anys.

A més a més la UIB es nodreix d'un altre tipus d'alumnes no pertanyents a les cohorts de joves naturals de les illes Balears de 17 a 18 anys: els immigrants espanyols (l'1,9% dels alumnes de la UIB el curs 1987-88), els immigrants estrangers (tan sols un 0,1% del total dels alumnes matriculats a la UIB durant els curs 1987-88) i les persones majors de 25 anys (el 23,5% del total de matriculats a la UIB durant el curs 1987-88). No obstant això, la UIB

va “perdre”, almenys, un 25% d'estudiants universitaris de les balears (amb residència habitual pròpia o de familiar a les Balears) que el curs 1987-88 anaren a altres centres universitaris, preferentment espanyols.

És evident que l'anomenat “mercat captiu” d'alumnes naturals o residents a les Balears no és, realment, tan captiu, encara que el seu nombre forma de moment la demanda global de la UIB i tot fa preveure que ho continuarà sent en el futur pròxim. No obstant això, l'homologació europea d'alguns títols universitaris, vigent en alguns casos des del curs 1989-90 però que es veurà ampliada els propers anys, la forta caiguda de la natalitat, la previsible millora econòmica general i la consegüent creació de llocs de treball, molts dels quals requeriran una alta qualificació, són factors que transformaran substancialment els propers anys l'origen de l'alumnat balear.

D'acord amb el que exposat anteriorment, cal fer dos suggeriments tàctics: augmentar el nombre de places universitàries i orientar l'oferta cap als ensenyaments que es demanden, bé per part dels futurs alumnes, bé per part d'altres sectors socials. Aquestes adequacions al “cojuntural” no contradiuen el caràcter insubstituïble de la Universitat com a motor secular del desenvolupament científic i cultural.

El problema és que les universitats, com qualsevol institució social, tenen una capacitat d'acció limitada, i les elevades despeses de l'ensenyament universitari exigeixen racionalitzar la manera d'utilitzar els mitjans disponibles, així com avaluar acuradament la possibilitat d'incorporació o modificació de carreres. Ja que el tancament d'universitats no és assumible, només resta la seva reorientació.

En el sector universitari la reconversió es denomina renovació, reeducació. Mitjançant els mecanismes d'actualització o reforç de coneixements generals prèviament adquirits, un professor de matemàtiques pot provenir d'àrees com la física, la informàtica, l'enginyeria, etc. Aquest tipus de processos d'adaptació es perfilen com a necessaris a curt i mig termini si la Universitat vol mantenir una vinculació adequada amb l'entorn amb el que interactua.

• Carreres

Encara que els darrers anys s'han produït fluctuacions i variacions, els estudis tradicionalment més demandats pels estudiants espanyols han estat Dret, Formació de Professorat d'EGB, Filosofia i Lletres i Medicina (agafats globalment també ho són els ensenyaments que s'engloben a la branca de Tecnologia).

En el cas de la UIB, i en funció de les carreres que es poden cursar en ella, les disciplines que registren un major nombre de matriculacions són Empre-

sarials, Dret i Informàtica; encara que la branca de Ciències Socials i Humanitats és en aquests moments la que compta amb el major nombre d'alumnes. Aquest fet il·lustra significativament sobre les tendències actuals en la demanda de carreres dins la UIB. Encara més, indica que les carreres més demandades ho continuaran sent a curt i mig termini, degut a un efecte d'inèrcia que atrau la demanda cap a aquestes disciplines més enllà del moment de saturació del mercat de titulats.

En aquest sentit, la demanda actual de carreres és un indicador, probablement més verosímil que altres respecte a la demanda futura immediata: ja que els alumnes, encara que s'adonen que el mercat demana una sèrie de titulacions amb més força que les altres, cursen, no obstant això, les que ells

CARRERES MÉS SOCIALMENT DEMANDADES I MÉS INTERESSANTS
PERSONALMENT, SEGONS L'OPINIÓ DELS ALUMNES DE LA UIB
(SUMA DE LES FREQUÈNCIES PER AL PRIMER, SEGON I TERCER LLOC)

Carreres socialment demandades		Carreres socialment més interessants
1,9%**	Arquitectura (Sup./Tèc.)	*** 3,5%
1,3%*	E., E. Tèc. Industrial	* 1,3%
0,4%*	Enginyeria, E. Tèc. Agrònom/Forestal	**2,2%
1,3%*	E., E. Tèc. Aeronàutic	**1,9
2,6%***	Enginyeria, Enginyeria Tèc. Telecomunicacions	***3,0%
1,3%*	Altres enginyeries (Enginyeria, E. Tèc.)	*1,1%
13,5*****	Informàtica (Superior i Tècnica)	****4,0%
0,7*	Filosofia i Lletres	*****13,3%
24,1%*****	Econòmiques/Empresarials	*****12,9%
0,4*	Polítiques/Sociologia	****4,6%
11,3*****	Dret	*****10,4%
1,5%**	Ciències de la Informació	****4,6%
0,1%*	Belles Arts	***3,6%
0,3*	Formació del Professorat d'EGB	***4,3%
22,8%*****	Turisme	**2,9
1,1%*	Medicina	*****5,8%
0,5%*	Farmàcia	*0,9%
0,1%*	Veterinària	**2,1%
0,8%*	Infermeria	*0,6%
0,2%*	Biologia	***2,8
0,0%	Geologia	*0,7%
0,5%*	Física	*1,3%
0,3*	Química	*1,1%
0,3%*	Matemàtiques	**1,9%
(12,3%)	Altres respostes	(8,8%)

consideren més adequades als seus propis interessos. Així, al sondeig realitzat a alumnes es detectaren diferències entre les carreres que segons la seva opinió són més demandades per la societat i les que tenen per a ells major interès. La possible contradicció que hi ha en aquest plantejament es reflecteix el gràfic de la pàgina anterior.

Entre les empreses sembla que la demanda s'orienta també cap a Econòmiques/Empresarials i Informàtica de manera prioritària.

• L'horitzó laboral

A pesar que el motiu més freqüent pel qual els alumnes estudien una carrera concreta és el de les sortides professionals, els resultats del sondeig ens fan pensar que les expectatives laborals pròpies no se solen identificar amb el que se suposa que la societat demanda amb més força. Precisament les expectatives professionals dels alumnes de la UIB acostumen a coincidir en els següents aspectes:

- L'ingrés en el mercat de treball en l'àmbit empresarial (veg. gràfic a la pàg. següent):

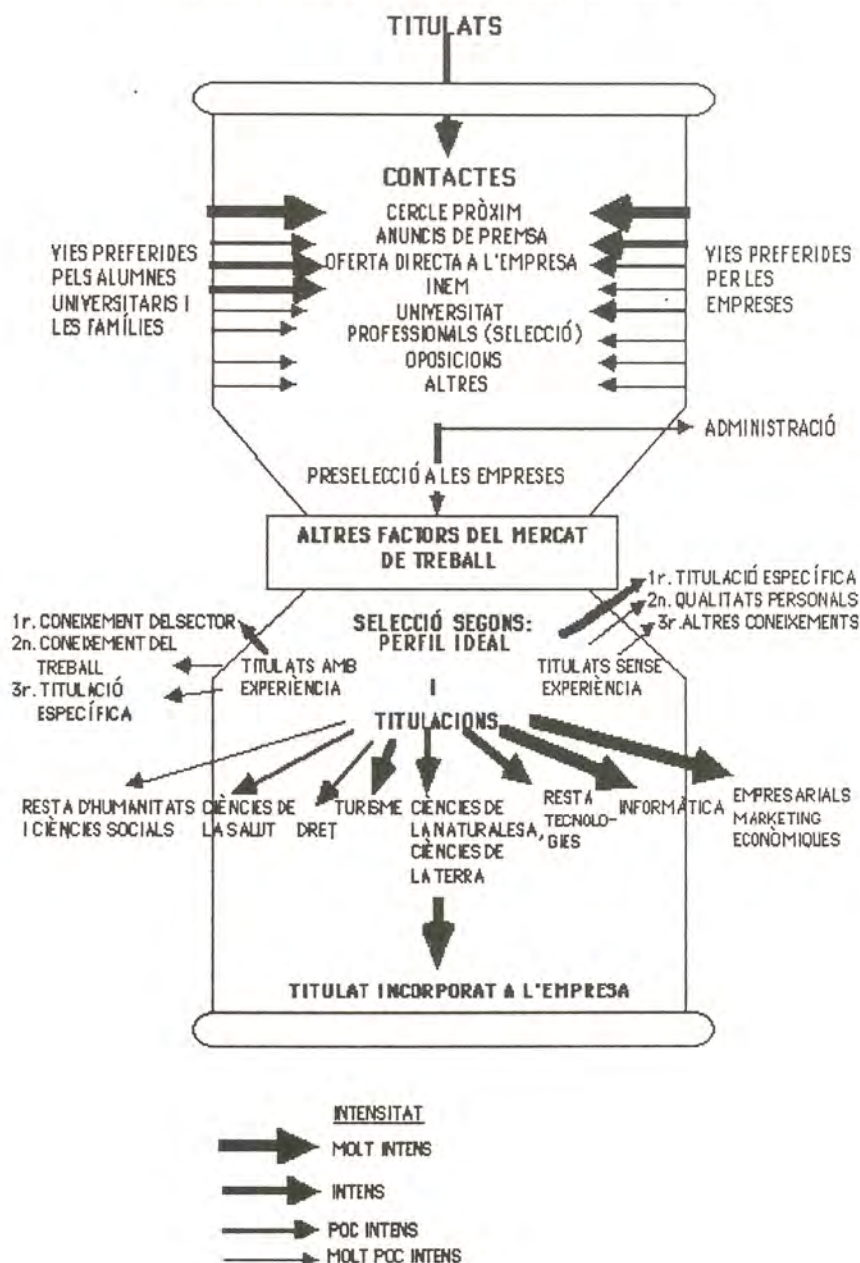
• Els alumnes i les famílies veuen, a l'igual de les empreses, en els cercles de coneguts pròxims la via més eficaç d'accés al mercat laboral. L'INEM és la segona via esmentada per les famílies.

El perfil ideal d'un candidat requereix, tant si aquest té experiència com si no en té, posseir una titulació específica. En el cas dels candidats sense experiència es prioritzen a més a més les qualitats personals i altres coneixements. En el cas dels titulats amb experiència es valora llur coneixement del sector (vessant comercial i operativa) i del treball que s'ha de realitzar.

• Els titulats contractats durant el darrer any i mig a les Balears són majoritàriament titulats d'Econòmiques o Empresarials, seguits dels enginyers i arquitectes de les distintes disciplines, però preferentment amb nivell d'escola tècnica. Llavors els segueixen els d'Informàtica i Turisme i, en menor grau, els de Biològiques i Químiques i Ciències de la Informació. A gairebé la meitat dels casos es tracta, segons les empreses consultades, de diplomats de la UIB.

• Al marge de les que siguin en la pràctica les carreres dels titulats contractats durant l'últim any i mig, les carreres preferides per les empreses consultades són, en primer lloc, les relacionades amb Empresarials, Econòmiques i l'àrea de Marketing, així com Informàtica. En un segon pla d'importància i, consegüentment, depenent més del sector i els interessos de qui els sol·licita apareixen Turisme, Tecnologies i Ciències de la Naturalesa. Cal insistir en el fet que les empreses balears solen utilitzar els serveis de professionals externs (ho fa el 71% de la mostra entrevistada i fonamentalment per mitjà

PROCÉS D'INCORPORACIÓ DELS TITULATS A LES EMPRESSES

d'altres empreses de serveis abans que per mitjà de professionals liberals). A més a més el servei més sol·licitat (el 80% de les que varen dir que utilitzaven serveis externs) és el d'assessoria jurídica. Aquesta circumstància, juntament al fet que es tracta de dades extreïdes fonamentalment a partir de les empreses privades generalment de més de deu treballadors i no d'administracions públiques o de professionals liberals,* explica que a penes apareixi esmentada la carrera de Dret com a disciplina desitjada, així com les carreres que formen l'àrea de Filosofia i Lletres.

- Condicions de treball dels titulats universitaris contractats a les Balears durant l'últim any i mig a empreses de Balears (veg. gràfic a la pàgina següent):

. Tipus de contracte: eventual.

. Formació: en el mateix lloc de feina. Sobre aquest punt, el 83,0% dels empresaris consultats i el 64,0% dels alumnes de la UIB, consideren que és necessari que el titulat de nou tingui un període de formació previ a la seva incorporació al centre de treball. Les empreses es veuen obligades a formar professionalment els titulats que ocupen (opinió que comparteixen el 82,7% dels empresaris), principalment, perquè en opinió d'un 53,4% dels empresaris de les Balears i d'un 47,2% de la plantilla de la UIB (opció majoritària per majoria simple) la Universitat subministra professionals insuficientment formats per satisfer les necessitats de la societat. Segons l'opinió d'un 56,4% de l'empresariat balear, la Universitat forma buròcrates (administració), més que gestors (empresa). La conseqüència és que el titulat no començaria a rendir professionalment fins que no hagin passat onze mesos d'exercici al seu lloc de treball, segons els empresaris balears, i de vint-i-cinc mesos (dos anys) segons els estudiants.

. En el moment d'ingressar en les empreses els titulars contractats són assignats majoritàriament a les àrees d'administració i comptabilitat i de producció i manteniment.

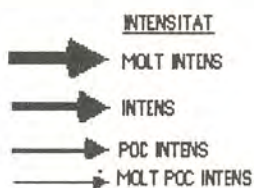
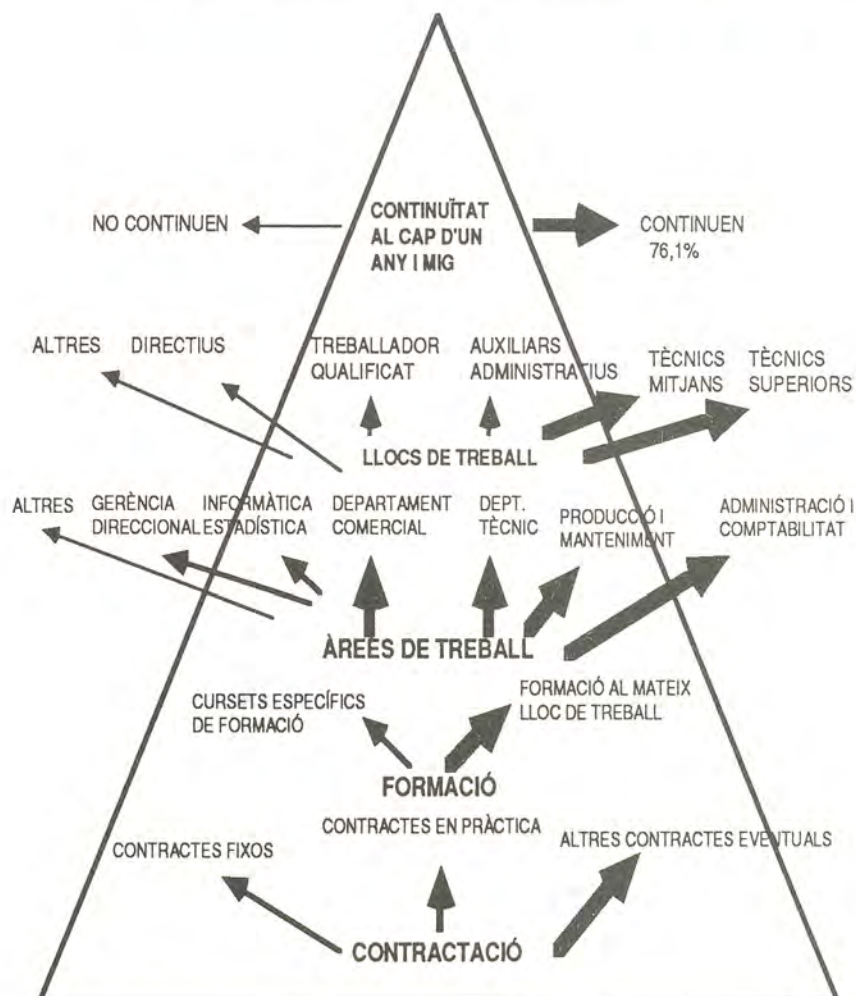
. Els llocs de treball que ocupen són, també en la seva majoria, com a tècnics superiors o mitjans.

. Al cap de l'any i mig considerat seguien a la mateixa empresa un 76,5% dels titulats contractats. La qual cosa no vol dir que la resta es quedi sense feina, sinó més bé que canvien de treball; ja que per la seva edat, qualificació (titulació), i la seva experiència laboral prèvia (per curta que sigui), estan en una posició avantatjosa per seguir contractats o fins i tot exercir lliurement.

- Possibilitats d'accés al món del treball.

* Sobre el 23% del total d'actius ocupats a les Balears, concentrats especialment en el sector de la construcció.

SITUACIÓ I EVOLUCIÓ DEL TITULAT INCORPORAT A L'EMPRESA

. Els alumnes de la UIB consideren que tardaran de mitjana un any per aconseguir una feina d'acord amb la seva titulació (vint mesos segons l'opinió de les famílies).

. La possibilitat d'estar subempleats, no obstant això, és major. Segons les declaracions de les empreses consultades el 43% dels llocs coberts per titulats contractats durant el darrer any i mig no "precisaven" titulació universitària.

. Segons les declaracions de titulats de la UIB que treballen a empreses privades, la major part d'ells (per sobre del 60%) ocupen llocs per als quals no és necessari estar en possessió de cap títol universitari i, paral·lelament, un poc més de la meitat ocupa llocs que no estan relacionats amb la carrera que s'ha estudiat.*

. Aquestes dades denoten l'existència de dues situacions que es complementen: per una banda, les feines ocupades per universitaris que no responen al seu nivell de qualificació, per l'altra, els empresaris prefereixen contractar titulats, si això és possible, encara que sigui per a llocs de menor qualificació.

Com es veu, la inadequació lloc/qualificació no afecta de forma residual els titulats, sinó que ho fa sobre una proporció significativa. És precis aleshores, un nou enfocament en la formació dels titulats universitaris, ja que la seva formació diferirà, tant en matèria de coneixements com en la seva vessant professional, dels requisits exigits pel sistema productiu.

Una cosa semblant passa també en el terreny de les administracions públiques, especialment a les àrees d'administració i serveis, ja que a les àrees tècniques el títol sol estar reconegut (no ho estan però l'adequació del títol i el treball realitzat). Les administracions acullen molts de titulats de les àrees de Ciències Socials i Humanitats, excedents en el camp empresarial privat.

La utilització de coneixements extraacadèmics específics, tals com idiomes i informàtica (nivell d'usuari) i de capacitats personals de relació i coneixement del sector són molt demandats avui en dia per les empreses. Aquests "plus" formatius en la vessant professional han de constituir un objectiu integrat en la formació dels titulats universitaris. Amb aquesta orientació, el titulat, la UIB, poden suplir una possible inadequació al lloc de treball específic que es vol cobrir.

A la pàgina següent es resumeixen les preferències detectades en el relacional i en el docent.

* Un 19,0% dels titulats espanyols amb feina realitzen treballs que no tenen res a veure amb la seva titulació, el percentatge puja al 27,1% entre els que treballen a l'empresa privada. "Les situacions i el perfil de la desocupació i subocupació dels titulats universitaris". EDIS, Consell d'Universitats, MEC 1988.

PREFERÈNCIES DETECTADES

VIES PREFERENTS DE RELACIÓ		ENFOCAMENT DOCENT PREFERIT
• Amb les empreses	Cooperar en la formació de professionals competents/adequats Admissió d'alumnes en pràctiques	• Educació pràctica i aplicada • Educació connectada amb la realitat social balear i general (CEE)
	Reciclatge d'especialització professional contribució a la funció d'investigació	• Formació versàtil, actualitzada ("professional gestor") • Formació crítica, participativa
• Amb els alumnes	Inspirar credibilitat a la via representativa Millorar la relació professor-alumne Optimitzar la funció informativa	Major qualitat en la formació
	• Amb les famílies	El personal docent és el factor crític
TITULACIONS DEMANDADES		
1r. Empresarials*, Econòmiques, Marketing, Informàtica*.		
2n. Enginyeries, altres tecnològiques, Ciències de la Naturalesa*, Turisme*, Dret*.		
Altres: Ciències de la salut*, Resta Humanitats i Ciències Socials*		

* Existents a la UIB

3.3. Síntesi valorativa de la UIB

Els punts forts i dèbils de la Universitat que cal ressaltar en una diagnosi sintètica són els següents:

- Punts forts

- Proximitat. El valor de la proximitat és, no obstant això, un valor relatiu, important perquè dona l'oportunitat a l'entorn immediat d'accedir a la Universitat; però fràgil, alhora, perquè només és una avantatge per a aquest entorn. La superació de les distàncies per mitjà dels nous mitjans de comunicació i transport disoldrà la rellevància d'aquest atribut.

- L'evolució del seu funcionament és ben valorada. Encara que la imatge actual sobre la Universitat, especialment fora de la mateixa institució, pot millorar substancialment, és una dada a favor de la UIB el fet que es produeixi una evolució favorable en la valoració del seu funcionament; passant d'una situació de baixa valoració a una altra marcada per una tèbia aprovació sobre el seu funcionament.

- La imatge comparada respecte d'altres universitats públiques espanyoles no és desfavorable. Aquest indicador del prestigi de la Universitat ofereix una situació en la qual la UIB rep preferències i rebuigs semblants als produïts a d'altres universitats. La seva situació no és pitjor, però tampoc no és millor.

- La Universitat es percep, en general, com una institució "petita", és a dir, flexible i no massificada i "jove", és a dir, una institució no viciada i amb un gran potencial d'innovació i desenvolupament.

- El "títol universitari" continua percibint-se com un valor convenient en la societat actual, encara que no tan necessari com en el passat. El "títol" té connotacions que escapen al terreny de la qualificació i s'inscriuen en el terreny social. La relació educació-ocupació perd força quan es parla del "títol universitari" i esdevé més bé un "títol-ocupació". És per això que la Universitat "elabora un producte", o millor, dona una empremta, amb una forta demanda social.

- Les motivacions personals de la plantilla de la Universitat són un factor que beneficia la seva posició; ja que compta amb un conjunt de persones, especialment els docents, vinculades a un treball que els interessa i recompensa personalment. Només aspectes externs a aquesta motivació, com el funcionament del model o el reconeixement de la tasca realitzada, es poden fer més forts que els motivacionals positius i induir una situació conflictiva.

- Les característiques particulars que es donen a les Balears fan que la UIB disposi d'un interessant potencial aprofitable de relacions personals i institucionals. La capacitat de relació demostrada per aquesta Universitat pot ser

optimitzada en una doble via: ampliant el nombre i els àmbits de les seves relacions i institucionalitzant en major grau el tipus de relacions que manté. Aquest darrer aspecte és interessant, atès que les persones passen però les entitats queden. La confiança en l'eficàcia que ara hi ha respecte a determinats membres clau de l'estructura universitària balear ha de ser transmesa a la institució, per generar un clima de confiança que assoleixi també la pròpia Universitat.

- La funció investigadora és ara com ara un dels punts forts de la UIB que resulten ser més reconeguts en el si de la comunitat universitària, encara que a la pròpia comunitat balear, i entre els seu empresariat, no és encara un valor reconegut. Per altra banda, la investigació, en el context en què es desenvoluparà l'actuació de la UIB els propers anys esdevindrà amb tota probabilitat un factor clau per al posicionament de la institució.

• Punts dèbils

- Persisteixen algunes inadequacions oferta/demanda d'estudis. El "mercat natural" de la Universitat, els alumnes universitaris, opinen que la universitat no és capaç d'oferir-los la mateixa oferta que altres universitats. La UIB té alguns frens per modificar aquesta situació: per una banda no pot créixer indiscriminadament atenent tota la demanda d'estudis que li sigui sol·licitada; per una altra banda, la seva capacitat d'actuació en la matèria està limitada per les directrius i autoritzacions del Ministeri d'Educació. Finalment, l'adequació de l'oferta a la demanda ha de ser un mecanisme fluid en la mesura que els objectius i possibilitats de la Universitat ho permetin (el posicionament que decideixi la Universitat i el pressupost disponible condicionen aquest criteri).

- El seu funcionament i eficàcia no assoleixen encara valoracions positives (en especial entre els alumnes i els llicenciats). Com s'ha dit, la valoració millora però no és encara decididament positiva i, menys que en altres sectors, entre els alumnes, el quals, des d'una postura grupal, sociològicament d'acord amb llur edat i posició, són els sectors més crítics de la institució. Aquest problema és apressant atès que els alumnes i llicenciats, membres en la seva pràctica totalitat de la comunitat balear, transmeten una imatge per moments negativa de la institució que no contribueix a què l'opinió general millori. Una explicació d'aquesta circumstància s'observa en el fet que tant alumnes com familiars declarin que la seva opinió ara que coneixen (directament els uns, indirectament els altres) la Universitat és pitjor que la que tenien abans d'ingressar-hi, en un clar exponent de frustració d'expectatives. La transitorietat d'alguns problemes (com el de la massificació d'alguns centres docents) no alleugereix la tensió que genera l'existència del problema.

- No es destrien trets diferenciadors que potenciïn la competitivitat de la UIB. No ho són la seva oferta i els resultats acadèmics, no ho són la seva posició a Balears i, encara que ho podria ser, la seva capacitat i dedicació investigadora, que pateix de falta de notorietat social general fora de l'àmbit universitari.

- Hi ha un cert desconeixement i inadequació al mercat de la funció investigadora. Les empreses no coneixen en la seva majoria aquesta faceta de la UIB, moltes d'elles consideren fins i tot que la Universitat no té cabuda en el terreny de l'empresa, sinó més bé en el dels intercanvis científics o la investigació pura. En realitat, la major part de les empreses, en especial les de més volum, es mostren interessades en mantenir línies de relació amb la Universitat, d'entre les quals la col.laboració en la funció investigadora de la UIB no és la més sol.licitada (si que ho són les pràctiques d'alumnes, la formació i el reciclatge de quadres i treballadors, etc.). No obstant això, alguns departaments de la UIB mantenen un ritme de treball en el terreny de la investigació que, segons les seves pròpies opinions, resulta excessiu. Com s'han de conjugar aleshores l'aposta i el posicionament de la UIB per la investigació aplicada amb les seves possibilitats i els seus mitjans? La confiança mútua Universitat/societat balear té la paraula.

- La formació professional que proporciona la UIB no és ben valorada. En aquest cas la UIB rep crítiques derivades de la percepció del sistema universitari espanyol general i no només de la qualitat dels seus titulats. Durant prop d'un any, els titulats superiors contractats a les Balears s'instrueixen en els seus propis llocs de treball en lloc de fer-ho a les universitats, les inadequacions titulació/lloc i les mancances en la formació pràctica i actualitzada dels alumnes expliquen aquesta pèrdua de productivitat i de temps. L'enfocament docent preferit per alumnes, professors i empresa passa per l'educació pràctica i aplicada, en primer lloc, però una educació connectada amb la realitat social balear i general (novament sorgeix a l'horitzó el futur comunitari europeu), una formació versàtil i actualitzada (que té com a fons la figura del professional-gestor), una formació crítica i participativa. En aquest esquema tendent a obtenir una major qualitat en la formació, el personal docent és el factor crític.

- La complexitat de les universitats actuals, i de l'entorn en què s'emmarquen, fa difícil aconseguir un funcionament fluid d'aquestes institucions en un termini de temps breu. Els problemes que d'això se'n deriven (l'incompliment dels terminis, l'incompliment d'objectius,...) no es poden contestar permanentment amb arguments com la "joventut" i el "volum" de la UIB. Aquests elements, que es podrien constituir com a atractius de l'entitat, en ser utilitzats com a justificacions s'impregnen de valoracions negatives: "inexperiència", "immaduresa", "fal.libilitat", etc. en el cas de "joventut"; "massificació",

“incapacitat”, “provincianisme” etc. en el cas de “volum”. Ambdós valors són, a més a més, relatius, atès que el seu marc de referència és variable (dimensionable): el valor de la Universitat “jove” es perd en la dimensió temporal i el valor de la Universitat “petita” es perd en la dimensió de l’entorn.

- La UIB mostra, per una altra banda, una certa indefensió als efectes nocius de les tensions internes i externes. La societat balear i, més en concret, la palmesana, i els sistemes de relació existents tenen una gran capacitat d’influència sobre la Universitat; la qual, en la mesura que està integrada per membres d’aquesta societat, pateix d’una forma bastant directa les tensions que es generen.

- La UIB té, finalment, escàs nivell de coneixement i rellevància entre la societat balear. El negatiu d’aquesta mancança gairebé no es pal·lia amb l’esperança de potencialitat futura que això implica.

Al quadre següent es resumeixen aquestes valoracions.

SÍNTESI VALORATIVA DE LA UIB

PUNTS FORTS DE LA UIB	PUNTS DÈBILS DE LA UIB
• Proximitat • L’evolució del seu funcionament és ben valorada • La imatge comparada amb altres universitats públiques espanyoles no és desfavorable • Es percep com a “petita” (flexible, no massificada) i “jove” (no viciada, potencial d’innovació i desenvolupament) • El “títol universitari” continua sent un valor convenient (encara que no tan necessari) • Les motivacions personals de la plantilla • Interessant potencial aprofitable de relacions personals i institucionals • La funció investigadora	• Persisteixen certes inadequacions oferta/demanda d’estudis • El funcionament i la seva eficàcia no assoleixen valoracions positives (especialment entre alumnes i llicenciats) • No es veuen trets clars diferenciadors que potenciïn la seva competitivitat • Cert desconeixement i inadequació al mercat de la funció investigadora • La formació professional que proporciona no és ben valorada. • Es transmeten imatges negatives a l’entorn (justificacions de “joventut” i “volum”) • Certa indefensió als efectes (nocius) de les tensions internes i externes • Escàs nivell de coneixement, notorietat i rellevància entre la societat balear

4. EL FUTUR DE LA UIB

4. EL FUTUR DE LA UIB

4.1. Els propers quatre anys a la UIB: proposta d'una etapa de posicionament i consolidació

La UIB s'enfronta al repte d'un entorn canviant i incert, per al qual és possible perfilar algun dels eixos evolutius mentre altres característiques continuen encara com a una incògnita.

L'entorn relacional però també l'avui, es fan cada cop més turbulents i els canvis més vertiginosos. Els nivells d'incertitud són creixents per a tots els horitzons temporals.

Com s'ha de situar la UIB en aquest escenari internacionalitzat en el qual la competència, però també la cooperació, seran cada cop majors? Com afrontarà la UIB aquest futur?

El futur que espera exigeix de la Universitat l'adopció d'una planificació estratègica i operativa, conscient i activa, encaminada a assolir uns objectius finals i unes metes a curt i mig termini. Tot això per mitjà del treball quotidià, el dia a dia del present que, no s'ha d'oblidar, és el fonament sobre el qual es construeix el futur.

- En quin terreny és possible situar la resposta estratègica de la UIB?

Al terreny de la resposta immediata, exercint un paper actiu, prenent la iniciativa i augmentant la seva capacitat de resposta. La Universitat ha d'assumir el protagonisme de la seva pròpia història. I ho pot dur a la pràctica mitjançant la utilització conjunta de dues vies:

- Una d'acció: la iniciativa
- Una altra de potència: l'aprofundiment de l'autonomia.

Els propers anys, molt possiblement, es produirà una agudització de la problemàtica que envolta la Universitat. La rapidesa com sorgiran les noves demandes socials exigirà rapidesa en l'adopció i l'aplicació de solucions. La Universitat s'ha d'organitzar estratègicament per donar respostes oportunes i eficaces a aquestes demandes.

En el terreny acadèmic, la reorientació de disciplines o la creació de nous ensenyaments (línia iniciada però no conclosa) són una solució a mig termini, sense validesa immediata davant demandes conjunturals; per la qual cosa les noves carreres que es proposin han de, per una banda, estar inscrites en una trajectòria projectiva de previsible desenvolupament futur de la disciplina més

enllà de l'immediat, i per una altra, s'han d'instrumentar sobre un esquema flexible, capaç d'assimilar i interactuar amb els efectes de les aplicacions noves que originin.

La incorporació de carreres representa una estratègia a mig i curt termini (els titulats de les noves carreres de la UIB no podrien accedir al mercat de treball abans de l'any 95.). L'orientació resolutiva de la UIB a curt termini s'hauria de centrar en mesures que puguin ser aplicables en un termini de temps més breu. En aquest sentit es configura com a prioritari actuar en aspectes com:

- Mesures de control i optimització del processos de treball docent i no docent.

- Mesures potenciadores de la capacitat de la UIB com a prestadora de serveis.

- Mesures conduents a una major capacitat d'autofinançament.

Un esquema de possibilitats semblant només és factible si s'adopta una postura activa enfront dels problemes i oportunitats que puguin sorgir. És a dir, agafant la iniciativa, estant permanentment al corrent de l'actualitat circundant.

- Factors condicionants i característiques generals de la tercera etapa (1989-90 a 1992-93)

- En relació amb l'entorn

- . La recerca d'una major profundització de l'autonomia política i universitària.

- . A nivell internacional, el desenvolupament de l'Acta Única Europea, amb el seu principi de lliure circulació (de béns, de persones, de serveis i de capitals).

- . És molt probable que prossegueixi la recuperació econòmica moderada, amb persistència de la pressió de l'oferta de treball sobre el mercat laboral i certes tensions inflacionistes, en tot cas controlades.

- . La societat balear probablement continuarà ocupant els pròxims quatre anys una avantatjosa posició relativa en el conjunt espanyol. No obstant això, la previsible reorientació de l'estructura productiva balear, que passarà per un replantejament del sector turístic, ha de repercutir sobre els nivells de renda de la població balear.

- . El 1990 hi hauria a Balears més de cent mil (109.200, aproximadament) joves entre 15 i 24 anys.

- . La proporció d'aturats joves (entre 15 i 24 anys) sobre el total de la població tendirà a descendir els pròxims anys.

- . És previsible un decens del saldo migratori a les Balears, però, en tot cas, mantenint-se amb signe positiu.

- En relació amb les dimensions de la UIB

. Entre 1989 1993 la demanda orientada a la UIB creixerà, tant a causa de noves matriculacions en ensenyaments de primer i segon cicle universitaris (fonamentalment per part de persones menors de 25 anys, però amb un creixent component de persones majors d'aquesta edat), com a la demanda de cursos de tercer cicle (d'especialització i postgrau).

. La tendència al creixement d'alumnes matriculats en cursos lectius complets s'aminorarà i estabilitzarà a la baixa i permetrà assolir un estat estacionari òptim entre el nombre d'alumnes i els mitjans disponibles. No obstant això, és previsible que augmenti notablement el nombre de persones atretes per l'oferta de postgrau i reciclatge de la UIB.

. Pel que fa a la plantilla, si es manté l'actual relació docent/alumne (1 cada 25), i per a 10.000 alumnes la UIB comptaria amb uns 400 docents,* la qual cosa suposaria un notable augment respecte a la xifra actual (+33%). Encara que l'adaptació de la relació docent/alumne es podria orientar cap als nous coeficients proposats (1 cada 22), per la qual cosa la xifra de docents podria ascendir a 455 (+50%).

. Si això és així, i seguint el mateix criteri, per mantenir l'actual relació PAS/docents hi hauria d'haver uns 200 PAS,* això suposaria un augment del 20% sobre la xifra actual (o 228 PAS, un 37% més si s'adopten els nous coeficients per a universitats de nova creació). La posada en marxa de l'activitat al Campus (on al costat d'un augment de PAS és previsible un augment de la subcontractació), també pot distorsionar aquestes previsions.

. En relació amb l'oferta acadèmica de la Universitat en aquest període, es podria produir la incorporació a la Universitat d'un conjunt de disciplines d'entre les quals predominarien quantitativament les de caràcter tecnològic i preferentment les de nivell mitjà (projecte de creació d'una escola politècnica), la qual cosa implicaria amb tota possibilitat la creació de nous departaments. No obstant això, les vertaderes transformacions provindran de l'adequació a les directrius del MEC (Consell d'Universitats), en matèria de noves titulacions o de reforma de les actuals.

Un cop s'ha acceptat la seva oportunitat, la incorporació i l'ulterior desenvolupament d'aquestes noves disciplines només es podria dur a terme si la UIB disposa de les condicions físiques necessàries; és a dir, si la construcció del Campus es troba suficientment avançada per acollir aquestes noves

* Si prenem en consideració el total de docents contractats, al marge de la seva proporció entre els cossos docents universitaris, el percentatge d'associats i ajudants, etc...

disciplines, ja que és política de la UIB no utilitzar les instal·lacions del Campus si no és per a l'ús que estaven programades i per això les noves carreres s'haurien d'acollir en noves instal·lacions.

- Característiques particulars de la UIB al cap de la tercera etapa
 - Oferta acadèmica

Si es mantenen i s'executen els plans en curs, els principals canvis que es produirien en l'oferta acadèmica de la UIB serien els següents:

. Es passaria de 10 a 11 centres amb la incorporació de l'Escola Universitària Politècnica. Altres ensenyaments es podrien enquadrar en Centres ja existents. I el que és més important, es modificarien també l'actual distribució i els continguts dels departaments.

. Fruit d'aquesta incorporació, a les 11 diplomatures existents s'afegirien les enginyeries tècniques en Electrònica, Telecomunicacions, Telemàtica i Explotacions Agro-pequàries; així com les diplomatures en Tecnologies de la Informació, Ceràmica Artística, Dietètica i Nutrició (totes elles englobades a l'Escola Universitària Politècnica) i la diplomatura en Educació Social. Si es mantenen les que ja existeixen, la UIB comptaria aleshores amb 19 diplomatures.

. En principi, es mantendria la docència dels primers anys de les mateixes 7 llicenciatures convingudes amb la Universitat de Barcelona, encara que una d'elles (Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions) ja s'impartiria a la UIB.

. De les dotze llicenciatures amb primer i segon cicle existents es passaria a 14, en iniciar-se la docència de Bioquímica i Psicopedagogia.

. Se seguirà impartint el segon cicle d'Econòmiques i d'Informàtica.

. S'hauria de produir una profundització de la innovació en l'oferta acadèmica (orientada fonamentalment a disciplines tècniques i de curta durada) amb la finalitat d'atendre més convenientment la demanda, preferentment empresarial. Alhora produir un reforçament del prestigi dels ensenyaments amb major tradició a la UIB.

- Pressuposts

. Caldrà planificar els pressuposts d'acord amb els esmentats projectes. Els tres últims anys ha anat augmentant un 27%. No obstant això, aquest ritme d'increment pressupostari difícilment es podrà mantenir, entre altres raons, perquè respon en certa mesura a transferències destinades a la construcció del Campus. A partir de la relació pressupost/alumne dels tres darrers anys (1987-89) i suposant una estabilització de la matriculació al voltant dels 10.000 alumnes, l'any 1992 es podria assolir, si s'inclou l'alumnat de les escoles adscrites, la xifra de 323.000 pessetes/alumne, per tots els conceptes (a l'exercici 1989 ha estat de 270.000 pessetes/alumne). El pressupost objectiu podria ser llavors, un poc superior als 3.000 milions de pessetes.

. Alhora, s'hauria d'aconseguir l'objectiu d'assolir a l'exercici corresponent al 1992-93 una determinada proporció d'autofinançament, que es podria situar a l'entorn del 20% (a l'exercici de 1989 ha estat del 13,6%). La qual cosa suposa obtenir fons per vies distintes de les subvencions, entorn de 640 milions de pessetes.

- Organització i estructura

- . S'aprofundiria en l'adequació organitzativa al sistema departamental.

- . La incorporació o reestructuració de disciplines mobilitzarà un important nombre de professors. No obstant això, el tret d'aquesta etapa hauria de ser la consolidació definitiva de la plantilla i el reforçament de la seva professionalitat.

- . S'haurien de corregir els desequilibris estructurals i funcionals, rere una òptima adequació del recursos

- Instal·lacions

- . L'esforç prioritari hauria de tenir com a objectiu la culminació del Campus, al mateix temps que s'efectuïn els reajustaments que es considerin necessaris respecte al projecte original o a les instal·lacions ja construïdes.

- Els serveis, la comunicació i el posicionament

- . El sistema educatiu s'hauria de modernitzar per la via de la interdisciplinarietat i la interdepartamentalització.

- . Potenciar i optimitzar, també amb caràcter prioritari, els serveis i la investigació (especialment la investigació aplicada).

- . Paral·lelament s'haurien de potenciar i optimitzar la comunicació i les relacions externes.

- . En síntesi, s'hauria de posicionar la UIB en base a la projecció d'una imatge diferencial respecte a altres universitats "competidores".

A la pàgina següent s'inclou un quadre resum dels aspectes més destacats d'aquesta tercera etapa proposada.

4.2. Orientacions estratègiques d'actuació

En l'avenença que resulta necessària avançar en la planificació estratègica i operativa de la UIB i com a suport inicial a aquesta planificació, mitjançant el present document el Consell Social exposa les seves consideracions respecte als fins de la UIB, els objectius i les mesures encaminades a assolir tals fins i els eixos de posicionament i comunicació que els facin possibles. Tot això en funció dels interessos socials i de la mateixa Universitat, respecte al seu futur desitjable en el marc de l'escenari descrit abans.

Aquest esforç de planificació s'ha d'entendre com el disseny d'aportar a la comunitat universitària en el seu conjunt, un suport teòric tangible i un referent de discussió sobre el desenvolupament futur de la Universitat.

• Fins de la UIB

A partir dels resultats derivats de la present investigació s'han conceptualitzat els següents fins:

- Convertir a mig termini la UIB en una institució viva i competitiva en l'àmbit europeu, dins el marc de l'Acta Única, constituïnt un punt de trobada mediterrani d'estudis i investigació i de projecció de la cultura de les Illes Balears.

ETAPA DE POSICIONAMENT I CONSOLIDACIÓ
(1989-90 a 1992-93)

ENTORN

- Aprofundiment de l'autonomia política i universitària
- Desenvolupament de l'Acta Única Europea (lliure circulació, revalorització de les ciutats i regions, col.laboració)
- Prossegueix la recuperació econòmica moderada. Tensions inflacionistes i persistència de la pressió demogràfica sobre el mercat laboral, amb tendència a disminuir
- Possible reorientació de l'estructura productiva balear, amb implicacions sobre els nivells de renda
- 109.216 joves de 15 a 24 anys a les Balears (1990). Creixement del 2,1% respecte del 1986
- Proporció d'aturats sobre el total de població de 15 a 25 anys: prosseguirà la tendència a la baixa
- Possible reducció del saldo immigratori
- Continuarà la tendència a l'alça de la proporció d'universitaris entre la població jove balear
- Un cert envelliment de la població balear

DIMENSIONS UIB

- Alumnes 1989-90: 9.000 aproximadament. Variació etapa: +11/13%
- Docents 1989-90: Variació etapa: +33,50%
- PAS 1989-90: Variació etapa: +20,37%
- Relació docents/alumnes: d'1 cada 26 a 1 cada 24 (22)
- Relació PAS/docents: 1 cada 2
- Centres (total): de 10 a 11
- Diplomatures (total): d'11 a 19
- Llicenciatures (1r. curs): 7
- Llicenciatures (1r. i 2n cicle): de 12 a 14
- Llicenciatures (2n. cicle): 2
- Pressupost 92: 3.233 milions de pessetes (323.000 pessetes/alumne)
- Autofinançament: 20%

CARACTERÍSTIQUES

- Aprofundiment de l'organització departamental
- Aminorament del creixement i tendència a l'estabilització de l'alumnat
- Consolidació de la plantilla docent.
- Reforçament de la seva professionalitat
- Correcció de desequilibris estructurals i funcionals. Adequació de recursos
- Culminació i optimització del Campus
- Aprofundiment de la innovació en l'oferta acadèmica i major adequació amb la demanda
- Reforçament del prestigi dels ensenyaments tradicionals
- Modernització del sistema educatiu per la via de la interdisciplinarietat i la interdepartamentalització
- Potenciació i optimització dels serveis i la investigació
- Potenciació i optimització de la comunicació i les relacions externes
- Projectió d'una imatge diferencial

FITES PRINCIPALS

- Aprovació dels nous estatuts pel MEC

- Institucionalització de l'oferta postuniversitària (master, alta especialització professional)

- Institucionalització de la cooperació en el marc de l'Acta Única Europea

111

- Assolir la inserció plena i la integració de la UIB en l'àmbit de les Illes Balears, de manera tal que sigui el punt de referència de les activitats científiques, tècniques, culturals i artístiques de la societat balear.

• Objectius de la UIB

La UIB hauria de considerar tres tipus d'objectius per tal d'assolir els fins exposats:

-Objectius formatius

Formant professionals "europeus", amb capacitat de treball i crítica, preparats per a la innovació i el canvi i qualificats per assessorar i motivar les altres persones i arribar a dirigir-les, des d'una empremta balear.

-Objectius científics

Contribuint a l'avenç de les ciències; d'una manera especial les vinculades amb el caràcter mediterrani (Biològiques, Salut i Ciències de la Terra), amb l'entorn balear (Socials i Humanes) i amb el mercat pròxim (Empresarials, Informàtiques i Tecnològiques); promocionant i desenvolupant la investigació bàsica i aplicada.

- Objectius promocionals

Fomentant el desenvolupament econòmic, cultural i artístic de la societat balear; d'una manera especial per la via de la cooperació sistemàtica amb la resta d'agents socials de les illes i d'altres regions europees.

• Eixos de posicionament

La UIB s'hauria d'afermar al seu entorn d'acord amb els següents eixos de posicionament:

- Com una institució balear/mediterrània/europea, orientada cap a la innovació i el canvi tecnològic.

- Com una Universitat amb un important component científic i de serveis a l'entorn.

- Com una Universitat viva, moderna, àgil i dinàmica. Atributs reflectits a les seves instal·lacions, als seus recursos humans i mitjans materials, a l'enfocament docent, forma de l'organització, sistemes de gestió i, en general, les seves "maneres de fer"

- Com una Universitat amb un alt nivell de capacitació professional, adequada a les creixents exigències del mercat i la societat.

• Factors crítics per a l'èxit i vies d'actuació

El Consell Social és conscient de l'existència d'alguns factors crítics per portar a felicitat aquests plantejaments; aspectes que la UIB haurà de controlar per mitjà de la posada en marxa de mesures que facin que aquests factors reverteixin en benefici de la institució. Així per exemple:

Factors crítics detectats

- El personal/la tasca docent
- Les instal·lacions i l'equipament
- Els sistemes de gestió
- L'oferta acadèmica
- El coneixement i la imatge

Vies d'actuació suggerides

- Pla de motivació (remuneració, promoció interna i externa i reconeixement de la seva labor
- Pla de culminació i optimització del Campus
- Plans de Gestió. De la Gestió Administrativa a la Gestió Estratègica, recolzada en sistemes informàtics
- Concrecció de plans en curs. Pla d'institucionalització de l'oferta post-universitària
- Pla de comunicació, amb un aprofitament especial de la realitat turística i la qualitat de vida balear

Tots aquest aspectes es veuen influïts per possibles frens que actuen d'una manera generalitzada:

- Resistència al canvi
- Resistència de persones
- Resistència d'organitzacions

El que, en definitiva, planteja la necessitat d'un canvi cultural que afavoreixi la implantació d'una nova Universitat. Però així com la Universitat necessita ella mateixa d'aquest canvi per poder desenvolupar millor la seva tasca, també s'ha de dur a efecte la funció d'instrument de transformació social que li encomana la LRU.

L'única via plausible per aconseguir-ho passa per una estreta col·laboració entre societat i Universitat per, en una situació d'intercanvi permanent, beneficiar-se mútuament dels progressos que s'hagin aconseguit.

4.3. Vies estratègiques d'actuació proposades

A partir de les orientacions estratègiques apuntades s'han elaborat una sèrie de vies estratègiques concretes encaminades a possibilitar la consecució dels fins esmentats, que s'exposen a continuació:

1) Desenvolupament i consolidació d'una plantilla estable i amb un alt nivell de qualificació; fortament implicada amb la institució.

- Es proposa d'elaborar un pla de motivació del personal, el qual s'hauria d'articular sobre la base de la detecció i l'anàlisi de les necessitats i possibilitats del desenvolupament personal i de l'entorn en què s'insereixen (possibles condicionants del seu treball), així com dels eixos bàsics que emmarquen i vehiculen les seves expectatives professionals.

- Prendre iniciatives en el tema de l'avaluació dels docents, mentre el Ministeri no es pronunciï sobre això.

- Oferir o facilitar l'accés a la formació específica complementària que exigeixin els canvis de plans d'estudis, les necessitats provocades pels nous estudis o la incorporació d'especialitats que requereixin una adequació dels continguts i tècniques per desenvolupar.

- En la mateixa línia, augmentar més ràpidament la proporció de doctors entre el personal docent com a indicador (indirecte, sens dubte) de la qualitat d'ensenyament.

- Com a criteri d'actuació, cercar el manteniment d'una plantilla equilibrada, entesa com una adequada relació lloc/persona, segons els criteris d'edat i categoria.

S'aspira a mantenir un professorat majoritàriament jove, que pugui

desenvolupar tota la seva carrera professional dins la UIB, així com un cert nombre de professors de major edat, capaços de generar grups de treball i investigació.

2) Potenciar la culminació i optimització del projecte Campus. Això és, el desenvolupament d'una infraestructura física centralitzada, dissenyada i equipada per suportar eficaçment les activitats actuals i futures previstes, localitzada en la perifèria urbana, en una àrea d'oportunitat, allunyada de Palma però amb una fàcil interconnexió amb ella.

Alguns exemples d'accions relacionades amb aquesta via estratègica són els següents:

- Completar la construcció dels edificis i instal·lacions prevists en les distintes fases del projecte Campus.

- Optimitzar el funcionament de les instal·lacions i els serveis ja existents per adequar-los a les exigències que comporta el projecte del Campus.

- Vigilar el nivell d'ocupació i la utilització que es fa o que es farà de les instal·lacions del Campus per tal de modificar els seus usos per problemes d'espai, llevat que això redundi en benefici de la comunitat universitària.

- Sol·licitar de l'Ajuntament de Palma l'augment de la freqüència d'autobusos que facin el recorregut Palma-Campus-Palma, afavorint la connexió entre ambdós àmbits.

- Gestionar davant les autoritats competents l'agilització de l'ampliació i millora de la carretera d'accés al Campus (amb creixent densitat de trànsit i punts negres pel que fa a la seguretat) per facilitar el trasllat des de Palma i millorar en general la infraestructura viària confrontant amb la Universitat.

3) Adequar l'estructura organitzativa, segons les directrius i dins els límits definits pel marc institucional, per respondre amb èxit les necessitats canviants de l'entorn des d'una posició d'estil propi.

Accions encaminades cap aquesta direcció són:

- Elaboració d'un pla de gestió per sistemes i amb visió estratègica, basat en les següents línies:

- . Evolucionar des d'una concepció administrativa, els principals atributs de la qual són la projecció de l'experiència acumulada, el coneixement de rutines i un èmfasi centrat en la productivitat cap a una concepció estratègica, caracteritzada per una voluntat d'incardinació a l'entorn, una resposta dinàmica i un compromís de tots els gestors de l'organització.

- . Comparar sistemàticament el funcionament teòric i el funcionament real, gestionant per objectius i desviacions/excepcions amb un cert criteri empresarial. Analitzar el paper dels canals de comunicació i participació en aquest procés.

- Crear una comunitat d'interessos (clima de vinculació) que permeti de consolidar la imatge diferencial i pròpia de la Universitat (cultura/estil propi).

- Reforçament de l'apertura cap a la informació que prové de l'entorn en els distints òrgans, departaments i serveis per avaluar les demandes concretes de la societat balear i així poder donar-ne resposta.

- Centralització progressiva dels serveis per a un millor i més racional aprofitament en vista al seu funcionament en l'àmbit del Campus. Activitat que ja s'hauria de generalitzar i que alguns serveis han començat.

- Afavorir la connexió entre els departaments, respectant l'autonomia i independència de cadascun com a unitats bàsiques de docència i investigació en una àrea concreta de coneixement.

4) Generalitzar progressivament la implantació de moderns sistemes operatius sobre suports informàtics, per tal de racionalitzar els procediments administratius i optimitzar els recursos disponibles.

- Potenciant el Servei de Càlcul i Informatització a la seva faceta interna dins la UIB i cap a l'exterior, constituint un servei a disposició d'entitats públiques i privades.

- Posant en marxa projectes com:

- Base de dades relatives a la legislació universitària per atendre la demanda interna i externa (consultes o connexió) sobre aquests temes.

- Informatització del sistema comptable. Actualment es prepara la seva implantació, s'espera que sigui efectiva a partir del curs proper.

- Potenciant les possibilitats tècniques dels equips informàtics del Centre d'Informació i Documentació Acadèmica (CIDA), la capacitat d'emmagatzemament del qual no respon a les demandes actuals.

- Informatitzant el Servei de Biblioteca (actualment dispers) per a una utilització i un aprofitament més racional.

- Fomentant l'ús generalitzat de sistemes de comunicació interna amb suport informàtic per reduir el nombre de documents escrits i agilitzar la transmissió de dades.

- Atenent la formació del personal d'administració encarregat de dur a terme les tasques que impliquen aquest procés, abans de la posada en marxa del sistema.

- Utilitzant els mitjans informàtics per exercir el control sobre els processos de treball.

- La realitat del projecte de creació d'un centre d'estudis informàtics és una iniciativa interessant des del punt de vista de la diversificació de l'oferta de la UIB en un camp com l'informàtic, cada dia més imperatiu.

- Com un aspecte concret de l'ensenyament de sistemes o mètodes infor-

màtics avançats, es destaca la impartició de cursos de formació a usuaris de tecnologia avançada en tractament de texts.

5) Oferir un alt nivell de qualitat en l'ensenyament, la investigació i altres serveis universitaris, segons una gamma d'oferta diferenciada i adequada a les necessitats i expectatives de l'entorn i en particular de la societat balear.

Les possibles accions que es deriven d'aquesta via estratègica són:

- Trobar claus particulars per homogenitzar un enfocament docent, que arribi a ser identificatiu de la UIB, segons criteris d'actualitat i innovació, aplicabilitat, coneixement de l'entorn, capacitat de relació i capacitat gestora.

- Continuar formant grups d'investigació que segueixin les línies i àrees prioritzades en la política general d'investigació, per lograr llur aprovació i finançament per la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia (CICIT).

- Promoure i afavorir la realització de projectes d'investigació aplicada, prenent com a base un alt nivell de qualitat. La creixent participació dels alumnes en aquests treballs d'investigació, reforçant l'enfocament pràctic dels estudis, és una possibilitat per estudiar i potenciar.

- Mantenir un ritme intens d'intercanvi amb altres universitats o entitats a nivell de docència i investigació, i inensificar-lo a nivell d'alumnes i professorat. Paral·lelament, dotar aquesta línia de col·laboració amb un fort component europeu.

- Potenciar la faceta consultiva de la Universitat en l'ús de la llengua catalana, en funció del mandat estatutari. Cercar, en el desenvolupament d'aquesta capacitat un posicionament en la línia de traductors i intèrprets, sumament útil al seu entorn, amb una gran projecció i fàcil de començar gràcies als seus actuals mitjans (especialment pel que fa a l'anglès).

- Realitzar estudis periòdics de demanda de titulacions i de temes d'investigació i serveis, per adequar l'oferta. Aquests estudis es poden dur a terme en l'àmbit de la coordinació interuniversitària i en el de col·laboració institucional. Però sent conscients que aquests estudis no atenen objectius immediats, sinó que s'inscriuen en una trajectòria de mig termini.

- En funció de la mesura anterior, mantenir els projectes d'incorporació a la UIB de noves ofertes acadèmiques, mitjançant la creació de nous centres o estudis, per millorar la seva adequació a les demandes de la societat balear.

- Continuar i potenciar la política de divulgació de l'oferta d'estudis i serveis de la UIB a la comunitat balear, perquè els possibles interessats (futurs alumnes, pares, empresaris) coneguin la gamma de possibilitats existents.

- Oferir cursos i activitats de postgrau i especialització o reciclatge, estretament vinculats a les característiques i problemàtica de les illes en un primer moment i a les possibles demandes del turisme cultural.

- Promoure i facilitar entre l'alumnat la millora dels seus currículums, mitjançant coneixements no específics de les carreres que cursen. La troncalitat, criteri bàsic de la reforma dels ensenyaments universitaris que s'acosta, ha d'anar acompanyada d'altres elements de plusformació extrauniversitària (prèvia a la titulació).

6) Oferir una àmplia gamma de serveis d'alt nivell per als alumnes de la Universitat, completant les activitats universitàries tradicionals i impulsant una Universitat viva, connectada amb el seu entorn.

- Acadèmica. En aquest pla, la UIB posa a disposició de l'estudiant la gamma de serveis actualment existents. La centralització dels serveis universitaris al Campus contribuirà a satisfer la seva demanda.

- Residencial. La potencialitat de la residència com a element dinàmic del sentiment de comunitat universitària a les Balears és essencial. Les residències poden conduir, més que qualsevol altre element, cap a una Universitat viva (activa, interconnectada, internacionalitzada).

- Lúdica. La satisfacció de les necessitats lúdiques des de la pròpia Universitat no és senzilla en una ciutat com Palma, ja que la ciutat ofereix suficients atractius per si mateixa. Però resulta el marc ideal per a la celebració d'activitats de caràcter lúdic, lligades algunes vegades amb la cultura, d'altres amb l'esport o senzillament obertes a la creativitat dels universitaris i la societat balear.

- Social. Juntament amb la funció universitària lligada a la prestació de serveis de formació de professionals, la Universitat pot contribuir a satisfer altres necessitats socials a mig camí entre el productiu i l'assistencial, en el marc d'una societat del benestar. Un exemple molt concret consisteix en la iniciativa d'algunes universitats i governs regionals i locals, encaminada a la satisfacció de carències socials (programes educatius, assistencials, etc.) mitjançant la utilització del potencial humà dels campus universitaris.

- Laboral. La Universitat com a una via de contacte amb el mercat de treball s'utilitza en moltes universitats espanyoles desde fa més de deu anys. La institucionalització d'un centre d'orientació i informació d'ocupació (a l'estil, per exemple, dels COIE existents en altres universitats), en col.laboració amb altres institucions públiques i privades, pot donar un suport necessari a l'alumnat en el procés d'apropament i entrada al món laboral. El seguiment de les trajectòries professionals i personals dels ex-alumnes de la Universitat (cosa que solen fer els col.legis professionals amb els seus afiliats) facilitaria, per altra banda, el coneixement de l'adequació de la Universitat al seu entorn.

ANNEXOS

ANNEX I. L'ORGANITZACIÓ DE LA UIB

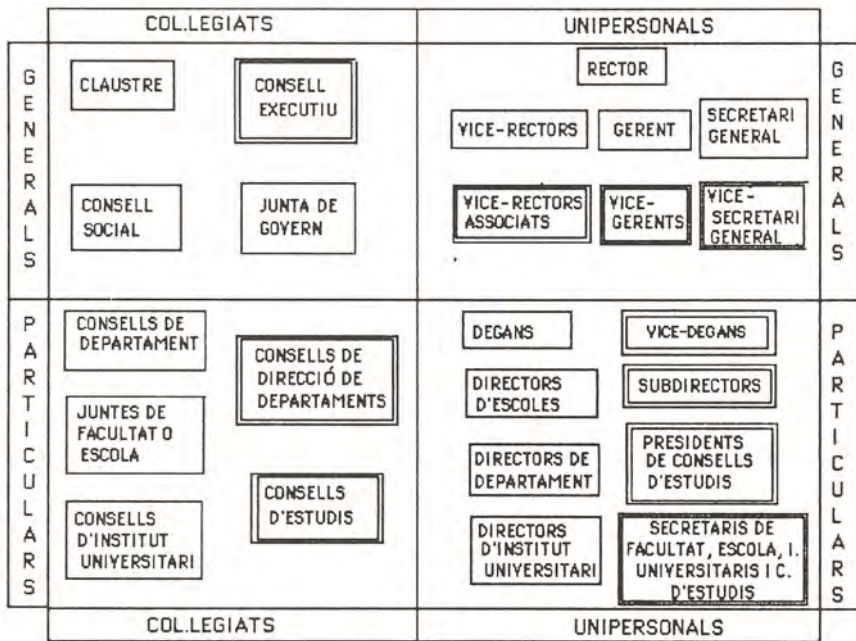
Els nous Estatuts de 1989 classifiquen els òrgans de govern de la UIB de la forma següent:

- Òrgans de nivell general i òrgans particulars (segons si afecten tota la Universitat o àrees concretes seves).
- Òrgans col·legiats i unipersonals (segons llur composició).
- Òrgans ordinaris i especials (segons si són contemplats o no a la LRU).

Els òrgans de govern de la Universitat, segons els Estatuts de 1989, són els que figuren classificats als tres gràfics que segueixen.

Al quart gràfic (gràfic sectorial) es pot observar la distribució interna dels òrgans de govern més importants de la Universitat en funció dels sectors universitaris o socials, segons els casos, que hi són representats

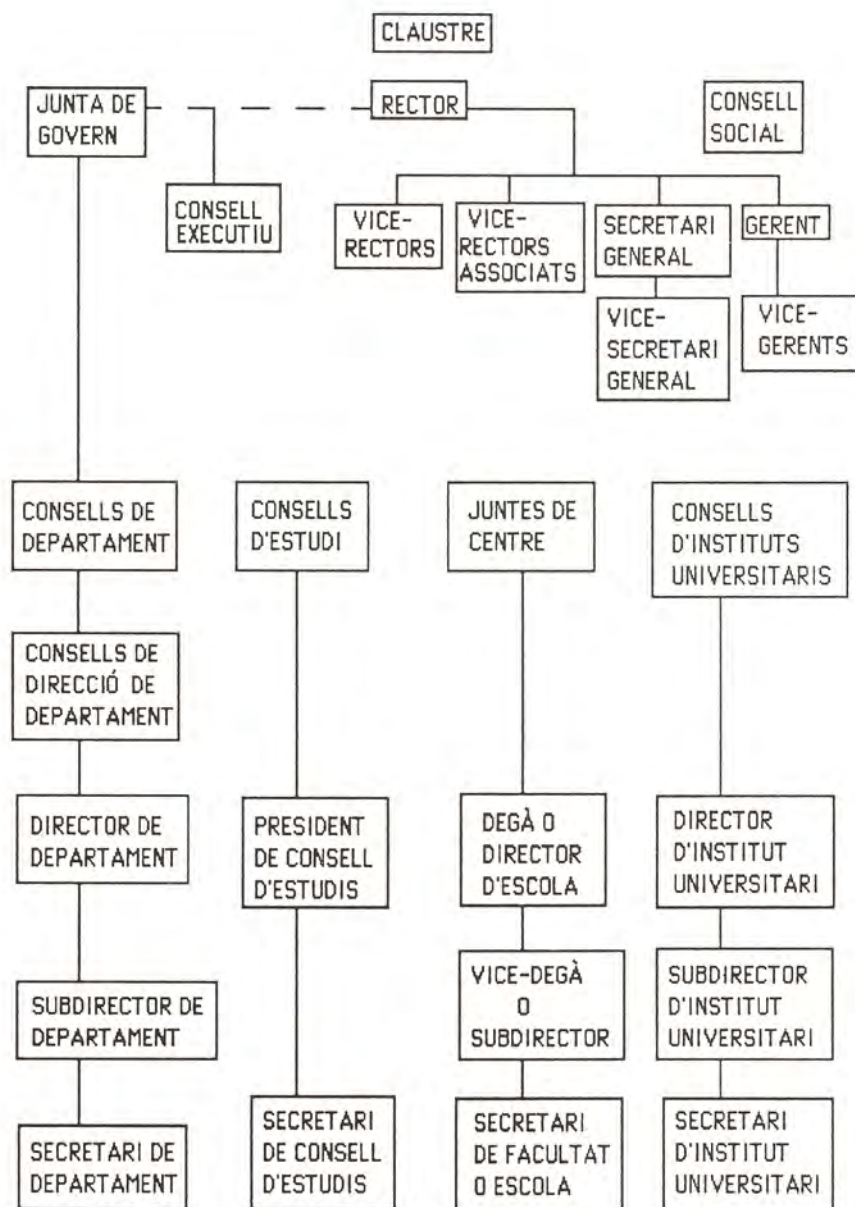
ÒRGANS DE GOVERN DE LA UIB (NOUS ESTATUTS)

 Òrgans Ordinaris (LRU)

 Òrgans Especials (UIB)

ORGANIGRAMA GENERAL DE LA UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
(NOUS ESTATUTS)

DEPARTAMENTS

Biologia i Ciències
de la Salut

Ciències de l'Educació

Ciències de la Terra

Ciències Històriques i
Teoria de les Arts

Ciències Matemàtiques
i Informàtica

Dret Privat

Dret Públic

Economia i Empresa

Filologia Catalana i
Lingüística General

Filologia Espanyola i
Moderna

Filosofia

Física

Psicologia

Química

CENTRES

PROPIs:

Ciències

Dret

Formació de
Professorat d'EGB

Empresarials i
Informàtica

Filosofia i Lletres

ADSCRITS:

Escola de
Formació del
Professorat d'EGB

Escola d'Infermeria

Escola de Treball
Social

CONVENI:

Escola de Turisme

INSTITUTS
UNIVERSITARIS

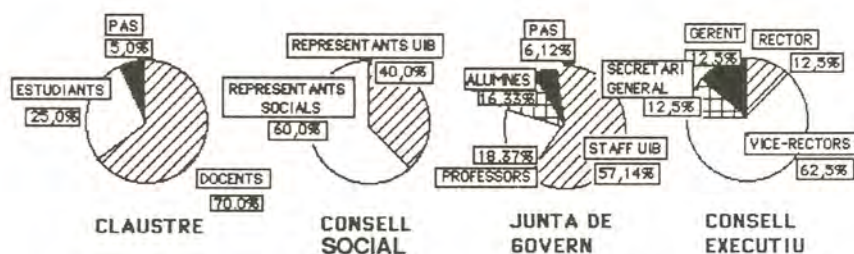
Institut d'Estudis
Avançats

Institut de
Ciències de
l'Educació (ICE)

COMPOSICIÓ DELS ÒRGANS GENERALS COL·LEGIATS DE LA UIB

ORDINARIS

ESPECIAL

ANNEX II. ELS RECURSOS FÍSICS DE LA UIB

Els espais assignats als distints usos (m²) són:

	Degana- t Adm.	Docent	Investi- gació	Serveis comun.	Serveis gener.	TOTAL
- CIÈNCIES	252	7915	2556	356	6183	17262
- FILOSOFIA I LLETRES	381	3261	173	1099	3629	8543
- DRET	86	478		22	122	708
- EMPRESARIALS I INFORMÀTICA	205	1389		348	1034	2976
- EGB	296	3091		649	6565	10305
- RECTORAT		174		598	623	1691
- ICE		76		15	60	151
- INSTITUT BRITÀNIC		138		76	110	324
TOTAL	1220	16522	2729	3163	18326	41960

Font: Inventari UIB. 1985

A més d'aquestes instal·lacions, la UIB compta amb les instal·lades al Campus (carretera de Valldemossa, km 7,5. Palma). El Campus inclou actualment els següents edificis:

- Facultat de Filosofia i Lletres	➤ Edifici Ramon Llull
- Facultat de Ciències	➤ Edifici Mateu Orfila
i Rotger
- Ampliació de la Facultat de Ciències	
- Secció de Biològiques de la
Facultat de Ciències	
- Rectorat 2	➤ Edifici Cas Jai

ANNEX III. ELS RECURSOS HUMANS DE LA UIB

Les dades recollides permeten aportar el següent retrat robot sobre les característiques socio-demogràfiques de les persones que treballaven el 1989 a la Universitat*:

- El 63% són homes (devers el 73% en el cas dels docents). A les Balears el 65,3% de la població activa ocupada (dades de l'INEM, mitjana per al primer semestre de 1989) són homes. El 1986 la població masculina en el segment de 20 a 64 anys era del 54%.

- L'edat mitjana se situa en els 35 anys, lleugerament superior entre els docents (devers els 38 anys). La joventut de la plantilla de la Universitat és, sens dubte, un valor propi de la UIB i considerat com a positiu per la pròpia institució.

- El 79% no són fadrins, amb una mitjana de dos fills.

- El 65% són naturals de les Balears. En el conjunt de la població balear (1986) ho són el 71%.

- El 81% de la plantilla té estudis universitaris (recordau que la xifra de docents s'acosta al 65%). El 22% dels docents realitza algun tipus d'estudis reglats.

- El 73% té pare, mare o cònjuge universitaris. Entre els docents aquest percentatge puja al 98%. Aquestes dades reflecteixen una situació embrionària en formació d'"endogàmia cultural" en el si de la comunitat universitària balear, tot i que els nous actius universitaris provenguin també de l'exterior.

- L'antiguitat mitjana a la UIB és de vuit anys i han canviat, com a mitjana, una vegada de lloc/categoria d'ençà que treballen a la UIB.

- El 77% no declaren més activitat que la universitària i el 72% no té cap familiar fent feina a cap Universitat.

- L'orientació polític-ideològica pot descriure's com a "esquerra moderada" o "centre-esquerra", sense predomini d'intenció de vot decantat quant a l'àmbit dels partits (estatals o regionalistes/nacionalistes).

- S'autoclassifiquen com a classe mitjana-mitjana (el 62%).

* No s'hi inclouen les persones que treballaven a les escoles adscrites. Les dades responen, en gran mesura, als resultats d'un sondeig entre la plantilla de la UIB.

• El personal docent

Durant el curs 1988-89 han impartit docència a la Universitat més de 300 professors (304 als centres i departaments propis de la UIB i almenys 60 més a les escoles adscrites).

CURS	PROFESSORS	EVOLUCIÓ
		Base 1978-79 = 100
1978-79	209	100,0
1979-80	221	105,7
1980-81	245	117,2
1981-82	249	119,1
1982-83	253	121,0
1983-84	264	126,3
1984-85	269	128,7
1985-86	263	125,8
1986-87	276	132,0
1987-88	279	133,5
1988-89	304	145,4

Font: "Aquesta és la nostra Universitat". UIB. 1989

130

Per categories la distribució és la següent:

EVOLUCIÓ DELS PROFESSORS PERMANENTS I NO PERMANENTS
(VALORS ABSOLUTS, DADES CORRESPONENTS A 1986, 1988 i 1989)

COSSOS I CATEGORIES	NUMERARIS			INTERINS			CONTRACTATS			TOTAL		
	'86	'88	'89	'86	'88	'89	'86	'88	'89	'86	'88	'89
Catedràtic d'Universitat	31	39	46	4	0	0	-	-	-	35	39	46
Titular d'Universitat	56	71	78	2	27	28	-	-	-	35	98	106
Catedràtic d'Escola Universitària	14	8	7	2	0	1	-	-	-	16	8	8
Titular d'Escola Universitària	28	41	46	5	29	27	-	-	-	33	70	73
Ajudants i Associats	-	-	-	-	-	-	124	53	69	124	53	69
Emèrits	-	-	-	-	-	-	0	1	1	0	1	1
Total	129	159	177	13	56	56	124	54	70	266	269	303

Per departaments la distribució és la següent:

PERSONAL DOCENT PER DEPARTAMENT I CATEGORIA.
CURS 1988-89

DEPARTAMENTS	CU	TU	Aj.	CEU	TE	Ass.	Altres	Total
Biologia	7	19	6	1	3	1	0	37
Història i Teoria de les Arts	3	10	2	0	5	5	1	26
Matemàtiques i Informàtica	4	4	2	1	19	8	0	38
Dret Privat	5	8	2	1	0	3	0	19
Dret Públic	4	6	2	0	1	3	0	16
Economia i Empresa	1	1	4	0	11	6	0	23
Filologia Catalana	2	7	0	1	3	1	0	14
Filologia Espanyola	1	4	5	3	6	0	0	19
Filosofia	2	7	3	0	0	1	0	13
Física	7	5	2	1	3	0	0	18
Ciències de la Terra	3	5	2	0	3	1	0	14
Ciències de l'Educació	1	7	2	0	10	3	0	23
Psicologia	1	4	4	0	7	0	0	16
Química	5	19	0	0	2	1	0	27
Total, gener 1989	46	106	36	8	73	33	1	303

L'evolució recent ha estat la següent:

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE DOCENTS PER DEPARTAMENT ENTRE
ELS CURSOS DOCENTS 1987-88 I 1988-89
(PERCENTATGES HORITZONTALS)

DEPARTAMENTS	1987-88	1988-89	Diferència (%)
Biologia	32	37	+15,6
Història i Teoria de les Arts	24	26	+8,3
Matemàtiques i Informàtica	29	38	+31,0
Dret Privat	17	19	+11,8
Dret Públic	12	16	+33,3
Economia i Empresa	19	23	+21,1
Filologia Catalana	11	14	+27,3
Filologia Espanyola	19	19	=
Filosofia	12	13	+8,3
Física	19	18	-5,3
Ciències de la Terra	14	14	=
Ciències de l'Educació	23	23	=
Psicologia	13	16	+23,1
Química	25	27	+8,0
Total	269	303	+12,6

• La relació alumne/professor

RELACIÓ ALUMNE/PROFESSOR PER AL PERÍODE
1978-79/1988-89*

CURS	PROFESSORS	ALUMNES	ALUMNES//PROFESSOR
1978-79	209	3.704	17,7
1979-80	221	3.738	16,9
1980-81	245	3.672	15,0
1981-81	249	4.007	16,1
1982-83	253	4.004	15,8
1983-84	264	4.301	16,3
1984-85	269	4.732	17,6
1985-86	263	5.617	21,4
1986-87	276	6.327	24,7
1987-88	279	6.936	24,9
1988-89	304	7.526	24,8

* Fins al curs 1986-87, dades extretes de la publicació *Aquesta és la nostra Universitat*. Aquestes dades no inclouen doctorands ni professorat i alumnat de les escoles adscrites i de Turisme.

Les dades sobre els cursos següents han estat facilitades per la Secció d'Alumnes i tenen les mateixes restriccions quantitatives. Les dades del curs 1988-89 corresponen al 12-2-90.

RELACIÓ ALUMNES/PROFESSOR, PER UNIVERSITAT I
CLASSE DE CENTRE. CURS 1985-86

	Tots els centres	Per centres	
		Facultats	Escoles Universitàries
Totes les universitats	18,0	19,8	17,3
Universitats públiques	18,3	20,3	17,4
Universitat de les Illes Balears	18,7	22,1	14,8
Universitats privades	12,5	13,3	10,3

Font: *Anuario de Estadística Universitaria 1.988*. Consejo de Universidades. Secretaría General Técnica, MEC, 1989, pàg. 89. Dades procedents de l'INE

• El personal no docent

El personal d'administració i serveis (PAS) es classifica, en funció de la seva relació laboral amb la Universitat, en dues grans categories:

- El PAS funcionari, el qual té les escales següents: escala de tècnics de gestió (grup A), escala de gestió (grup B), escala d'ajudants de biblioteca (grup B), escala administrativa (grup C), escala auxiliar administrativa (grup D) i escala subalterna (grup E).

- El PAS laboral s'articula de la forma següent: categoria d'analistes, traductors, titulats superiors, assessors jurídics i programadors (grup I), categoria de programadors, tècnics i perits (grup II), categoria d'operadors i assessors (grup III), categoria de conserges (grup IV), categoria d'oficials de primera (grup V), categoria d'oficials de segona, xofers i telefonistes (grup VI) i categoria d'ordenances i neteja (grup VII).

Llevat del bienni 1980-81, l'increment del personal d'administració i serveis ha estat continuat a la UIB.

EVOLUCIÓ DEL PERSONAL NO DOCENT DE LA UIB
(Base any 1979)

ANY	PAS	EVOLUCIÓ Base 1978-79 = 100
1979	41	100,0
1980	78	190,2
1981	77	187,8
1982	80	195,1
1983	82	200,0
1984	104	253,6
1985	103	251,2
1986	107	261,0
1987	121	295,1
1988	152	370,7
1989	167	407,3

EVOLUCIÓ DEL PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS SEGONS LA
SEVA COMPOSICIÓ (VALORS ABSOLUTS)

ANY	FUNCIONAR NUMERARIS	LABORALS	FUNCION. INTERINS	FUNCION. CONTRAC.	TOTAL
1979	21	5	-	15	41
1980	25	18	-	35	78
1981	21	19	-	37	77
1982	60	20	0	7	87
1983	62	20	0	7	89
1984	60	23	0	21	104
1985	61	31	0	11	103
1986	60	35*	1	11	107
1987	58	48*	7	8	121
1988	89	61*	2	0	152
1989	95**	72***	-	0	167

* Quatre d'aquestes persones provenen dels antics mitjans de comunicació de l'Estat espanyol.

** S'hi inclouen els vuit funcionaris interins que hi ha actualment.

*** No s'hi inclouen els laborals que ja ocupaven plaça d'interf.

• La relació PAS/docents

EVOLUCIÓ DE LA RELACIÓ PAS/DOCENTS

ANY	PROFESSORS	PAS	PAS/DOCENTS
1978-79	209	41	1/5
1979-80	221	78	1/3
1980-81	245	77	1/3
1981-82	249	80	1/3
1982-83	253	82	1/3
1983-84	264	104	1/3
1984-85	269	103	1/3
1985-86	263	107	1/3
1986-87	276	121	1/2
1987-88	279	152	1/2
1988-89	304	167	1/2

Font: "Aquesta és la Nostra Universitat"
Elaboració pròpia.

ANNEX IV. OFERTA ACADÈMICA A LA UIB

L'oferta acadèmica actual de la Universitat abraça estudis de cicle curt (diplomatures) i de cicle llarg (licenciatures); el primer curs d'alguns estudis, per conveni amb universitats de Catalunya; estudis de tercer cicle o doctorat; i cursos d'especialització:

Ensenyaments

A) De primer cicle

B) De segon cicle

C) De tercer cicle i estudis de doctorat

D) Altres ensenyaments

Titulacions

Diplomat, Arquitecte Tècnic o Enginyer Tècnic (segons el cas)

Llicenciat, Arquitecte o Enginyer (segons el cas)

Doctorat (per als estudis de doctorat)

Títols, diplomes o certificats específics que els corresponguin

137

A) Les carreres de cicle curt són les següents:

. Professorat d'EGB (amb les especialitats de Ciències, Ciències Humanes, Pre-escolar i Filologia)*

. Informàtica

. Ciències Empresarials (amb les especialitats de Comptabilitat i Finances)

. Treball Social**

. Infermeria

B) Les carreres de cicle llarg són les següents:

- Completes:

. Ciències Biològiques

. Ciències Econòmiques i Empresarials (Secció d'Empresarials)***

* Aquesta diplomatura es pot obtenir a l'Escola de Professorat d'EGB depenent de la UIB o, llevat de l'especialitat de Pre-escolar, a l'Escola adscrita Alberta Giménez (títol oficial).

** Escoles adscrites (títol oficial).

*** Només estudis de segon cicle.

- . Ciències Físiques
- . Ciències Químiques
- . Dret
- . Filologia Catalana
- . Filologia Hispànica
- . Filosofia
- . Geografia
- . Història
- . Història de l'Art
- . Informàtica
- . Pedagogia
- . Psicologia

- I, per conveni amb les universitats de Catalunya, els primers cursos de les disciplines següents:

- . Ciències Matemàtiques
- . Farmàcia
- . Informàtica
- . Enginyeria Tècnica Industrial i Telecomunicacions
- . Enginyeria Industrial i Telecomunicacions

138

C) Una vegada conclous els estudis de llicenciatura, es poden cursar programes encaminats al doctorat, que actualment són els que es detallen tot seguit:

Departaments

Biologia
 Ciències de l'Educació
 Ciències de la Terra
 Ciències Històriques i Teoria de les Arts

 Dret Privat
 Dret Públic
 Economia i Empresa

 Filologia Catalana i Lingüística General
 Filologia Espanyola i Moderna

 Filosofia
 Física
 Química

Programa dels doctorats del bienni 1988-90

Biologia
 Educació i Societat: La Reforma Educativa
 Territori i Medi Ambient
 Perspectives Metodològiques de la Investigació Històrica i Històrico-Artística

 Dret Privat
 Dret Públic
 Anàlisi Econòmica de l'Empresa i el seu Entorn

 Filologia Catalana i Lingüística General
 Llenguatges Formals, Llenguatges Crítics i Literatura Contemporània

 Filosofia
 Física
 Química

Com a cursos d'especialització i estudis de postgrau, que la LRU preveu en el seu articulat com un servei més de les universitats amb la finalitat de formar especialistes, durant l'any acadèmic 1988-89 la UIB n'ha oferts els següents:

- Especialista en Trastorns de l'Audició i del Llenguatge (Logopèdia)
- Especialista en Didàctica de l'Educació Física
- Especialista en Didàctica de la Música

Per altra banda, s'han ofert cursos de reciclatge, actualització de coneixements i formació permanent. En total, durant l'any 1988-89 s'han ofert més de quaranta cursos, cursets i jornades, de diversa durada i sobre varietat de temes: Llengua, Didàctica, Anglès, Pedagogia, Matemàtiques, Història, Sanitat, Biologia, Economia, etc. El perfeccionament docent i el reciclatge del català també són contemplats; activitats que són organitzades i coordinades per l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE).

D) Altres estudis

En aquests moments, per conveni amb la Conselleria de Turisme, s'ofereix el títol de tècnic d'Empreses i Activitats Turístiques, autoritzat per ordre del MEC, de 30 de setembre de 1987, i equivalent al d'una diplomatura universitària.

També hi ha un conveni entre la UIB i l'Institut Britànic. D'aquesta manera s'ofereixen ensenyaments en anglès de tots els nivells (des de principiants fins al Certificate Of Proficiency in English, que reconeix un nivell d'anglès suficient per poder cursar estudis superiors a la Gran Bretanya).

ADDENDA

La raó d'incloure una addenda al *Llibre Blanc* de la UIB es deu a les necessitats d'actualitzar les dades d'una Universitat com la nostra que està en constant expansió.

Les dades del llibre arriben fins al curs 1988-89. Per aquest motiu l'addenda inclou les modificacions dutes a terme al si de la UIB al llarg del curs acadèmic 1989-90.

*

Pàg. 62

- Infermeria. Escola universitària adscrita.
- Farmàcia. El primer curs dels estudis de Farmàcia es duu a terme a la UIB en el marc del conveni amb la Universitat de Barcelona.
- Treball Social. Escola universitària adscrita.
- Graduat Social. Escola universitària adscrita, a partir del present curs acadèmic 1990-91.
- Turisme. Escola Oficial de Turisme de la CAIB, amb conveni amb la UIB.

Pàg. 62

Dels nous estudis englobats en una futura Escola Universitària Politècnica el Ministeri d'Educació i Ciència va autoritzar el curs 1989-90 la Diplomatura d'Enginyeria Tècnica en Telecomunicacions.

144

Pàg. 124

Per Acord normatiu de 17 de juliol de 1990, publicat al FOU núm. 47, de 27 de juliol de 1990, s'aprovà la separació del Departament de Biologia i Ciències de la Salut en dos departaments:

- Departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut
- Departament de Biologia Ambiental

Centres de la UIB:

- Facultat de Filosofia i Lletres
- Facultat de Ciències
- Facultat de Dret
- Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials (Secció d'Empresarials)
- Facultat d'Informàtica
- Escola Universitària de Formació del Professorat d'EGB
- Escola Univesitària d'Estudis Empresarials i Informàtica
- Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica en Telecomunicacions

*Referències: pàgines de l'exemplar del *Llibre Blanc* de la UIB.

Centres Adscrits:

- Escola d'Infermeria
- Escola de Treball Social
- Escola de Formació de Professorat d'EGB "Alberta Giménez"
- Escola de Graduats Socials (a partir del curs 1990-91)

Pàg. 127

Projectes adjudicats i en exe

- Menjador universitari 300 m2
- Facultat de Ciències 10.400 m2
- Son Lledó 2.000 m2
- Residència d'estudiants 4.000 m2
- Urbanització 1a. fase 400.000 m2

Pàg. 127

La relació d'edificis de la UIB, en el curs acadèmic 1989-90, és la següent:

EDIFICIS DE LA UIB. ADRECES

EDIFICIS	ESTUDIS IMPARTITS	ADREÇA POSTAL
Ramon Llull	Història. Geografia. Història de l'Art. Filologia Hispànica. Filologia Catalana. Psicologia. Filosofia. Ciències de l'Educació. Informàtica segon cicle	Carretera de Valldemosa, km. 7.5. Palma. Tel. (971) 207111
Darwin Mateu Orfila i Rotger	Biologia. Química. Física	Carretera de Valldemosa, km. 7.5. Palma. Tel. (971) 207111
Sa Riera	Dret. Econòmiques. Empresariales. Informàtica primer cicle	C/ Miquel dels Sants Oliver, 2. 070012 Palma. Tel. (971) 295616-99 Tel. (971) 292440
Guillem Cifre de Colonya	Ciències. Socials. Filologia. Pre-escolar. Formació del Professorat d'EGB	C/ Pedagóg Joan Capó, s/n. 07010 Palma. Tel. (971) 251349 - 299180

ESCOLES UNIVERSITÀRIES ADSCRITES

EDIFICIS	ESTUDIS IMPARTITS	ADREÇA POSTAL
Professorat d'EGB Alberta Giménez	Ciències. Socials. Filologia. Pre-escolar. Formació del Professorat d'EGB	C/ de Saragossa, 16 (Son Serra). 07013 Palma. Tel. (971) 232573
Infermeria de la SS Mare de Déu de Lluc	Infermeria	C/ Andrea Doria, 53. 07014 Palma. Tel. (971) 289100
Treball Social	Treball Social	C/ de Sant Roc, 4. (Estudi General Lul·lià). 07001 Palma. Tel. (971) 717885

146

Pàg. 130

PERSONAL DOCENT. CURS 1989-90
Curs 1989-90. Total professorat: 330

PERSONAL DOCENT PER CATEGORIES. CURS 1989-90

COSSOS I CATEGORIES	NUMERARIS	INTERINS	CONTRACTATS	TOTAL
Catedràtic d'Universitat	48	0	-	48
Titular d'Universitat	96	18	-	114
Catedràtic d'Escola Universitària	8	1	-	9
Titular d'Escola Universitària	57	23	-	80
Ajudants i Associats	-	-	78	78
Emèrits	-	-	1	1
Total	209	42	79	330

PERSONAL DOCENT PER DEPARTAMENT I CATEGORIA. CURS 1989-90

DEPARTAMENTS	CU	TU	Aj.	CEU	TEU	Ass.	Altres	Total
Biologia i C. de la Salut	8	19	7	1	3	3	-	41
Ciències Històriques i Història i Teoria de les Arts	3	10	2	-	4	6	1	26
Matemàtiques i Informàtica	7	3	5	1	24	8	-	48
Dret Privat	4	9	1	1	-	3	-	18
Dret Públic	4	8	2	-	1	3	-	18
Economia i Empresa	1	2	2	-	12	8	-	5
Filologia Catalana i Lingüística General	1	7	1	1	3	2	-	15
Filologia Espanyola i Moderna	1	5	3	3	8	-	-	20
Filosofia	2	9	-	-	-	3	-	14
Física	6	6	4	1	3	1	-	21
Ciències de la Terra	3	5	2	-	3	4	-	17
Ciències de l'Educació	2	8	2	1	13	3	-	29
Psicologia	-	6	2	-	4	-	-	12
Química	6	17	-	-	2	1	-	26
Total, juliol 1990	48	114	33	9	80	45	1	330

147

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE DOCENTS PER DEPARTAMENT. CURS 1989-90:

Es poden agafar les dades del total de la taula 3)

EL PERSONAL NO DOCENT (1990)
Any 1990. Total PAS:195

PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

ANY	FUNCION. NUMER.	LABORALS	FUNCION. INTER.	FUNCION. CONTRACT.	TOTAL
1990	91	95	9	-	195

ALUMNES:1990 8.142*

Si comptam els d'escoles adscrites (EGB, Infermeria, i Treball Social) i Turisme es comptabilitzen 1.092 alumnes més, que sumats als anteriors donen una xifra global de 9.234 alumnes.

Pàg. 137

- A) Infermeria** (Escola adscrita)
B) Informàtica*** (Només estudis de segon cicle)

Pàg. 138

Els programes de doctorat del bienni 1989-91 per departaments són els següents:

DEPARTAMENTS	Programes dels doctorats del bienni 1989-91
Biologia i Ciències de la Salut	Biologia
Ciències de l'Educació	El Departament acordà no realitzar un nou programa de doctorat per al bienni 89-91
Ciències de la Terra	Territori i Medi Ambient
Ciències Històriques i Teoria de les Arts	Perspectives Metodològiques de la Investigació Històrica i Històrico-artística
Dret Privat	Dret Privat
Dret Públic	Dret Públic
Economia i Empresa	Economia i Empresa
Filologia Catalana i Lingüística General	Filologia Catalana i Lingüística General
Filologia Espanyola i Moderna	Llenguatges Formals, Llenguatges Crítics i Literatura Contemporània
Filosofia	Filosofia
Física	Física
Química	Química
Psicologia	Psicologia
Ciències Matemàtiques i Informàtica	Ciències Matemàtiques i

Pàg. 139

- Durant el curs 1989-90 es va dur a terme un Master en Gestió i Direcció d'Instal·lacions Esportives
- Durant curs 1989-90 es realitzaren els següents cursos de postgrau:
 - Especialista en Pertorbacions de l'Audició i del Llenguatge (Logopèdia)

D) A partir de la publicació al BOE de 13 de juny de 1990, l'Escola de Turisme es declara Escola Oficial de Turisme, el seu titular és la CAIB. Per ordre del MEC de 30 de setembre de 1987 el títol és de Tècnic d'Empreses i Activitats Turístiques.

**Universitat de les
Illes Balears**

Consell Social